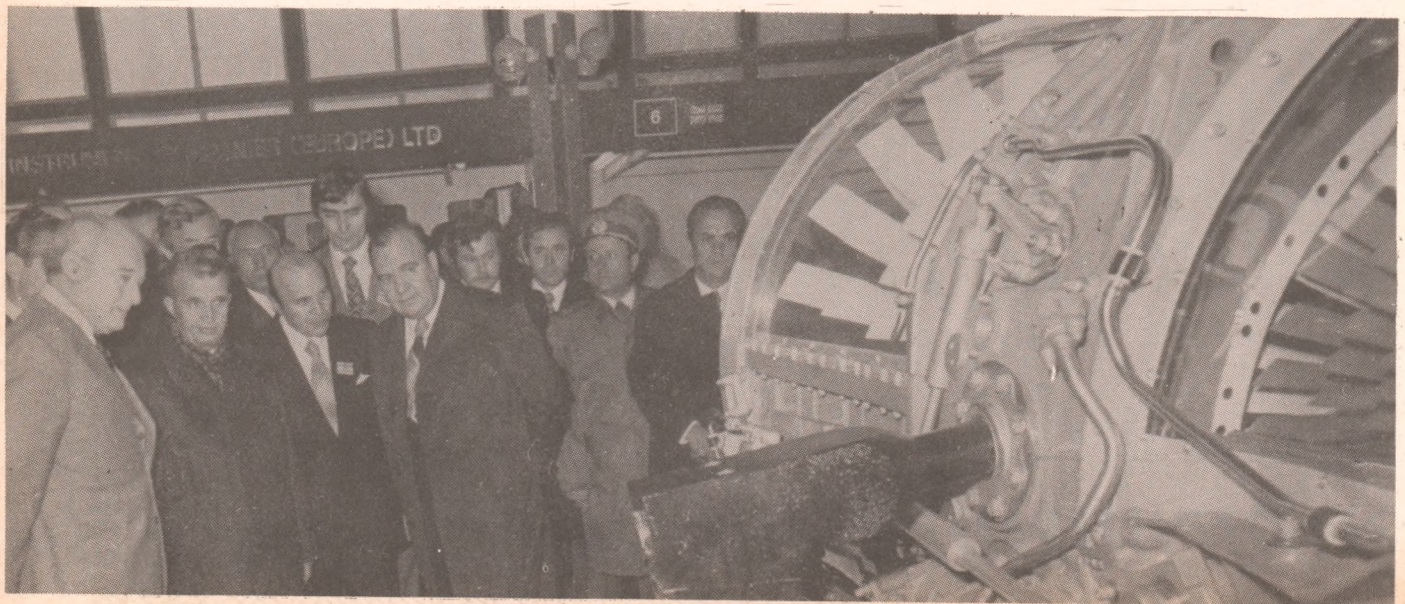

a relațiilor economice
cu toate țările lumii

TIB '76

O PRESTIGIOASĂ MANIFESTARE
ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

A IV-A EDIȚIE A TÎRGULUI INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI, SUB DEVIZA:

„COLABORARE ECONOMICĂ CU TOATE ȚĂRILE LUMII, PENTRU PROGRES SOCIAL ȘI PACE PE PLANETA NOASTRĂ“

IN PREZENȚA conducerii de partid și de stat, a unui mare număr de membri ai corpului diplomatic, de reprezentanți ai firmelor străine, specialiști din țară și din străinătate, a mii de oameni ai muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al Partidului Comunist Român,

a inaugurat sîmbătă, 16 octombrie, cea de-a patra ediție a Tîrgului Internațional București, — prestigioasă manifestare a comerțului internațional, găzduită de capitala țării noastre.

În numele participanților la TIB '76, tovarășul Ion Pățan, viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, a salutată în cuvîntul de deschidere, participarea la festivitatea inaugurală a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, a tovarășei **Elena Ceaușescu**, a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, expresie a atenției permanente pe care țara noastră, personal președintele republicii o acordă promovării colaborării internaționale, ca o cale de edificare a unei noi ordini economice, favorabilă accesului tuturor popoarelor la progres, asigurării unei păci trainice în lume.

Ne-am obișnuit să-l vedem pe iubitul conducător al partidului, întotdeauna în mijlocul evenimentelor vieții economice și sociale a țării; îl cunoaștem cu toții ca pe un neobosit militant pentru extinderea colaborării economice a României cu toate statele, pentru cauza generală a progresului și păcii în lume. Și de această dată, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a imprimat vizitei un caracter de lucru, analizînd cu atenție oferta industriei noastre constructoare de mașini (prezentă la T.I.B., cu 1200 de produse realizate în 130 de întreprinderi industriale și institute de cercetări și proiectări), întretînîndu-se cordial cu șefii ai misiunilor diplomatice ale statelor participante, cu directorii ai pavilioanelor naționale, cu reprezentanții ai firmelor străine.

Vizita oficială a început cu standurile întreprinderilor românești de comerț exterior, instalate pe o suprafață de 7000 m.p. la parterul pavilionului central din Complexul expozițional. Firme binecunoscute — ca Mașinexportimport, Uzinexport, Industrialexport, Electronum, Electroexportimport — prezintă produse de înalt nivel tehnic, competitive, mărturie ale afirmării revoluției tehnico-științifice în această dinamică ramură a economiei românești, pe care o reprezintă construcția de mașini. La nivelul anului 1980, industria constructoare de mașini va livra peste o treime din totalul producției industriale, în condițiile creșterii de 2-3 ori a producției unor subramuri ca electronica, mecanica fină și optica, mașinile-unelte pentru așchieria metalelor.

Mașinile-unelte universale cu comandă numerică, prezentate ca prototipuri de Institutul de cercetări și proiectări pentru mașini-unelte din București, ca și mașinile-agregat fabricate în cadrul centralei industriale de resort reflectă capacitatea creatoare și de execuție a unor puternice citadelle industriale. Numărul producătorilor și exportatorilor de mașini-unelte românești a sporit în ultimul timp cu două nume: întreprinderea de accesorii pentru mașini-unelte din Blaj și întreprinderea de dispozitive, ștanțe, matrițe și scule așchietoare din Foșani, al căror interes pentru afirmarea în competiția internațională este justificat de calitatea produselor expuse.

Într-o atmosferă ce amintește de o secție industrială modernă, mașinile-unelte în funcțiune își demonstrează „pe viu”, înalta productivitate și precizia de prelucrare. Interesîndu-se îndeaproape de performanțele produselor, de îndeplinirea programelor privind introducerea progresului tehnic, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a dat prețioase indicații privind afirmarea în continuare a gândirii originale, transpunerea cit mai rapidă în producție a creației tehnice, astfel încît să se realizeze parametri tehnico-economici ridicați.

Participarea în număr sporit la T.I.B. a institutelor de cercetări și proiectări, prezentînd tehnologii realizate în țară sau în cadrul unor acțiuni de cooperare în străinătate, este o notă caracteristică pentru ediția '76 a tîrgului. Sînt realizări ce vorbesc în modul cel mai elocvent despre potențialul actual al industriei românești, despre experiența specialiștilor săi, care au obținut referințe tehnice elogiouse pe

toate continentele lumii. Sînt tot atitea invitații la cooperare economică, la schimb fructuos de experiență tehnică, la conlucrare rodnică în vasta arie a tehnicii moderne, extinsă pe zi ce trece datorită ritmului fără precedent al revoluției tehnico-științifice contemporane.

Fuziunea cercetare-produție este reprezentată pregnant în domeniul electronicii, unde noile exponate — de talia calculatorului Felix C-512, a calculatorului de proces, ca și minusculele piese tranzistorizate, de cîțiva milimetri — semnifică „generații” de muncitori, tehnicieni și ingineri de cea mai înaltă calificare. Completînd în mod armonios această aparatură, grupurile terminale realizate prin cooperare în producție de societatea mixtă „Romcontrol Data” sugerează, odată mai mult, avantajele cooperării economice internaționale.

Pe platformele exterioare de circa 16000 mp, rezervate exponatelor românești, întîlnim noi tipuri de mijloace de transport, utilaje de construcții, tractoare și mașini agricole, utilaj petrolier — cu puteri și performanțe înalte. Exemplificăm cu locomotivele diesel de 3500 CP, autobasculanta de 19 tone, tractorul de 360 CP, excavatorul hidraulic de mare capacitate, încărcătorul hidraulic adaptat la tractorul universal, mașini agricole de mari performanțe cum sînt combina C-14 și semănătoarea pneumatică, instalația mobilă de intervenții și reparații la sonde. Puteri sporite întîlnim și la autobuze și autoutilitare, prin echiparea lor cu motoare diesel. Sînt expuse, de asemenea, variante constructive noi la autoturismele de oraș și de teren.

Desigur că multe din aceste produse sînt rezultatul unor acțiuni de cooperare internațională, care și-au dovedit avantajele economice pentru ambii parteneri. Cu titlu de exemplu pot fi amintite: cooperarea cu firma Renault în fabricația autoutilitarei „Estafette”, pentru care partea română a preluat producerea cutiilor de viteză și a punților față-spate; cu firme din Ungaria, în producția de autobuze; cu firme din Iran și Egipt, în producția de tractoare ș. a. (O listă completă a acțiunilor de cooperare este tot atît de greu de făcut, ca și prezentarea completă a exponatelor tîrgului.)

Cele peste 1000 de firme străine participante la actuala ediție a tîrgului, grupate în cele 20 de expoziții reprezentative oficiale sau în standuri individuale (peste 100 de firme din 9 țări), expun pe o suprafață de 53000 mp, din care 45000 mp în pavilioane și 8000 mp pe platforme exterioare.

Participarea succesivă la edițiile T.I.B. a multora din actualii expozanți, a numeroase firme cu tradiție și prestigiu pe piețele mondiale reflectă interesul constant pentru dezvoltarea relațiilor de comerț și cooperare cu țara noastră atractivitatea pieței românești.

Vizitînd pavilioanele naționale, apreciînd realizările prezentate, produse ale tehnicii de vîrf din diferite subramuri ale construcțiilor de mașini, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** i-a felicitat pe participanții străini, exprimîndu-și în același timp convingerea că actuala ediție a tîrgului va contribui la intensificarea relațiilor economice reciproc avantajoase cu statele respective, în folosul progresului și înțelegerii între popoare.

Astăzi, cînd asistăm la desfășurarea celei de-a patra ediții a Tîrgului Internațional București, ne amintim cu admirație și adîncă cinstire de economiști și oameni de stat — ca Mihail Kogălniceanu — care, acum mai bine de un veac, militau pentru înființarea în Principatele Române, de curînd unite, a unor palate ale expozițiilor la București și Iași, argumentînd prin rolul expozițiilor de „busolă a progresului agriculturii și industriei naționale”, oferînd posibilitatea „să arătăm străinilor puterea muncii naționale”.

Realizarea plenară a dezideratelor acestor înaintași progresiști, deziderate ale întregii națiuni, nu a putut avea loc decît în anii socialismului. În 1969, Congresul Uniunii Tîrgurilor Internaționale — în prezența reprezentanților a 93 de țiguri din 33 de țări — autoriza deschiderea, începînd din toamna anului 1970, a Tîrgului Internațional din București — ca tîrg periodic, specializat.

Organizarea Tîrgului Internațional București avea menirea să elimine golul pe care țara noastră — cu o economie în rapidă transformare — îl resimțise timp de decenii, să contribuie, pe calea cunoașterii reciproce, la extinderea colaborării economice a României cu toate țările lumii.

Ion GEORGESCU

EXIGENȚE ALE SPORIRII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

CREȘTEREA continuă a producției în condițiile realizării unei înalte eficiențe economice — obiective de cea mai mare importanță în întrecerea ce se desfășoară pentru îndeplinirea planului pe acest an — se află în centrul preocupărilor colectivelor de oameni ai muncii de pe meleagurile bihorene. Rezultate bune au obținut îndeosebi unitățile industriale din municipiul Oradea. Față de perioada corespunzătoare a anului trecut, industria orădeană a realizat în primele 9 luni ale acestui an un spor de 760 milioane lei la producția globală și de 982 milioane lei la producția marfă, prevederile planului fiind astfel cu mult depășite.

În scopul sporirii producției și a productivității muncii, activitatea colectivelor din întreprinderi a fost îndreptată spre îndeplinirea tuturor măsurilor aprobate cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii, măsuri care au vizat: mai buna încărcare a utilajelor și mașinilor-unelte din dotare, folosirea rațională a timpului de lucru, îmbunătățirea activității de reparații, înlăturarea întreruperilor accidentale, a stagnărilor în producție, perfecționarea tehnologiilor de fabricație etc. Aceste programe au fost în așa fel întocmite, încât au constituit pentru conducerile unităților respective instrumente concrete de lucru.

În ceea ce privește **productivitatea muncii**, planul la acest indicator a fost realizat, pe ansamblul municipiului, în proporție de 102,3%, creșterea față de perioada corespunzătoare a anului trecut fiind de 8,8% atingându-se astfel unul dintre cele mai înalte ritmuri din ultimii ani (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Nivelul realizării planului producției globale și productivității muncii în unele întreprinderi (9 luni)

Întreprinderea	Producția globală	Productivitatea muncii
Electrocentrale	104,5	104,9
Mecanică	108,6	104,2
Alumină	103,1	104,1
Textilă „Crișana“	108,5	107,5
Blănuri „I. Mai“	106,0	103,1
Industrializarea laptelui	101,0	104,7
Viel și Vinului	105,5	105,5
Confecții Oradea	105,5	103,8
Combinatul de prelucrare a lemnului	102,4	103,7
Total municipiul Oradea	102,8	102,3

Efectele organizării științifice a producției

ASUPRA nivelului creșterii productivității muncii a acționat un complex de factori. Dacă cu mai mulți ani în urmă sporirea productivității muncii era în cea mai mare parte un rezultat al creșterii gradului de dotare, spre sfârșitul cincinalului precedent s-a putut observa că ridicarea productivității muncii se realiza tot mai mult pe seama îmbunătățirii factorului organizatoric, în măsură să pună în valoare prin efort propriu rezervele existente. Desigur, o concluzie privind aportul fiecărui factor în sporirea productivității muncii nu se poate trage decît ținînd seama de specificul activității desfășurate de fiecare întreprindere. În toate cazurile, însă, o sporire a preocupărilor pentru **perfecționarea organizării producției, a muncii și a conducerii a constituit un factor hotărîtor de creștere a productivității muncii.**

La Întreprinderea de confecții, de pildă, au fost efectuate 27 de studii de creștere a productivității muncii, prin perfecționarea organizării producției și a muncii. Ca urmare a aplicării acestor studii s-a obținut un spor de producție globală de aproape 15 milioane lei. Dintre studiile aplicate menționăm: centralizarea operațiilor de executare a găicilor la pantaloni, de aplicat buzunare interioare, precum și a surfilatului la pantaloni, finisarea mecanizată a produselor groase etc.

La Întreprinderea mecanică datorită acțiunilor întreprinse pe linia perfecționării organizării conducerii producției și a muncii, contribuția acestui factor la creșterea productivității muncii s-a ridicat la peste 38%. Eficiența studiilor aplicate a dus la realizarea unei economii relative de 30 lucrători. Dintre măsurile aplicate menționăm: reorganizarea fluxurilor de fabricație, extinderea utilizării dispozitivelor de găurit multi-ax, a sistemelor de strîngere pneumatică, extinderea containerizării și paletizării pe fluxurile de fabricație etc. Acțiuni deosebite în scopul valorificării unor noi posibilități de creștere a productivității muncii au fost inițiate și la Întreprinderea de alumină (au fost organizate numeroase cursuri de calificare și ridicare a calificării personalului pentru meseriile de lăcătuși și ope-

ratori), la Întreprinderea chimică „Sinteza“ (au fost asimilate numeroase produse noi, fiind aplicate, de asemenea, 22 de măsuri organizatorice elaborate pentru creșterea productivității muncii) etc.

Sînt însă și cazuri care reliefează o slabă preocupare pentru atragerea în circuitul economic a unor însemnate rezerve de sporire a productivității muncii. Așa este cazul, de pildă, la Întreprinderea de tricotaje „Miorița“, care și-a realizat sarcinile pe 9 luni la productivitatea muncii, doar în proporție de 97,8% și unde nu s-au soluționat 8 teme importante propuse la capitolul de îmbunătățire a organizării producției și a muncii, la Întreprinderea de încălțăminte „Crișul“ care, de asemenea, nu a valorificat o bună parte din măsurile prevăzute pe linia organizării mai bune a producției etc. În urma unei recente analize au fost stabilite măsuri ca obiectivele din programele de creștere a productivității muncii să fie integral îndeplinite.

Timpul productiv — folosit cu randament sporit

SE ȘTIE CĂ, fără o disciplină fermă, însăși termenul de organizare științifică a producției și a muncii își pierde din conținut. Disciplina în muncă, disciplina tehnologică, constituie condiții hotărîtoare pentru folosirea judicioasă a mijloacelor tehnice din dotare, pentru utilizarea deplină a timpului de lucru, întrucît fiecare minut irosit influențează negativ nivelul productivității muncii. Și în acest domeniu, cu toate progresele evidente făcute, s-a înregistrat totuși în unele unități o slabă utilizare a fondului de timp disponibil care, pe primele 9 luni ale acestui an, a atins doar 94% pe ansamblul municipiului (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Gruparea întreprinderilor după indicele de folosire a timpului de lucru

Indicele	% din nr. întreprinderilor analizate
86,1-89,9	6,6
90,0-93,0	33,3
93,1-96,0	40,0
peste 96,1	20,1

O bună parte din unități au obținut indici superiori de utilizare a fondului de timp disponibil. Întreprinderea de accesorii pentru mijloace de transport (96,0%), Întreprinderea de alumină (96,0%), Combinatul de prelucrare a lemnului (94,2%), Întreprinderea mecanică (96,3%) și altele. În alte unități, însă, numărul orelor nefolosite din motive subiective se situează totuși la un nivel ridicat. Așa, de pildă, la „Infrățirea“, cu toate că indicele de utilizare a fondului de timp se ridică la 95,0%, ponderea orelor irosite datorită absențelor nemotivate, a învoierilor acordate cu multă ușurință, atinge aproape 30% din timpul neutilizat. Timpul irosit este echivalent cu munca a 500 muncitori într-o lună. Aproape aceeași pondere din timpul neutilizat datorită unor abateri disciplinare se înregistrează și la Întreprinderea de materiale de construcții. Rezerve serioase pri-

Exponate românești la T.I.B. '76

Autoturismul de teren ARO 240

Tractorul universal 445-5 pe șenile și tractorul universal 550 pentru lucrări viticole

Motocompresorul MC 10 cu piston în două trepte

vind utilizarea timpului de lucru se constată, de asemenea, la întreprinderea mecanică, unde s-a irosit timpul echivalent cu activitatea desfășurată de 144 muncitori într-o lună, la „Miorița” (108 000 ore om pierdute datorită deselor întreruperi în funcționarea unor mașini cauzate de slaba lor întreținere), la întreprinderea de industrializare a cărnii și altele. Aceste exemple evidențiază necesitatea ca în toate aceste unități, precum și în altele unde există asemenea neajunsuri, să se adopte de către factorii de decizie măsuri hotărâte pentru mai buna organizare a producției, pentru întărirea disciplinei în muncă, pentru promovarea unor metode moderne de lucru.

Ridicarea calificării muncitorilor, o cerință permanentă

EFACTE deosebit de importante asupra creșterii productivității muncii au avut și preocupările pentru ridicarea calificării muncitorilor și îmbunătățirea continuă a activității de normare a muncii. Normele de muncă elaborate în acest an au fost mai bine fundamentate și au oglindit mai corespunzător cantitatea de muncă efectiv necesară pentru lucrări, contribuind la raționalizarea numărului de personal necesar, la utilizarea mai bună a mijloacelor de producție și a timpului de lucru. Ca atare, se constată o tendință de reducere a numărului lucrătorilor care nu și-au realizat normele de muncă, în paralel cu creșterea relativ lentă a celor care își depășesc normele.

Controalele efectuate au reliefat însă și existența sau menținerea unor deficiențe atât în domeniul ridicării nivelului profesional, cât și în activitatea de normare a muncii. Această a determinat ca, în luna iulie, de exemplu, dispersia muncitorilor după gradul de îndeplinire a normelor să fie încă destul de mare. Așa, de pildă, la întreprinderile „Miorița”, „Crisana”, „Înfrățirea” și „Cr.șul” numeroși muncitori reușesc cu greu să-și îndeplinească normele de muncă, fapt care afectează nivelul creșterii productivității muncii pe ansamblul întreprinderii

lor respective. Îmbunătățirea acestei stări de lucruri în întreprinderile amintite, depinde direct de modul în care muncitorii cu o calificare mai slabă — și îndeosebi cei tineri — vor fi sprijiniți să dobândească cunoștințele necesare de către cei cu o calificare înaltă, de felul în care va fi organizată asistența tehnică pe schimburi, de aprovizionarea judicioasă a locurilor de muncă cu tot ceea ce este necesar pentru buna desfășurare a producției etc.

Capacitățile de producție, utilizate rațional

ȚINÂND SEAMA că în acest an peste 90% din sporul producției globale se va realiza pe seama capacităților de producție existente, în fiecare unitate au fost întocmite programe detaliate, pe secții și mașini, care au vizat ca toate instalațiile să fie folosite la întreaga lor capacitate. Rezultate deosebit de bune s-au înregistrat în această direcție la Combinatul de prelucrare a lemnului, Întreprinderea de accesorii pentru mijloace de transport, „Sinteza”, Întreprinderea de încălțăminte „Solidaritatea” și „Arta” etc.

Subapreciindu-se o atare cerință în alte unități (Întreprinderea de morărit, panificație și prestații industriale „Mecanica”, „Înfrățirea”) întârzie să se facă simțite efectele măsurilor îndreptate spre utilizarea judicioasă a zestrei tehnice. În aceste unități, locurile de muncă nu au fost aprovizionate ritmic în tot cursul anului cu materii prime și materiale, la unele mașini s-au înregistrat stagnări, ca urmare a defecțiunilor mecanice și electrice. La Întreprinderea mecanică, de exemplu, aproape 25% din timpul de lucru neutilizat al mașinilor-unelte se datorează defecțiunilor înregistrate ca urmare a neaprovizionării ritmice cu materii prime și materiale.

O situație la fel de nesatisfăcătoare se înregistrează și la „Înfrățirea”, unde suprafața productivă a unității s-a mărit în ultimii 5 ani cu aproape 30 000 m.p., dar unde în condițiile dublării numărului de personal și al triplării valorii fondurilor fixe, productivitatea

muncii pe un lucrător a crescut doar de 1,9 ori, iar indicele de utilizare a timpului disponibil de lucru al mașinilor-unelte a atins în acest an doar 72%.

Desigur că, în unitățile vizate, se impun măsuri hotărâte pentru curmarea situației existente, măsuri față de care centralele industriale și ministerele de care aparțin nu pot rămâne pasive. Pentru buna desfășurare a producției, pentru obținerea unor indici superiori de utilizare a capacităților de producție, asigurarea asistenței tehnice pe schimburi este o necesitate de cea mai mare importanță. Deși față de anii anteriori rezultatele sînt mai bune, se mai înregistrează în unele unități neajunsuri din acest punct de vedere. La nivelul municipiului, în luna iulie, de exemplu, în secțiile direct productive, au lucrat în schimbul I 60,0% din totalul inginerilor, 70,0% din totalul tehnicienilor și respectiv 50,2% din totalul maștrilor, rămînînd insuficient acoperite cu cadre tehnice celelalte schimburi în care lucrau aproape 45% din totalul muncitorilor. Din analiza efectuată a rezultat, de asemenea, că repartizarea tehnicienilor continuă să fie încă necorespunzătoare: în schimbul I unui tehnician i-au revenit 215 muncitori, în schimbul II 400 muncitori, iar în schimbul III 323 muncitori.

ÎNDEPLINIREA în bune condițiuni a planului impune eliminarea deficiențelor care s-au semnalat și care împiedică ridicarea productivității muncii la cote mai înalte, în raport cu dotarea tehnică și umană din unități. În acest sens, este necesar să se acționeze cu perseverență și continuitate pentru sporirea gradului de mecanizare și automatizare a producției, ridicarea indicelui de folosire a utilajelor și instalațiilor, pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, pentru eliminarea timpilor neproductivi etc. În același timp, se impune desfășurarea unei temeinice munci politico-educative pentru întărirea disciplinei și creșterea responsabilității pentru munca prestată — factori de o deosebită însemnătate pentru sporirea continuă a productivității muncii.

Aron IVAN
Iosif BOITOS

Consiliul municipal Oradea
de control muncitoresc

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI PROIECTAREA TEHNOLOGICĂ — PÎRGHII ALE ACCELERĂRII DEZVOLTĂRII (III)

ÎN CADRUL ANCHETEI întreprinse de „Revista economică” privind acțiunile ce se întreprind pe linia materializării în practică a importanțelor măsuri stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadrele din domeniul cercetării științifice și proiectării tehnologice, publicăm alte răspunsuri primite la redacție la întrebările :

1. În ce se materializează, concret, contribuția institutului dv. la accelerarea dezvoltării economico-sociale a țării ?

2. Înfăptuirea obiectivelor cincinalului revoluției tehnico-științifice impune o schimbare radicală în gândirea și concepția cercetării științifice și proiectării tehnologice, participarea efectivă a specialiștilor români la dezvoltarea științei și tehnicii pe plan mondial. Ce ne puteți spune în legătură cu aceasta ?

3. La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. s-a subliniat necesitatea revizuirii și îmbunătățirii programelor de cercetare științifică, încât ele să corespundă nevoilor economiei naționale, să contribuie la mai bună valorificare și gospodărire a resurselor țării, la diversificarea materiilor prime, la realizarea unei game cât mai largi de produse competitive. Cum veți acționa pentru îndeplinirea acestor deziderate ?

4. Evident, în activitatea pe care o desfășurați întâmpinați unele neajunsuri. De ce natură sînt ele și ce propuneri aveți pentru înlăturarea lor ?

pentru producerea energiei electrice și căldurii, în centrale de termoficare și nu numai în centrale de condensatie, comportă realmente o schimbare profundă în gândirea proiectării tehnologice. Va trebui să rezolvăm mai bine decît pînă în prezent problemele generate de insuficienta precizie cu care sînt evaluate consumurile de energie electrică și căldură și de modul în care sînt încadrați diverși consumatori din punctul de vedere al asigurării continuității alimentării cu energie electrică. Această categorie de probleme are o mare importanță pentru că soluțiile date pînă în prezent au condus, în unele cazuri, la investiții care s-au dovedit ulterior exagerate.

Sisteme eficiente de valorificare a resurselor de producere a energiei

prof. dr. docent Vasile NIȚU
director tehnic, Institutul de studii și proiectări energetice

1 Institutul nostru elaborează soluțiile de dezvoltare, în ansamblu, a Sistemului energetic național și concepe și proiectează centralele termoelectrice și rețeaua de transport a energiei electrice. În cadrul preocupărilor menționate, sînt de semnalat realizările și proiectele în curs pentru centralele electrice pe lignit și sisturi bituminoase, precum și rețelele electrice de transport la tensiuni ridicate, de 220—400 kV. Institutul a contribuit la creșterea performanțelor tehnice și economice obținute în exploatare, care se caracterizează sintetic prin următoarele : în 1975 randamentul net al producerii energiei electrice în centralele publice a fost de 35,5% (mai mare decît valorile realizate în Polonia (30,9%), Anglia (30,3%), Iugoslavia (28,9%), Ungaria

(28,9%), Cehoslovacia (27,6%) și R.D.G. (26,4%).

2 Rezolvarea sarcinilor pe care le ridică actuala etapă a dezvoltării energeticii presupune din partea noastră o gândire îndrăzneață, o înaltă competență profesională, responsabilitate și finalitate în acțiunile pe care le întreprindem.

În acest scop, vom aprofunda problemele generate de situația energiei primare din țara noastră și vom acționa pentru găsirea schemelor care să conducă la creșterea randamentelor și îmbunătățirea structurii balanței de combustibil. Aceasta se referă atît la noile centrale electrice, cît și la unele centrale existente, care consumă combustibili lichizi sau gazoși. Generalizarea construcției de centrale pe lignit

De asemenea, este necesară reexaminarea soluțiilor privitoare la părțile constructive ale instalațiilor energetice. Această reexaminare se justifică prin necesitatea valorificării unor rezultate obținute prin amplasarea unor instalații tehnologice în aer liber, iar pe de altă parte, prin cerința utilizării raționale și eficiente a terenului. La aceste cauze majore se adaugă, din considerații de scurtare a duratei de execuție și de ieftinire a unor lucrări, necesitatea extinderii utilizării prefabricatelor de diverse tipuri, precum și a unor materiale mai eficiente.

Introducerea unor principii și soluții noi necesită o reexaminare aprofundată a prescripțiilor și instrucțiunilor de proiectare în scopul reducerii, în

continuare, a consumurilor de materiale și a cheltuielilor pentru investiții. Aceasta se referă la coeficienții de siguranță și modul lor de folosire, precum și la unele dintre măsurile prevăzute pentru protejarea instalațiilor împotriva unor calamități cum sînt: incendiile, inundațiile și cutremurele.

Calitatea soluțiilor noastre este influențată însă de nivelul echipamentelor energetice și, în acest scop, ne propunem ca, în cadrul studiilor periodice cu privire la necesitățile de echipamente și materiale ce urmează a fi asimilate în țară, să precizăm și să dezvoltăm condițiile tehnice în strictă concordanță cu rezultatele obținute din studiile de optimizare a instalațiilor de sistem.

Multe din rezultatele obținute de specialiștii noștri și-au găsit o bună apreciere peste hotarele țării. Sînt de menționat metodele analizei nodale de studiu a sistemelor energetice, concepția de studiu a fiabilității instalațiilor electroenergetice, metoda de dimensionare a fundațiilor cu sarcini dinamice etc., care sînt considerate drept contribuții ale specialiștilor români la dezvoltarea științei și tehnicii pe plan mondial.

3 Programul de studii și cercetări pentru actualul cincinal reflectă o profundă schimbare a gândirii și concepției anterioare cu privire la participarea noastră la înfăptuirea obiectivelor energetice. Programul de cercetări — reanalizat în lumina Consfățuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. — cuprinde circa 100 teme orientate pe următoarele direcții:

- creșterea eficienței economice a investițiilor;
- îmbunătățirea condițiilor de funcționare și creșterea fiabilității instalațiilor sistemului energetic;
- perfecționarea metodologiilor pentru alegerea și dimensionarea instalațiilor energetice;
- îmbunătățirea calității utilajelor și materialelor necesare realizării instalațiilor sistemului energetic;
- optimizarea soluțiilor constructive și de execuție pentru obiectivele energetice;
- creșterea gradului de automatizare a instalațiilor sistemului energetic.

După cum se constată, în programul de cercetare sînt cuprinse toate direcțiile principale în care apreciem că sînt necesare soluții noi, corespunzătoare domeniilor în care se va dezvoltă activitatea noastră de proiectare tehnologică în cursul acestui cincinal și în etapa următoare. Pentru valorificarea rapidă a rezultatelor cercetărilor prevăzute, programul de studii și cercetări este planificat în strictă concordanță cu programul de proiectări.

În scopul pregătirii, în cadrul actualului cincinal, a soluțiilor pentru producerea și transportul energiei electrice în etapa următoare, s-a prevăzut colaborarea cu alte institute de cercetări și proiectări, precum și cu unele institute de învățămînt superior la rezolvarea unor teme de cercetare destinate să atragă noi surse de energie în bilanțul energetic al țării. Considerăm că integrarea învățămîntului tehnic superior cu activitatea de cercetare-proiectare va contribui la creșterea calitativă a învățămîntului și va reprezenta pentru activitatea de cercetare-proiectare o importanță rezervă. Îmbinarea acestor activități într-un

tot organic, prin subordonarea lor problemelor majore ale dezvoltării energetice în țara noastră, va crea convergența de preocupări necesară rezolvării acestor probleme la nivelul cerut de actuala etapă.

4 Sarcinile de mare importanță pentru economia națională puse în fața noastră ne determină să adoptăm un stil de muncă nou, care să se caracterizeze printr-un mare dinamism, împletit cu strictă exigență față de calitatea soluțiilor noastre, să punem pasiune pentru valorificarea rapidă și completă a tuturor rezultatelor activităților de cercetare. Cerinței ca cercetătorii și proiectanții tehnologi să

fie apreciați după rezultatele practice ale activității lor, îi vom răspunde prin sporirea exigenței noastre față de rezultatele tehnico-economice ale acestor activități, astfel încît să reaşezăm valorile după criteriile competenței, abnegației în muncă și principialității, apreciind pe fiecare strict după rezultatele practice obținute. În vederea realizării sarcinilor complexe ce revin institutului nostru pe linia ridicării performanțelor instalațiilor energetice vom acționa cu fermitate pentru îmbunătățirea radicală a folosirii echipamentelor și materialelor puse la dispoziție de industria noastră cu care vom colabora mai strîns în acest scop.

Modernizarea procedeeleor de fabricație

dr. ing. Ion CRIȘAN

director general, Institutul central de cercetări tehnologice pentru construcții de mașini

1 Practic, institutul nostru, prin activitatea ce-o desfășoară — de cercetare, proiectare și micro-produție — aduce un aport important la promovarea tehnologiilor moderne în întreprinderile constructoare de mașini, contribuie, prin studii, cercetări și asistență tehnică ce o acordă, la introducerea de metode înaintate de organizare a producției în scopul valorificării mai eficiente a potențialului tehnic și uman al acestora. La utilizarea tot mai largă a înlocuitorilor metalului. În ultimii ani au fost promovate tehnologii noi, moderne, care au creat condiții pentru reducerea consumului specific la un număr important de repere și produse, permițînd economisirea anuală în întreprinderile constructoare de mașini a mii de tone de metal, concomitent cu creșterea substanțială a productivității muncii. Asemenea acțiuni au căpătat în prezent o mare extindere prin dezvoltarea activității de cercetare și proiectare tehnologică.

2 În cadrul Consfățuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. s-au pus în discuție probleme care pot fi calificate drept „incandescente”. În muncă noastră de la planșetă, din atelierul de prototipuri și din întreprinderi, ne dăm zi de zi seama de marile rezerve de eficiență pe care tehnologiile noi, modernizarea metodelor de fabricație le oferă industriei construcțiilor de mașini, perspectivele însemnate care sînt deschise activității de concepție inginerească.

Trebuie să arăt, de la început, că nu sîntem pe deplin mulțumiți de rezultatele muncii noastre, mai bine-zis de modul în care aceste rezultate se reflectă în organizarea tehnologică și în dotarea întreprinderilor constructoare de mașini. În multe unități, nivelul tehnologic nu este corespunzător cerințelor actuale, nu este pe măsura fondurilor investite în dezvoltarea noilor capacități de producție. Tocmai de

aceea, măsurile formulate la confătuirea de lucru cu cercetătorii și proiectanții de tehnologii capătă o importanță deosebită și, în același timp, obligă la reflecții și analiză critică și autocritică a activității în acest domeniu.

3 Pornind de la indicațiile primite, pentru institutul nostru se confirmă din nou sarcina concentrării asupra promovării tehnologiilor moderne, de mare eficiență economică, cu efecte directe în sensul folosirii intensive a suprafețelor de producție și creșterii productivității muncii — tehnologii care nu s-au extins pînă acum pe măsura posibilităților și necesităților. Mă refer, de exemplu, la **organizarea tehnologică a producției pe principul „specializării-produs”** în locul „specializării proces”, care e larg răspîndită astăzi. Este vorba de organizarea în cadrul întreprinderilor, chiar a celor care produc serii mijlocii și mici — în locul actualelor ateliere de prelucrări sudură, montaj etc. — a celulelor sau liniilor de fabricație specializate în producția unor grupe de piese sau ansamble similare din punct de vedere constructiv și tehnologic, ca de exemplu: axe, roți, carcase, corpuri etc. Această organizare — care se bucură de mare atenție și în țările cu industrie dezvoltată — are numeroase avantaje. În primul rînd, conduce la posibilitatea introducerii — chiar în fabricația de serie mică — a mașinilor specializate și speciale, de mare randament, în locul mașinilor universale, de catalog; pe de altă parte, sporește productivitatea muncii și se creează condiții de creștere treptată a gradului de automatizare a operațiilor. Institutul nostru a aplicat și experimentat această tehnologie în fabricația de mașini agricole de armături, a elaborat proiecte pentru modernizarea fabricației de utilaje de construcții, de transportoare, de ventilatoare, de mecanisme de acționare ș.a. Avantajele sînt evi-

dente. O mașină specială sau specializată, înlocuiește până la 4-5 mașini universale. Pe ansamblu, productivitatea muncii crește cu 25-45%, se diminuează mult ciclurile de fabricație, se reduc transporturile între operații, care se pot mecaniza integral. Apreciem că, promovind aceste soluții, vom contribui la eliminarea situației ca unele întreprinderi să fie echipate, în principal, cu strunguri paralele și alte mașini universale, cu transporturi interne realizate exclusiv prin poduri rulante, cu magazii dispuse orizontal etc.

Al doilea exemplu: **problema mecanizării și automatizării montajului.** În multe întreprinderi, ponderea operațiilor manuale este încă prea mare, depășind cu 10-12% nivelul contemporan. Trecând la montajul automatizat (la seriile mari) s-au complet mecanizat, manopera se reduce la circa 50% față de cea actuală, se îmbunătățește calitatea produselor, sporește gradul de folosire a suprafețelor. Am experimentat metodele moderne de montaj în întreprinderi foarte diferite — de la bujii la pompe de injecție, aparate hidraulice, armături, echipamente auto ș.a. Există soluții pentru orice profil și program de fabricație, bine fundamentate economic. Ne propunem să luptăm cu mai multă stăruință contra menținerii în unele întreprinderi a montajului manual, efectuat la voia atelierului, cu mare risipă de spațiu, cu mari stocuri de piese.

Al treilea exemplu: se știe că în mare măsură **calitatea producției** depinde de exigențele controlului de calitate. Ne-am propus să intensificăm lucrările de cercetare și proiectare a tehnologiilor moderne de control. Lu-

crând în colaborare cu colegii noștri de la Institutul de mecanică fină, avem posibilitatea să echipăm procesele curente de prelucrare la nivelul tehnic echivalent cu cele mai bune întreprinderi străine, cu aparatură de control activ și pasiv integral realizată în țară, fără a recurge la import, numai pe bază de concepție proprie. Există, deci, toate condițiile pentru a îmbunătăți tehnologia de control în toate întreprinderile, știind că dacă se fac economii nejustificate în dotarea cu aparate de control, se vor risipi mult mai mulți bani pentru remedieri de produse și rezolvări de reclamații.

4 Dezbătând după Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., în cadrul colectivului nostru, posibilitățile de a promova în mai multe întreprinderi soluțiile tehnologice moderne cercetate de institut, ne-am propus o serie de măsuri. De aceea, **pornind de la necesitatea îmbunătățirii părții tehnologice a proiectelor de investiții, studierii mai aprofundate a temelor de proiectare de întreprinderi și secții noi, ne vom strădui ca ele să cuprindă precizarea nivelului de organizare tehnologică, precum și principalele dotări caracteristice pentru tehnologia de proiectat.** În acest sens, temele urmează să fie avizate de Institutul central de cercetări, iar la această avizare vom avea în vedere, în primul rând, ca produsele prevăzute a se fabrica în noua unitate să aibă parametri corespunzători cerințelor tehnicii actuale. În al doilea rând, vom urmări impunerea dotărilor tehnologice, care să asigure promovarea metodelor de fabricație cele mai eficiente. Pe aceeași linie ne propunem să acor-

dăm o mai mare atenție unităților noi, care se dezvoltă pe noile platforme industriale ale țării. Institutul nostru s-a angajat să preia, sub coordonarea sa directă, proiectarea tehnologică pentru trei întreprinderi noi de aparatură hidraulică și una de mecanisme, situate pe platforme industriale noi, asigurând cu forțe proprii și o bună parte din pregătirea tehnologică respectivă. Ne-am propus ca echiparea acestor întreprinderi să reprezinte un model al posibilităților de concepție tehnologică românească.

În fine, **preconizăm să promovăm în mod intensiv o concepție dinamică asupra dotării întreprinderilor, combătând părerea că o unitate se echipează într-un anumit fel la punerea în funcțiune și rămâne așa până la defectare!** Din contră, întreprinderile trebuie determinate să-și reamenajeze liniile de fabricație atunci când se schimbă programul de producție, sau când apare un nou produs. În acest sens, am purtat multe discuții cu conducerea unor întreprinderi, analizând posibilitățile de a introduce modernizări tehnologice mai importante. O piedică a reprezentat-o și faptul că întreprinderile nu au la dispoziție mijloace de finanțare pentru astfel de lucrări, de genul fondurilor de mică mecanizare din trecut. De aceea, **propunem să se analizeze posibilitatea ca întreprinderile să obțină credite pentru modernizări tehnologice realizabile fără construcții noi, exclusiv prin dotări cu utilaje, rambursabile din beneficii.**

Anchetă realizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Industria extractivă și realizarea planului

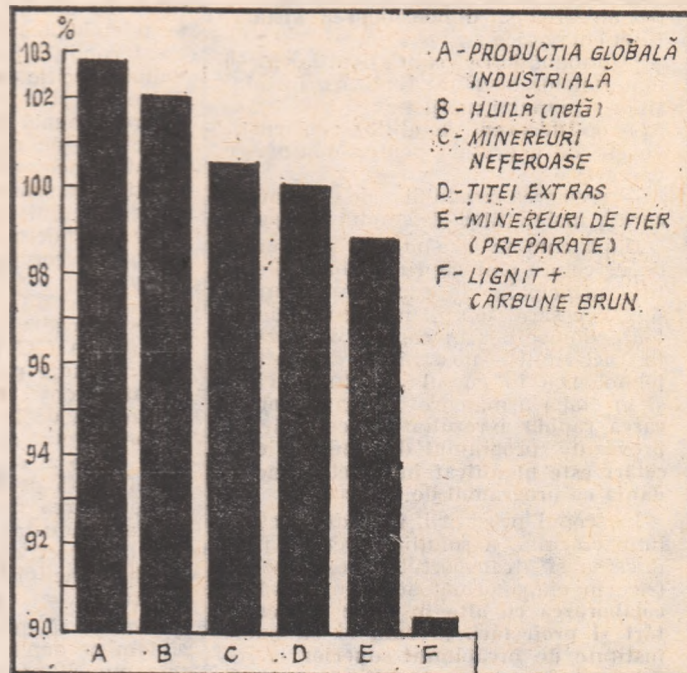
PE PRIMELE 9 luni din acest an, unitățile economice aparținând de Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei au obținut rezultate bune, depășind producția globală industrială cu 2,8%. Acoastă depășire se localizează pe centrale astfel: 2,8% la Centrala de minereuri neferoase Baia Mare, 7,3% la Centrala minereurilor Deva, 7,6% la Centrala sării și nemetalifere București, 3,8% la Direcția generală a petrolului și gazelor. Depășirea producției valorice se regăsește în depășirea producției fizice la principalele produse ale centralelor, din care sînt de menționat: peste 100 mii tone huiilă, minereuri neferoase, minereuri nemetalifere, utilaje miniere și piese de schimb etc.

Aceste rezultate au fost obținute pe baza măsurilor luate de întreprinderi și de centrale pentru o cit mai bună utilizare a capacităților de producție și a utilajelor din dotare (creșterea gradului de utilizare a timpului de lucru al mecanismelor specifice față de perioadele corespunzătoare ale anilor trecuți etc). Asemenea preocupări se remarcă în mai toate sectoarele pro-

ductive aparținând ministerului amintit, vădind faptul că acolo unde se acordă atenția necesară pentru mai buna organizare a proceselor de producție, punerea în valoare a forței de muncă calificată și necalificată, angrenarea tuturor angajaților în întrecerea socialistă, se creează condiții pentru realizarea și chiar depășirea planului, atit valoric cit și fizic.

Menționind aceste rezultate bune nu putem să nu scoatem în relief unele rezultate slabe, ca de exemplu, faptul că planul de producție pe 9 luni la lignit, cărbune brun și la minereuri de fier nu a fost realizat (vezi graficul). Aceste rezultate nu sînt pe măsura dotărilor și a posibilităților unităților miniere; acoastă situație trebuie să fie îndeaproape analizată de Centrala cărbunelui Petroșani și de Centrala minereurilor Deva pentru a fi luate măsurile care să ducă la crearea condițiilor de realizare integrală a sarcinilor pe trim. IV și de recuperare cit mai grabnică a restanțelor de pe primele 9 luni.

Pentru pregătirea din timp a condițiilor care să asigure rea-

Nivelul realizării producției industriale la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei pe trimestrele I—III 1976

lizarea nivelelor de producție prevăzute pentru anul 1977, este necesar ca centralele să pună în funcțiune în acest an toate capacitățile noi de producție pre-

văzute în planul de investiții. În acest fel sectorul extractiv va fi în măsură să asigure economia națională materiile prime prevăzute în plan.

Preocupări actuale majore în agricultură

● ORGANIZAREA EXEMPLARĂ A MUNCII PENTRU STRÎNGEREA RECOLTEI

● PERFEȚIONAREA ȘI REGLEMENTAREA CADRULUI ORGANIZATORIC AL PRODUCȚIEI ȘI APROVIZIONĂRII CU LEGUME-FRUCTE

Activitatea intensă pentru scoaterea din cimp și depozitarea în cel mai scurt timp, fără pierderi, a întregii recolte constituie o preocupare de interes național, exprimată în mod clar de comunicatul Comandamentului central pentru executarea lucrărilor agricole, de ordinea de urgență stabilită în efectuarea acestora. În aceste zile, din cauza condițiilor climaterice nefavorabile, colaborarea dintre unitățile agricole și cele industriale, activitatea lucrătorilor din agricultură, a cadrelor de conducere, a activului de partid și de stat, a întregii populații a satelor reprezintă garanția folosirii întregii capacități de lucru la recoltarea și transportul producției de struguri, fructe, cartofi, porumb etc. Pe lângă mobilizarea tuturor lucrătorilor și mijloacelor mecanice, programele zilnice de lucru și programele de colaborare cu alte unități trebuie să devină instrumente eficiente în cadrul măsurilor excep-

ționale adoptate în aceste zile pentru stringerea și depozitarea recoltei.

Perfecționarea de la an la an a activității din agricultură, în direcția sporirii producției, executării lucrărilor agricole la timpul optim și de bună calitate, preluării și valorificării operative a produselor, creșterii veniturilor oamenilor muncii este nemijlocit legată de îmbunătățirea cadrului juridic de întărirea legalității. Sînt, de aceea, semnificative sub aspectul importanței faptul că în aceste zile este supus dezbaterii publice proiectul Legii privind organizarea producției de legume și cartofi, precum și valorificarea legumelor, cartofilor și fructelor, ca și faptul că în acest an se experimentează proiectul Legii remunerării muncii în cooperativele agricole de producție. În acest număr și în numărul următor al revistei redăm câteva puncte de vedere și opinii pe marginea acestor proiecte de lege.

IN DEZBATERE: Proiectul de lege privind organizarea producției de legume și cartofi, precum și valorificarea legumelor, cartofilor și fructelor

Organizarea mai bună a activității — condiție a creșterii eficienței economico-sociale

Proiectul legii privind organizarea producției de legume și cartofi, precum și valorificarea legumelor, cartofilor și fructelor preconizează ca întreaga activitate de producție și de valorificare să fie coordonată și îndrumată de un organism unic — Centrala pentru legume și fructe. La nivelul județelor, această activitate este de resortul întreprinderilor județene pentru legume și fructe — organism unic pentru sectorul horticol al direcției generale agricole. Centralei și întreprinderilor județene pentru legume și fructe le revine sarcina de a organiza producția de legume, cartofi și fructe, precum, și de a asigura industrializarea, valorificarea și desfășurarea acestora, stabilind măsuri tehnice în acest sector de activitate, obligatorii pentru toate unitățile producătoare, indiferent de subordonarea lor administrativă.

Pentru îmbunătățirea proiectului de lege considerăm utile câteva completări. În primul rînd, titlul legii ar trebui completat în ideea de a cuprinde și activitatea de producere a fructelor, urmînd să fie formulat astfel: Legea privind organizarea producției de legume, cartofi și fructe, precum și valorificarea legumelor, cartofilor și fructelor.

Propunem ca la capitolul 2, art. 10, al 2 să fie reformulat astfel: „De asemenea,

răspunde de amplasarea culturilor (și nu producției) de legume, cartofi și pomi fructiferi numai pe terenuri corespunzătoare...”. Totodată, art. 16, al. 1, ar trebui completat, așa încît redactarea finală să fie următoarea: „În profil teritorial, activitatea privind organizarea și valorificarea producției de legume cartofi și fructe din sectorul socialist îi revine întreprinderilor pentru legume și fructe, care sînt subordonate atît consiliului popular județean, cît și Centralei pentru legume și fructe”.

Titlul capitolului III ar trebui să fie mai cuprinzător, de aceea propunem să fie formulat astfel: „Producerea și folosirea semințelor pentru legume, cartofi pentru sămînță și material săditor pomicol”.

Întrucît pentru producerea cartofilor de consum se folosesc cartofi de sămînță din categoriile biologice I₁—I₂ este necesar să se precizeze cine se ocupă de producerea necesarului de cartofi pentru sămînță, care se ridică numai în sectorul cooperatist la circa 400 mii de tone anual.

La art. 20, între alineatul 1, 2 și 3 ar trebui intercalat următorul paragraf: „Cartofii pentru sămînță din categoriile biologice I₁—I₂, care se folosesc la realizarea culturilor pentru producție, se vor produce numai în unitățile spe-

cializate din județele cu condiții de climă favorabile, autorizate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Articolul 33 ar trebuie completat și cu prețul de contractare la cartofii timpurii, diferențiat pe decade în lunile mai și iunie, după cum urmează: 1—15 mai=3,50; 16—31 mai=3,0; 1—15 iunie=2,0; 16—30 iunie=1,50; 1—31 iulie=1,00. De la 1 august, prețul cartofilor de vară ar trebui să fie același cu cel pentru cartofii de toamnă.

La art. 35, al. 2 considerăm necesară modificarea prevederilor propuse, în sensul ca achizițiile de cartofi de toamnă, ca și contractările, să se facă pe două calități: calit. I-a — soiuri pure și calit. a II-a — amestec și într-o singură categorie: peste 40 g. Aceasta ar ușura foarte mult preluarea fondului de stat de la producători, care nu au posibilitatea de a sorta cartofii pe 3 clase de mărime, urmînd ca la desfășurarea cartofii să fie livrați la prețuri diferențiate după greutatea tuberculilor.

În ansamblu, proiectul de lege supus dezbaterilor, care întrunește într-o concepție unitară răspunerile ce revin tuturor organelor și organizațiilor de stat și cooperatiste în producerea și valorificarea superioară a legumelor, cartofilor și fructelor, constituie un instrument necesar pentru toți lucrătorii din acest sector în vederea creșterii producției și a asigurării populației cu produse de bună calitate.

ing. Gheorghe DUȘA
din Centrala de legume-fructe

Atribuții și răspunderi clare — sprijin pentru producție și consum

DATA fiind importanța pe care proiectul de act normativ supus dezbaterii publice o prezintă pentru îmbunătățirea aprovizionării populației și ținând seama de experiența de până acum, consider că sînt necesare unele precizări vizînd stabilirea mai clară a răspunderii ce revine celor ce concurează la realizarea fondului de marfă.

La art. 5, privitor la obligațiile producătorilor, propun să se includă și obligația predării produselor în stare curată, fără resturi de pămînt.

Avînd în vedere importanța timpului în păstrarea calității legumelor și fructelor, propun ca la art. 6, referitor la răspunderea unităților de valorificare, să se precizeze că răspund și pentru preluarea la termenele stabilite, precum și pentru recepția calitativă prevăzută la art. 5. Pentru nerespectarea integrală a prevederilor art. 5 și 6, consider că este necesar să se prevadă sancțiuni. Tot în legătură cu predarea și preluarea operativă a produselor, apreciez că trebuie menționată în mod expres răspunderea cărăușului pentru asigurarea mijloacelor de transport, la termenele din grafice. De asemenea, consider necesar să se indice delegatul neutru împuternicit să semneze procesul-verbal de constatare; sînt de părere că delegatul neutru — prevăzut de art. 70 din Regulamentul de aplicare a H.C.M. nr. 941/1959 privitor la recepția, expediția și primirea mărfurilor, stabilirea răspunderii expeditorului, că-

răușului și destinatarului — trebuie să facă parte din rîndul personalului sanitar. (Dat fiind specificul acestui proiect de lege, prevederile regulamentului amintit nu pot fi aplicate integral, ceea ce impune o prevedere anume).

La art. 10 se stipulează răspunderea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare pentru „cultivarea întregii suprafețe de teren necesare realizării producției planificate...“ După părerea mea, ministerul trebuie să poarte răspunderea și pentru urmărirea respectării de către producători a măsurilor stabilite, astfel încît să se garanteze realizarea producției planificate, în condiții climatice normale.

Potrivit art. 12, răspunderea pentru stabilirea necesarului de legume, cartofi și fructe revine Ministerului Comerțului Interior, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, precum și consiliilor populare județene. Experiența impune ca la nivel național să existe o responsabilitate unică. În acest sens, apreciez că răspunderea pentru stabilirea necesarului trebuie să revină Ministerului Comerțului Interior, iar pe plan local comitetelor executive ale consiliilor populare, avînd la bază criteriile sau norme aprobate de Consiliul de Miniștri.

La art. 16 se prevede că întreprinderile pentru legume și fructe sînt subordonate atît Centralei pentru legume și fructe, cît și consiliilor populare ju-

dețene și al municipiului București, fără a se preciza din ce punct de vedere. Din textul al. 2 al art. 10, se desprinde impresia că subordonarea este numai față de consiliile populare, deoarece acestea „conduc, îndrumă și controlează întreprinderile pentru legume și fructe...“ Pentru a evita interpretările diferite ar fi util să se delimiteze precis răspunderea fiecăruia din cele două foruri.

Art. 18 din proiectul de lege, de asemenea, nu stabilește cu claritate răspunderea pentru cazurile cînd nu se cultivă toate suprafețele stabilite și nu se execută toate lucrările prevăzute prin tehnologia specifică fiecărei culturi. Simpla afirmație că „răspund“ nu este suficientă.

Avînd în vedere că există multe unități (cantine, restaurante, internate, spitale, unități militare etc.) care consumă cantități apreciabile de legume și cartofi și care le-ar putea prelua direct de la unitățile producătoare, fără a le mai trece prin depozitele și magazinele unităților de legume și fructe (mai ales că unii din acești mari consumatori ar putea ajuta și la strînsul recoltei), consider că art. 27 ar trebui să prevadă această posibilitate. Modalitatea emiterii repartițiilor sau a organizării de amănunt ar urma să fie stabilită de către Centrala de legume și fructe. Metoda prezintă avantajul că evită manipularea și pierderile la întreprinderile pentru legume și fructe, asigurînd o aprovizionare promptă a beneficiarilor, precum și sprijin la strînsul recoltei. Pentru situații deosebite, cum este cea din prezent, o asemenea prevedere ar fi deosebit de utilă.

Cornel SUCIU
economist

Societate cu răspundere limitată

Str. G. Washington 17, Sofia

Bulgaria, Telefon : 88 49 91 ; Telex : 02 25 75

**ELECTROMOTOARE
TRANSFORMATOARE
APARATE DE PORNIRE
IZOLATORI
TEHNICA TELECOMUNICATIILOR
APARATE DE RADIO ȘI TELEVIZIUNE
APARATE SINELECTROACUSTICE
TEHNICĂ MEDICALĂ
CORPURI DE ILUMINAT**

Reprezentanțe :

REPUBLICA FEDERALĂ
GERMANIA :

ELPROM — Societate comercială
cu răspundere limitată
Kurt — Schumacher — Anlage 9
3587 Borken Bez. Kassel
Telefon : (0 56 82) 20 55
Telex : 0994 711

FRANȚA :

SOFBIM

Av. de l'Opera 30
Paris 2^e

Telefon : 742 35 33

Telex : 23 942 F. Sofbim

ITALIA :

F.A.R. S.P.A.

Via Vitruvio 43

20 124 — Milano

Telefon : 02/20 61 36 — 20 66 34

Telex : 33 504

Firma expune la

Tîrgul Internațional București

[Pavilionul K]

16 — 25 octombrie

Publicom

EFICIENȚA CONTROLULUI ÎN ECONOMIE

EXPRESIE elocventă a înfăptuirii politicii de democratizare a întregii vieți economice și sociale, promovată cu consecvență de Partidul Comunist Român, controlul muncitoresc instituit pe temeiul generalizării unei bogate experiențe dobândite în anii socialismului de atragere a maselor la întreaga viață socială, asigură tot mai mult un cadru superior de participare directă a celor ce muncesc la o activitate sistematică de control.

Desfășurându-și activitatea sub directa îndrumare a organelor și organizațiilor de partid, a organelor de stat, consiliile de control muncitoresc, constituite în urmă cu câțiva ani, creează condiții tot mai bune exercitării rolului conducător al organizațiilor de partid, participării comuniștilor la controlul direct al înfăptuirii politicii partidului, control care asigură, în spiritul prevederilor documentelor celui de al XI-lea Congres al partidului, conducerea dinăuntru a tuturor organismelor, folosind modalități și mijloace politice adecvate, eficiente. Importanța pe care conducerea partidului și statului nostru o acordă întăririi controlului apare cu atât mai clară cu cât, așa cum se subliniază în Programul partidului, societatea trebuie „să cunoască în orice moment cum sint gospodărite mijloacele materiale și financiare de care dispune, cum își îndeplinesc sarcinile colectivele de oameni ai muncii, cadrele de conducere, cum sint realizate hotărârile de partid și aplicate legile țării în toate sectoarele de activitate”.

Exercitarea controlului pentru înfăptuirea unui asemenea obiectiv programatic, deci realizarea unei importante laturi a conducerii științifice a întregii societăți, presupune, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 12-13 mai a.c. „...**spirit de răspundere, exigență în muncă, pregătire corespunzătoare, politică și profesională, îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor încredințate**”.

Parte integrantă a sistemului unitar de control, Consiliul nostru județean de control muncitoresc a acționat și acționează cu consecvență pentru înfăp-

Iulian PLOȘTINARU

*prim secretar al Comitetului județean
Mehedinți al P.C.R.*

tuirea exemplară a hotărârilor de partid și de stat, aducându-și o contribuție efectivă la stabilirea și aplicarea măsurilor pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin județului din planul național unic de dezvoltare economică și socială. În spiritul indicațiilor conducerii de partid, de la început a fost asigurat cadrul organizatoric capabil să favorizeze o arie largă de participare la efectuarea controlului muncitoresc: competență profesională și politică, cuprinderea întregii problematice ce stă la baza vieții sociale, de stat și economice, exigență în exercitarea controlului la cotele înaltei răspunderi comuniste. De aceea, cele 31 de cadre care intră în componența Consiliului județean de control muncitoresc — membri ai Comitetului județean de partid, activiști de partid și de stat, muncitori, ingineri și tehnicieni din unitățile economice ale județului — activează în șase colective structurate în așa fel încât în sfera de activitate a fiecăruia să intre un domeniu important al vieții economice, de stat și sociale. În exercitarea acestei misiuni, pentru asigurarea nivelului răspunderii și al competenței acțiunilor, consiliul se bazează pe aportul nemijlocit a încă 38 activiști de partid și de stat, specialiști, cadre din economia județului care au contribuit la elaborarea soluțiilor, a unor propuneri valoroase, deci un larg activ obștesc.

Întreaga activitate a fost orientată asupra problemelor majore pe linia creșterii productivității muncii, folosirii integrale a capacităților de producție, încadrării în costurile de producție, reducerii consumurilor de materii prime, materiale, combustibil, a importurilor etc., cu care se confruntă unitățile economice ale județului. O atenție deosebită a fost acordată și valorificării acțiunilor de analiză și control. În acest sens este semnificativ faptul că din cele 48 acțiuni organizate în 1975 și în

semestrul I a.c., 27 au fost valorificate în secretariat, 18 în biroul Comitetului județean de partid și trei în plenare.

O bună programare și organizare a acțiunilor

SPORIREA permanentă a eficienței acțiunilor de control întreprinse este un obiectiv de bază al întregii activități, experiența proprie îndreptându-ne să afirmăm că în finalizarea lui un loc aparte îl ocupă buna planificare a muncii. Ea se fundamentează pe hotărârile, planurile de muncă, indicațiile Comitetului județean de partid, Consiliului popular județean, o atenție deosebită acordându-se tratării prioritare a problemelor majore cu care se confruntă economia județului. Se pornește de la premisa că o bună planificare a muncii asigură o corelare a acțiunilor proprii cu cele ale consiliului de control muncitoresc de la nivelul municipiului, orașelor, întreprinderilor, urmărindu-se eliminarea paralelismelor și suprapunerilor, exercitându-se totodată o sistematică acțiune de îndrumare a activității și de coordonare a planurilor organelor de control specializat al statului: control financiar intern, Inspectoratul de stat pentru protecția muncii, Inspectoratul sanitar-veterinar, Inspectoratul pentru controlul calității produselor și altele.

Activitatea din ultima perioadă a demonstrat că pentru creșterea eficienței acțiunilor nu trebuie pus pe prim plan numărul tot mai mare al acestora, ci este necesar să se urmărească creșterea spiritului de răspundere și de inițiativă în rezolvarea — cu forțele proprii din întreprinderi, șantiere, unități de transport și ale circulației mărfurilor — a problemelor vitale de maximă eficiență și actualitate, instaurarea orândui și disciplinei în îndeplinirea sarcinilor, singura cale prin care se poate reuși, în cele mai multe cazuri, să se asigure un caracter preventiv controalelor, depistându-se la timp fenomene-

Răspundere și exigență în finalizarea măsurilor

nele și tendințele negative și în consecință creându-se premisele adoptării măsurilor menite să înlăture efectele negative în activitatea fiecărei unități economice.

Odată întocmit programul de acțiune, el trebuie îndeplinit întocmai la parametri de eficiență ridicată. În acest scop, fiecare acțiune trebuie să aibă un caracter cât mai organizat. Experiența noastră include în perimetrul acestor condiții de eficiență stabilirea, în funcție de situația concretă din unitatea analizată, de cerințele reale ale activității economice și sociale, a unor colective de control în alcătuirea cărora competența cadrelor să fie criteriul fundamental. De regulă, aceste colective își desfășoară activitatea sub conducerea nemijlocită a unui membru al biroului executiv al Consiliului județean de control muncitoresc sau acțiviști ai acestuia. O dată alcătuite aceste colective, nu trebuie să pornească la acțiune înainte de a cunoaște bine obiectivele urmărite, normele și metodologia de lucru, modalitatea practică de valorificare a concluziilor controlului. Referitor la această ultimă cerință am avut și avem permanent în vedere, nu simpla constatare a unor neajunsuri sau probleme, ci acordarea unui sprijin real, operativ pentru înlăturarea acestora.

La baza programelor trimestriale ale acestor organisme au stat constatările și concluziile desprinse cu ocazia controalelor efectuate în etapa precedentă. Evident că de un real ajutor în orientarea controlului muncitoresc în profunzime, la nivelul exigențelor cincinalului revoluției tehnico-științifice, au fost instruirile periodice ale activului și aparatului de partid organizate la nivele la care au fost invitate și cadrele care intră în componența consiliilor de control muncitoresc.

Problematică variată, selectată cu discernămint

ÎNTRE condițiile eficienței muncii de control, în completarea planificării și organizării acțiunilor, o deosebită importanță prezintă alegerea cu mult discernămint a problematicii abordate, analizate. În acest sens, acționând tot mai mult în spiritul indicațiilor conducerii de partid, atât în cursul anului 1975, cât mai ales în primul semestru al anului curent, am aplicat metoda controalelor complexe asupra activității economice, sociale și de partid în marile unități economice din județ care față de controlul tematic evită pulverizarea forțelor și repetarea exagerată a acțiunilor de îndrumare și control. Astfel de controale au fost organizate împreună cu secțiile Comitetului județean de partid la comitetele de partid și consiliile populare din municipiul Drobeta-Turnu Severin și orașul Strehaia, precum și la întreprinderea de

vagoane, Șantierul naval, Combinatul de celuloză și hirtie, Industria cărnii și altele. Cu acest prilej s-a făcut o evaluare critică a rezultatelor, s-au analizat neajunsurile și cauzele acestora, au fost depistate noi rezerve interne, colectivele de control sprijinind operativ și direct rezolvarea problemelor, stabilirea unor programe de măsuri pentru îmbunătățirea activității. De altfel, referindu-se la aria largă a problematicii abordate în exercitarea controlului muncitoresc, trebuie să subliniem necesitatea orientării acestuia spre problemele fundamentale, vizând asigurarea condițiilor realizării ritmice a planului de producție, a indicatorilor de eficiență economică, în anul 1975 și primul semestru din acest an acordându-se de pildă prioritate analizei modului în care se realizează programele de măsuri pentru asigurarea sporului planificat al productivității muncii. În finalizarea acestei acțiuni s-a acordat un sprijin efectiv în direcția fundamentării programelor pe fiecare an al cincinalului, îndeosebi pe seama introducerii progresului tehnic, perfecționării organizării producției și a muncii, ridicării calificării muncitorilor, a celorlalte cadre din economie. Eficiența acestui complex de acțiuni s-a materializat deja în realizarea planului la productivitatea muncii în 1975 în proporție de 103%, iar în primul semestru al anului în curs în proporție de 101,6%, cu un spor valoric de 2 142 lei pe fiecare lucrător.

Făcându-și din indicațiile secretarului general al partidului cu privire la îndeplinirea planurilor tehnice ale întreprinderilor un obiectiv de importanță majoră, Consiliul județean de control muncitoresc a urmărit în întreprinderile industriale măsurile adoptate și rezultatele obținute în asimilarea de produse noi și reproiectare, extinderea tehnologiilor moderne de fabricație. Influența acestor acțiuni s-a concretizat imediat în sporirea preocupărilor organelor și organizațiilor de partid, a consiliilor oamenilor muncii, realizându-se numai în primul semestru peste 90% din sarcinile de asimilare a noi produse pe acest an, 65% din cele de extindere a tehnologiilor noi și 78% din temele de cercetare prevăzute. Dacă la toate acestea adăugăm preocupările manifestate permanent pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie sau cele pentru extinderea acțiunilor de limitare a importurilor — concretizate în renunțarea, până în prezent, la materii prime, materiale și piese de schimb în valoare de peste 650 000 lei valută — precum și acțiunile întreprinse în direcția sporirii calității producției, îmbunătățirii activității de investiții, circulației mărfurilor și prestărilor de servicii către populație, creșterii eficienței în agricultura județului, avem o imagine clară asupra ariei problematice, deosebit de largi, pe care s-au desfășurat acțiunile Consiliului județean de control muncitoresc.

RĂMÎNÎND încă în perimetrul relațiilor proprii experienței, a stilului și metodelor de lucru, trebuie să subliniem grija manifestată pentru cuprinderea în sfera acțiunilor de control a tuturor problemelor, urmărirea soluționării lor pînă la capăt. În acest scop, am introdus un sistem de evidență a urmării îndeplinirii hotărârilor pe bază de scadențar, în care sînt trecute sarcinile, hotărârile de partid și de stat, precum și cele proprii, termenele de realizare, responsabilitățile concrete.

Periodic, organizațiile de partid și consiliile oamenilor muncii din unitățile controlate raportează biroului sau secretariatului Comitetului județean de partid stadiul de realizare a măsurilor adoptate cu ocazia controalelor, rezultate obținute în îmbunătățirea activității economice, sociale și de partid. Organizarea de plenare ale consiliului, la care participă și activul obștesc, alte cadre cu munci de răspundere, s-a dovedit a fi o măsură eficientă pentru creșterea exigenței în exercitarea atribuțiilor, urmărirea directă a felului în care se îndeplinesc măsurile adoptate.

Fără îndoială că și permanentizarea practicii în virtutea căreia organele și organizațiile de partid să cunoască și să dezbată operativ concluziile și constatările consiliilor de control muncitoresc va conduce la valorificarea eficientă a controlului, la unirea eforturilor tuturor factorilor interesați în adoptarea unor soluții optime, în dezvoltarea calitativă a fiecărui domeniu de activitate.

Putem afirma cu deplină temei că grija pentru perfecționarea propriului stil de muncă este extinsă și în ce privește activitatea consiliilor de control muncitoresc de la nivelul municipiului, orașelor, ale întreprinderilor, sprijin acordat pe întreaga filieră a activității de control.

Evident, există și o serie de neajunsuri, pentru înlăturarea cărora ne-am alcătuit, deja, un riguros program de lucru. Obiectivele acestuia vizează în principal întărirea rolului consiliului de control de la nivelul municipiului, orașelor și întreprinderilor, prin revizuirea structurii acestora, avîndu-se la bază criteriul reprezentativității elementului muncitoresc, corelarea mai bună a acțiunilor în vederea eliminării în continuare a paralelismelor și repetării la intervale scurte a controalelor, depistarea mai exactă a cauzelor neajunsurilor dintr-o unitate sau alta și urmărirea eliminării acestora în timpul cel mai scurt, asigurîndu-se pe toate căile sporirea eficienței acțiunilor de control, ridicarea întregii activități economice, sociale și de stat din județul nostru la nivelul exigențelor formulate cu atîta claritate de documentele de partid, în cuvîntările secretarului general al partidului.

ANALIZA DINAMICĂ A EFICIENȚEI ACȚIUNILOR DE COOPERARE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ (I)

● Ce determină necesitatea de a trece de la evaluarea eficienței investițiilor la un moment dat, la un sistem de control și reglare permanentă a procesului ● Specificul acțiunilor de cooperare și livrări complexe trebuie să se regăsească și în modul de evaluare a eficienței lor ● Actualizarea — sau „determinarea valorii prezente a unor cheltuieli și venituri viitoare“ — devine o uzanță în fundamentarea contractelor de comerț și cooperare internațională.

DEZVOLTAREA în ritmuri înalte pe care o înregistrează activitatea de cooperare economică internațională a țării noastre, perspectivele de creștere în continuare a volumului schimburilor economice externe pe care România le realizează pe această cale justifică acordarea unei atenții sporite evaluării eficienței economice și rentabilității financiare a acestor acțiuni.

Cooperarea economică internațională este o activitate destul de eterogenă, realizându-se în practică printr-o varietate de forme specifice (societăți mixte de producție și de comercializare; explorări și exploatare miniere; livrarea de instalații la cheie ș.a.), care au însă o caracteristică economico-financiară comună: depunerea unor eforturi în perioada inițială (investirea de fonduri, livrări de produse sau executarea de lucrări, acordarea de credite în valută etc.), în scopul de a obține efecte în perioada imediat următoare (materii prime, produse ale obiectivelor construite, beneficiul la fondurile alocate acțiunii respective etc.). Din acest punct de vedere, majoritatea acțiunilor de cooperare pot fi asimilate investițiilor din ramurile economice, fiind supuse aceluiași cerințe și exigențe.

Intrucât în nici o țară din lume fondurile umane, materiale și bănești nu sînt disponibile în mod nelimitat, fiind supuse unei multitudini de restricții în spațiu și în timp, se pune în mod necesar problema utilizării lor judicioase, prin investiția în acele acțiuni care asigură o valorificare optimă.

Apare astfel evident faptul că, pentru a stabili oportunitatea participării la o acțiune de cooperare internațională, criteriul hotărîtor trebuie să-l constituie compararea efectelor ce pot fi obținute ca urmare a realizării acțiunii cu eforturile prevăzute a fi depuse în acest scop.

Intrucât sistemul de indicatori, cu ajutorul cărora se face analiza problemelor amintite nu este specific și unitar, credem că trebuie continuu perfecționat,

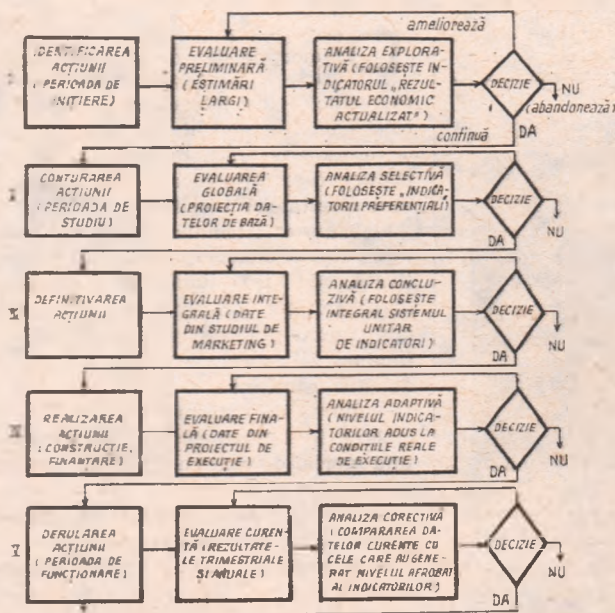
în activitatea curentă de cooperare economică internațională se folosesc în prezent următoarele categorii de indicatori: **indicatori de eficiență a investițiilor interne** (prevăzuți în H.C.M. nr. 900/1970 — ca, de exemplu: valoarea totală a investițiilor, din care volumul lucrărilor de construcții-montaj; prețul de cost pe unitatea de produs; beneficiul și acumulările anuale; durata de recuperare a investiției; rentabilitatea (veniturile raportate la costuri); investiția specifică; productivitatea muncii etc.); **indicatori de eficiență ai exportului de produse** — cum sînt: cursul de revenire brut și net, aportul valutar, prețul utilajelor per tonă ș.a.; **unii indicatori rezultați din cerințele practicii** din acest domeniu — de pildă: rata de recuperare a capitalului din beneficiul net; rata beneficiului în raport cu capitalul social; aportul valutar pe om/lună;

influența asupra balanței de plăți externe etc.

Acești indicatori, pe lângă că au o structură neadaptată deplin la specificul acțiunilor de cooperare internațională, prezintă dezavantajul de a nu putea surprinde dinamica fenomenelor și proceselor economice; ei se referă fie la valori globale, obținute prin însumarea unor date necomparabile, fie la valori anuale nediferențiate din perioada de derulare a acțiunii, fie la indici rezultați din raportarea unor astfel de valori. În acest mod este neglijată influența pe care deprecierile în timp a valorilor prezente o exercită asupra eficienței acțiunii, ca urmare a faptului că efortul inițial pe de o parte apare în evidențe eşalonat în tot cursul perioadei de realizare a obiectivului, iar pe de altă parte efectele se obțin treptat, de multe ori într-un număr mare de ani, corespunzător perioadei de derulare a acțiunii.

Totodată, indicatorii de mai sus prezintă și inconvenientul lipsei de convergență: aplicați aceluiași acțiuni, dau rezultate diferite; aplicați la selecționarea variantei optime, duc uneori la soluții contradictorii. Astfel, indicatorul „durata de recuperare a investiției totale“, folosit în prezent cu prioritate în analiza acțiunilor de tip productiv, clasifică la egalitate din punctul de vedere al eficienței două sau mai multe obiective, care dau rezultate anuale egale, dar au durate de funcționare total diferite — în timp ce majoritatea celorlalți indicatori nu diferențiază variantele cu rezultate globale asemănătoare, dar prezentînd deosebiri esențiale din punctul de vedere al mărimii și eşalonării în timp a rezultatelor anuale.

În ceea ce privește indicatorii de eficiență ai exportului de produse, aceștia au fost preluați în activitatea de cooperare economică internațională prin extinderea sferei lor de aplicabilitate; dacă acești indicatori sînt, într-o oarecare măsură, semnificativi în aprecierea eficienței exporturilor de produse omogene, fungibile, care fac obiectul tranzacțiilor uzuale de comerț exterior, ei devin neoperanți în analiza acțiunilor de cooperare datorită caracterului complex, neomogen, dinamic și nepredictiv al acestora.

Vedere panoramică din interiorul pavilionului central al Tirgului Internațional București

În situația arătată, se impune cu necesitate înlocuirea indicatorilor folosiți în prezent, cu un sistem de indicatori pertinent, adecvat caracterului dinamic al analizelor economice moderne. În cele ce urmează, vom prezenta un sistem nou de indicatori de eficiență economică și de rentabilitate financiară, destinat analizei complexe și sistematice a acțiunilor de cooperare economică internațională sub aspectul evaluării raportului dintre efectele obținabile și eforturile prevăzute în proiecte sau în studiile de fezabilitate — sistem ce poate fi folosit ca instrument de bază în fundamentarea deciziei de participare la aceste acțiuni.

De la început trebuie însă precizat faptul că noii indicatori, deși au la bază o metodă științifică de calcul și formează un sistem unitar și convergent de analiză a eficienței și rentabilității acțiunilor de cooperare economică internațională, nu pot rezolva prin ei înșiși toate problemele acestei activități. Aplicarea lor este concepută în cadrul unui proces amplu și continuu de fundamentare a deciziei în diferitele etape de existență a unei acțiuni de cooperare, pe baza adâncirii succesive a conținutului evaluării și analizei acțiunii, proces ale cărui principale secvențe sint redată în schema din pagina 11.

Definitivarea acțiunilor de cooperare este o operație laborioasă și în general foarte costisitoare, particularitate care impune efectuarea unor analize competente încă din perioada de inițiere a lor. Astfel, dacă primele rezultate ale analizei expio-

spectivă încurajatoare, atunci acțiunea trebuie în mod hotărât respinsă. Invers, în cazul conturării unor rezultate pozitive fluxul procesului decizional continuă, parcurgând aceleași trepte de analiză în fiecare din etapele următoare.

Momentul cel mai important al procesului amintit îl reprezintă etapa de definitivare a acțiunii de cooperare, în care rolul decisiv îl are evaluarea integrală a obiectivului pe baza datelor furnizate de studiul de marketing; acesta trebuie să furnizeze datele hotărâtoare pentru fundamentarea deciziei de participare la acțiunile de tip productiv. În funcție de condițiile de piață, de particularitățile cererii, de strategia de marketing adoptată, se determină produsul, tehnologia de producție, deci și volumul investiției inițiale; se estimează volumul vânzărilor și al producției anuale; se apreciază curba ciclului de viață a produsului, deci și momentul alocării unor fonduri suplimentare pentru revitalizarea acestuia, sau momentul abandonării activității.

Din experiența de până în prezent, se constată că problemele cele mai complicate au apărut în legătură cu lipsa unor studii competente de marketing, situație care se cere remediată prin intensificarea eforturilor pentru generalizarea aplicării conceptului și metodelor de marketing în țara noastră.

După cum este cunoscut, estimările, proiecțiile de date și prognozele, oricât de judicioase ar fi elaborate, nu se verifică totuși integral pe parcursul derulării unei acțiuni, datorită complexității factorilor economici, tehnologici, sociali și politici, care influențează mărimea și natura rezultatelor efective.

Elaborarea sistemului unitar de indicatori pe baza metodei actualizării este motivată, de necesitatea ca în analiză, să se reflecte influența pe care o exercită asupra eficienței și rentabilității acțiunilor de cooperare factori cu caracter dinamic, cum sint:

- durata de realizare a acțiunii și eşalonarea în timp a cheltuielilor reprezentând efortul de construcție și/sau de finanțare a acesteia;
- efectele punerii parțiale în funcțiune a anumitor capacități de producție;
- perioada necesară atingerii parametrelor stabilite în etapa de definitivare a acțiunii;

— perioada de funcționare eficientă a obiectivului;

— perioada de declin a activității analizate;

— durata de rambursare și nivelul dobânzilor la acțiunile finanțate din credite pe termen mediu și lung;

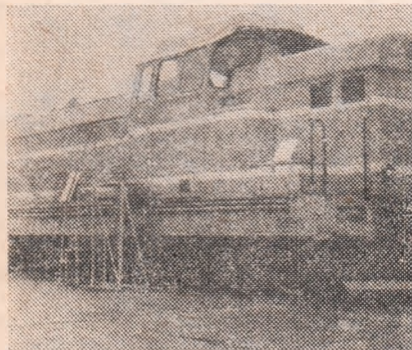
— deprecierea monetară și valutară pe perioada de realizare și derulare a acțiunii.

Metoda actualizării, ținând seamă de deprecierea în timp a valorilor prezente, asigură comparabilitatea, la un moment dat, a valorilor reprezentând atât eforturile depuse, cât și efectele obținabile ca urmare a realizării unei acțiuni de cooperare, ceea ce permite extinderea calculului și analizei la întreaga durată de viață a obiectivului vizat. În consecință, este necesar ca în perioada de derulare a acțiunilor de cooperare să se urmărească neîntrerupt concordanța dintre rezultatele obținute și cele scontate, în vederea efectuării unor corecții permanente, care să asigure încadrarea activității curente în limitele de eficiență sau de rentabilitate aprobate. Acest aspect de autocontrol, de autoreglare a activității de cooperare economică internațională prin intermediul informației de feed-back, lipsește însă în practica noastră actuală din acest domeniu.

După cum rezultă și din schema prezentată, decizia de abandonare a acțiunii poate interveni și în ultimele două etape, de realizare și de derulare a acesteia, în cazul în care analiza economică evidențiază înregistrarea unor rezultate negative cu caracter de durată.

Noul sistem unitar de indicatori ai eficienței și rentabilității acțiunilor de cooperare economică internațională se caracterizează și prin faptul că se inserie cu ușurință în procesul decizional pe care l-am schițat, contribuind totodată la o mai bună fundamentare a acestui gen de acțiuni economice de importanță majoră. Capacitatea sistemului unitar de indicatori de a răspunde în mod eficace la cerințele, atât de variate, de analiză a activității de cooperare este legată de unele trăsături distincte ale acestui sistem, ce vor fi prezentate într-unul din numerele viitoare ale revistei.

Alex. IORDĂCHESCU

Locomotiva diesel-electrică de 1250 C.F. expusă la T.I.B. '76

relative sint negative, iar încercarea de a îmbunătăți soluțiile în cadrul restricțiilor formulate nu duce la conturarea unor per-

METODOLOGIA DE PLANIFICARE ÎN CONFRUNTARE CU EXIGENȚELE DEZVOLTĂRII (I)

Caracterul unitar, închegat al planului

În procesul general al construcției socialiste în țara noastră, Congresele al IX-lea, al X-lea și al XI-lea și Conferințele naționale din 1967 și 1972 ale Partidului Comunist Român, prin măsurile stabilite, concepute într-o largă și dinamică viziune, intim legate de gândirea creatoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** au declanșat ample acțiuni de perfecționare în toate domeniile vieții economice și sociale, care au asigurat accentuarea dezvoltării economice calitative a țării, creșterea economico-socială accelerată a României.

Pornind de la principiul verificat de viață, că rolul dirijării conștiente a proceselor economico-sociale crește tot mai mult pe măsura înaintării societății pe drumul edificării noii orinduirii, partidul a acordat și acordă în continuare o atenție majoră **perfecționării planificării**, corespunzător acestei concepții, în activitatea de elaborare a planului național unic de dezvoltare economico-socială se urmărește permanent studiarea aprofundată, orientarea și conducerea tuturor proceselor tehnico-economice și sociale, aflate în continuă transformare sub influența crescândă a revoluției științifico-tehnice contemporane. Drept urmare, în planul național unic se înglobează întreaga activitate economico-socială, fapt care îi conferă semnificația unui **concept integral și unitar**, reflectând unitate de acțiune și interacțiune dialectică dintre multiplele laturi și domenii ale întregii noastre societăți.

Astfel conceput, planul național unic, elaborat la scara întregii societăți, constituie instrumentul de materializare a politicii de interes general, prin care se asigură coordonarea în ansamblu a procesului de reproducție socialistă largită, creșterea susținută a forțelor de producție, dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor vieții sociale, întărirea permanentă a proprietății socialiste și perfecționarea noilor relații de producție, folosirea unitară a factorilor economico-sociali (a sistemelor de cointeresare materială, de finanțare și creditare, de prețuri, de relații contractuale ș.a.). Toate acestea în vederea concentrării tuturor resurselor și mijloacelor țării și orientării lor în direcția edificării unei economii moderne, eficiente, capabile să asigure un înalt nivel de trai și civilizație întregului popor.

Planurile de dezvoltare economico-socială reprezintă o sinteză a **dezvoltării** continue a proceselor ce au loc în întreaga viață socială, în cadrul căroră se îmbină armonios tendințele mai vechi, care și-au dovedit viabilitatea, cu tendințele noi, caracteristice stadiului propriu fiecărei etape, potrivit strategiei elaborate de partid, care ține seama de posibilitățile interne, actuale și de perspectivă, de tendințele ce se conturează pe plan mondial, de implicațiile revoluției științifico-tehnice contemporane. În această orientare, răspunzând necesității de a asigura continuitatea în activitatea de planificare, s-a trecut la elaborarea, pe toate treptele organizatorice, a **prognozelor pe termen lung**, în vederea conturării liniilor directe a principalelor proporții, care să stea la baza deciziilor politice cu caracter strategic.

Pe această cale s-a făcut un progres important pe linia fundamentării științifice a direcțiilor dezvoltării economico-sociale pe perioada planurilor cincinale, s-au creat condiții pentru ca în procesul elaborării planurilor cincinale să se acorde o atenție mai mare concretizării tuturor obiectivelor stabilite prin directive, căilor și mijloacelor necesare realizării acestor obiective, pe fiecare an în parte; a sporit rolul planurilor anuale din planurile cincinale, în actualizarea și îmbunătățirea acestora cu scopul de a folosi cât mai rațional și avantajos elementele noi care apar în procesul îndeplinirii lor.

În condițiile creșterii complexității vieții economico-sociale, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a conținutului planului național unic, potrivit cerințelor largirii democrației socialiste și asigurării dezvoltării armonioase, echilibrate și eficiente a fiecărei ramuri, a fiecărei unități administrativ-teritoriale, a fiecărei unități economico-sociale, precum și a economiei naționale în ansamblu, s-a hotărât ca **elaborarea planului național unic să se realizeze în triplu profil — de ramură, teritorial și departamental** — pe baza propunerilor unităților economico-sociale. Acest mod de abordare în elaborarea și fundamentarea planurilor noastre de dezvoltare economico-socială asigură ancorarea lor în realitățile concrete, îmbinarea armonioasă și corelarea judicioasă a tuturor activităților pe ansamblul economiei, pe ramuri și pe teritoriu, contribuie la mobilizarea și valorificarea tuturor resurselor, la sporirea eficienței în toate sectoarele, duce la amplificarea participării factorilor de

răspundere, a maselor largi de oameni ai muncii în conceperea, dirijarea și realizarea proceselor economice și sociale, determină o conlucrare mai strânsă între unitățile economico-sociale și organele locale în formularea și coordonarea propunerilor lor. Prin toate acestea planul devine o **creație colectivă, expresia voinței poporului român**, proprietar al bogățiilor naturale ale țării și a bunurilor pe care le făurește.

Urmărind rezolvarea unor probleme ce se ridică pentru atingerea obiectivelor în diferite domenii sau sectoare de activitate de o deosebită importanță pentru dezvoltarea economico-socială, în ultimii ani au fost introduse în practica planificării **programelor speciale**. Aceste programe, cu caracter complex — constituite ca programe naționale, cu orizonturi de 10—35 ani, programe speciale de perspectivă, cu orizonturi de 10 ani, precum și ca programe pentru fundamentarea planurilor cincinale și anuale — au menirea să definească într-o manieră multilaterală și de perspectivă, nu numai diversele aspecte proprii domeniilor sau sectoarelor respective ci și implicațiile și efectele economico-sociale legate de rezolvarea problemelor examinate. Programele urmăresc astfel tratarea de ansamblu a problemelor — indiferent de apartenența lor departamentală (organizatorică) — cu luarea în considerare a relațiilor de interacțiune cu sectoarele de activitate care au legătură cu obiectivele programului respectiv.

Îmbinarea organică a planificării de perspectivă cu cea curentă, a planificării centrale cu cea de pe celelalte eșaloane, pornind de la realitatea interdependențelor ce se creează în procesul dezvoltării economico-sociale, urmărește proiectarea și dimensionarea, la scara economiei naționale, a celor mai eficiente proporții, corelații și priorități, care vizează realizarea unei stări de proporționalitate în stare să asigure o dezvoltare armonioasă și echilibrată a procesului reproducției socialiste largite, dinamismul demografic — factor fundamental al potențialului național, — sporirea avuției naționale, accelerarea progresului economico-social și al creșterii nivelului de trai al populației și, pe această bază, înlăturarea decala-

Toma MELINTE

Directorul Centrului de studii și cercetări pentru planificare al Comitetului de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 21)

**Ecouri la dezbaterea „R. E.”
„Organizarea organizatorilor”**

PRODUCȚIA ȘI MUNCA — ORGANIZATE LA NIVELUL ÎNZESTRĂRII TEHNICE

Eforturile susținute ale statului nostru pentru dotarea și modernizarea întreprinderilor și secțiilor de producție impun cu tot mai multă acuitate o concordanță deplină între gradul de înzestrare tehnică și nivelul de organizare a producției și a muncii.

Pornind de la prețioasele indicații date de secretarul general al partidului, organele colective de conducere din unitățile economice au, astăzi mai mult ca oricând, datoria de a se preocupa continuu de problemele majore referitoare la: organizarea muncii — vizând perfecționarea proceselor de muncă, îmbunătățirea organizării locurilor de muncă și a condițiilor de lucru; organizarea producției — vizând cooperarea, utilizarea modelelor matematice pentru planificarea, programarea și urmărirea producției, perfecționarea produselor și îmbunătățirea calității acestora; organizarea conducerii întreprinderilor — vizând aplicarea pe scară largă a celor mai moderne forme și metode de conducere.

În rindul colectivelor a tot mai multe unități industriale din județul Cluj se afirmă concepția că **cincinalul actual, al revoluției științifice și tehnice, trebuie să însemne nu numai ridicarea gradului de înzestrare cu tehnică modernă, ci include ca parte integrantă și procesul unei continue perfecționări a conducerii și organizării producției și a muncii.** Ca rezultat al acțiunilor consecutive pe această linie, în primele 9 luni din 1976 industria județului și-a realizat planul producției globale în proporție de 103,7% al producției-marfă 104,9% iar productivitatea muncii 101,7%.

O contribuție de seamă la obținerea acestor rezultate au adus-o elaborarea și aplicarea în practică a unor studii și proiecte de organizare a producției și a muncii, care au vizat în principal introducerea unor forme moderne de programare, lansare și urmărire a producției, perfecționarea sistemelor de diviziune și cooperare în muncă între compartimentele întreprinderilor și între întreprinderi, organizarea mai bună a locurilor de muncă și aplicarea de măsuri ergonomice, îmbunătățirea activității de aprovizionare și desfacere, de întreținere și reparare a utilajelor, raționalizarea sistemelor informaționale și de evidență și altele.

La întreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcții, de pildă, aplicarea studiului privind procedeele de execuție a plăcilor de gresie decorate și glazurate are ca efect o producție suplimentară de 3,8 milioane de lei și o economie relativă de personal de 46 angajați. La întreprinderea de tricotaje „Someșul”, raționalizarea

fluxului tehnologic a condus la creșterea gradului de ocupare a personalului auxiliar și la o mai bună organizare a locurilor de muncă, eficiența economică materializându-se în creșterea producției cu 140 mii buc. tricotaje și o economie relativă de personal de 122 angajați. Aplicarea acordului global la întreprinderea „Farmec” a mărit productivitatea muncii cu 3,3%, rezultând o economie relativă de personal de 27 angajați. La „Armătura”, implementarea studiului privind programarea în-

● **Experiență pozitivă în județul Cluj** ● **De ce nu se generalizează rezultatele bune din unele întreprinderi?** ● **Avatarurile inerției** ● **Un apel la adresa ministerelor și centralelor industriale.**

cărcării utilajelor cu ajutorul calculatorului Felix C 256 a creat posibilitatea realizării unei producții peste plan de aproape 20%. În cadrul întreprinderii poligrafice, unde consiliul oame-nilor muncii a atras în activitatea de organizare a producției și a muncii — pe lângă cadrele proprii ale unității — și specialiști din afară (indeosebi de la Institutul politehnic), s-a obținut o îmbunătățire considerabilă a condițiilor de lucru: locurile de muncă de la atelierele monotast, pregătirea paginației, culegere constituie acum, după opinia noastră, un model de organizare, ceea ce a contribuit la înlăturarea apariției premature a oboselii și a îmbolnăvirilor. Preocupări și acțiuni eficiente pot fi citate și de la alte întreprinderi din municipiul și județ.

Cabinetul județean pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii sprijină unitățile economice în elaborarea și aplicarea studiilor, prin colectivele de specialiști atât din întreprinderi cât și din învățământul superior, care contribuie la stabilirea soluțiilor și acordă asistență tehnică la implementarea acestora, până la obținerea eficienței economice preconizate.

Anul trecut, de pildă, cabinetul a elaborat 24 de studii, a căror eficiență economică s-a ridicat la peste 27 milioane de lei. Unele dintre ele pot fi generalizate în întreprinderi similare din alte județe (organizarea transportului și depozitării panourilor mari prefabricate la Trustul județean de

construcții: perfecționarea calculului retribuției personalului din unitățile de construcții; îmbunătățirea sistemului informațional și urmărirea debitorilor în sistemul de rate la I.C.S. produse industriale — studiu deja aplicat cu bune rezultate și la întreprinderile cu acest profil din Iași și Timișoara; stabilirea programelor de fabricație ținând seama de capacitatea secției de prelucrări mecanice la „Armătura”-Cluj-Napoca.

1976, anul de start în cincinalul revoluției științifice și tehnice, marchează o accentuare a acestor preocupări. Au fost sau sînt în curs de elaborare și aplicare o serie de teme cu eficiență economică deosebită: organizarea locurilor de muncă la atelierul de forjă și ambutisare pentru prelucrarea la cald a capacelor de recipienți în gama de Dn 2000—4000 mm (studiu efectuat pentru întreprinderea de utilaj chimic-Făgăraș), avînd ca efect realizarea unui beneficiu suplimentar de 22,6 milioane de lei și o creștere a producției globale cu 43,2 milioane de lei anual; elaborarea grafului-rețea coordonator după metoda drumului critic pentru dezvoltarea și profilarea întreprinderii „Tehnofrig”-Cluj-Napoca (etapa a IV-a); aplicarea analizei valorii la procesul de verificare și sortare a rulmenților vechi și noi pentru locomotivele LDH la întreprinderea „16 Februarie”-Cluj-Napoca ș.a., care prezintă posibilități de generalizare în toate întreprinderile cu profil asemănător din țară.

Ținînd cont de experiența acumulată, ne gîndim ca în anii viitori, activitatea noastră de ajutorare a unităților economice pentru mai buna organizare a producției și a muncii să vizeze în principal următoarele aspecte:

— **mobilizarea unui număr mai mare de cadre din instituturile clujene de învățămînt superior** care, în colective mixte cu specialiști din producție, să contribuie la rezolvarea unor probleme care depășesc posibilitățile întreprinderilor;

— pornind de la ideea promovării în procesul de producție a celor mai noi tehnici și metode care să conducă la reducerea cheltuielilor de producție, concomitent cu creșterea gradului de funcționalitate a produselor care să confere acestora noi valențe de competitivitate pe pietele de desfacere, să orientăm activitatea compartimentelor de concepție în vederea **utilizării analizei valorii** — metodă deosebit de eficientă și care a dat rezultate bune acolo unde a fost aplicată cu competență;

— în vederea depistării și valorificării operative a **rezervelor de creștere a productivității muncii** în întreprinderile industriale, să antrenăm un efectiv mai larg de specialiști din cadrul activului obștesc pentru efectuarea de analize periodice și stabilirea de măsuri care să mărească eficiența activității în acest domeniu.

Rezultatele bune obținute trebuie interpretate însă în lumina necesităților și a posibilităților existente în fiecare întreprindere și pe ansamblul industriei județului. Considerînd-o într-o astfel de optică globală, trebuie recunoscut că **în activitatea de organizare științifică a producției și a muncii există încă mult loc pentru mai bine.** Nu peste tot cadrele de conducere acordă atenția cuvenită acestui principal in-

strument pentru obținerea de rezultate economice maxime cu cheltuieli minime, printr-o mai completă utilizare a potențialului material și uman existent în fiecare unitate.

Astfel, în unele întreprinderi **activitatea de organizare a producției și a muncii a rămas la nivelul conferințelor, expunerilor, dezbaterilor sau simpoziunilor cu caracter teoretic**, fără să îmbrace caracterul unor **acțiuni concrete, cu măsuri eficiente** care să se regăsească în spor de producție, productivitate mărită sau reducerea cheltuielilor de producție. Neexistând o preocupare susținută și ordonată pentru stabilirea și realizarea unor obiective precise, uneori sunt prezentate drept studii de organizare unele referate de necesitate, informări mai mult sau mai puțin utile, fără să întrunească nici cele mai elementare reguli ale unei cercetări care în final să evidențieze o anumită eficiență economică.

Nu rare sînt cazurile cînd **această acțiune a fost incredințată unor cadre cu mai puțină autoritate și pregătire în domeniu**, fapt care constituie un handicap în atragerea celorlalți specialiști la elaborarea de studii și proiecte. Este tot atît de adevărat că nici conducerile unităților economice nu au uzat de drepturile acordate prin regulamentul de organizare și funcționare, pentru a delega autoritatea și a acorda compartimentelor de organizare (acolo unde ele mai există ca atare) **împuțernici menite să conducă la impulsivarea acestei activități**.

Datorită faptului că în ultimul timp nu se mai urmărește prin „Ind 8” eficiența economică rezultată pe seama activității de organizare, aceasta se stabilește **empiric, arbitrar**, fără o evidență riguroasă întocmită și urmărită. Acest fapt conduce la aprecieri generale, toate rezultatele obținute fiind puse pe seama organizării — chiar cînd, în fapt, aceasta nu există.

În sfîrșit, **dificultățile ce apar în asigurarea fondurilor necesare pentru efectuarea și implementarea studiilor și raționalizarea fluxurilor de producție — fonduri de care dispun centrale industriale și ministerele — diminuează mult posibilitățile unităților economice de a putea acționa eficient și rapid**, atunci cînd interesele producției o reclamă.

Situația arătată impune măsuri urgente; **considerăm că trebuie început cu organizarea științifică a însăși activității de organizare din întreprinderi** (*). Ministerele, centralele industriale, organele cu răspundere și competență în acest domeniu să sprijine efectiv unitățile industriale, printr-o **îndrumare și un control eficient, competent, concret și calificat pentru creșterea rolului și aportului activității de organizare în ansamblul acțiunilor pentru sporirea continuă a rentabilității generale a activității economice**.

dr. Traian PINTEA

directorul Cabinetului pentru probleme de organizare al județului Cluj

ing. N. RUSU
ing. A. BOER

* Revista economică, nr. 32 din 13 august 1976.

PENTRU SIMPLIFICAREA ȘI RAȚIONALIZAREA DOCUMENTAȚIEI BANCARE

PE LINIA sarcinilor privind raționalizarea evidenței în unitățile socialiste, băncile au fost preocupate, în ultimii ani, de simplificarea și raționalizarea evidenței și a documentației bancare, acțiune prin care

s-au urmărit — și s-au realizat în bună măsură — eliminarea paralelismelor, lărgirea perioadelor de întocmire și raportare a informațiilor, reducerea numărului de exemplare al documentelor, renunțarea la ele-

mentele inutile și menținerea pe documente a datelor absolut necesare, culegerea inițială a datelor cu prelucrarea lor multiplă ulterioară și folosirea multiplă a aceluiași document bancar.

Totuși, documentația bancară poate fi, după opinia noastră, simplificată și raționalizată în continuare, prin unificare și reproiectare, fructificîndu-se astfel noi rezerve de reducere a volumului de muncă, a consumului de materiale și a costului prelucrării datelor pe care le conțin.

Un exemplu edificator și meritoriu al preocupării pentru simplificarea și raționalizarea în continuare a documentației bancare îl constituie experimentarea, la unitățile operative ale Băncii Naționale din județele Dimbovița și Mureș, a documentului unificat „**factură cu dispoziție de plată (incasare)**”.

Reușita experimentării, concretizată în achitarea în termen a majorității covârșitoare a documentelor supuse experimentării, concomitent cu ponderea neînsemnată a refuzurilor și trecerea lor la restanță de pînă la 2%, denotă eficiența documentului experimentat. Eficiența sa se concretizează, de asemenea, în crearea posibilităților de identificare mai operativă a încasărilor, accelerarea efectuării lor, eliminarea unor corespondențe dintre furnizorii de mărfuri și plătitori, precum și contopirea a două documente — dispoziția de plată și cea de încasare — într-unul singur. Totodată, s-a facilitat prelucrarea automată a datelor din activitatea bancară la calculatorul electronic.

Totuși, după opinia noastră, unificarea experimentată se situează sub nivelul posibilităților reale de simplificare. Ea se rezumă la unirea dispoziției de plată cu cea de încasare — dîndu-i-se, după caz, denumirea de „**plată**” sau de „**incasare**” (așa cum a mai fost, de fapt, într-o perioadă din trecut) — și la eliminarea facturii-talon.

O soluție necesară și posibil de realizat pentru o simplificare mai substanțială o constituie, după părerea noastră, **unificarea într-un singur document a tuturor documentelor bancare folosite în prezent, în relațiile dintre bănci și unitățile socialiste, pentru virarea sumelor datorate, din conturile unităților socialiste cumpărătoare, respectiv plătitoare, în conturile unităților socialiste furnizoare de mărfuri, respectiv beneficiare de sume încasate**.

În aceste condiții concrete, denumirea cea mai adecvată atribuită operațiilor de plăți și încasări prin conturi fiind cea de **viramente** (*), denumirea ce poate fi atribuită documentului unificat propus, cu caracter unitar, este cea de „**Dispoziție de virament**”.

Întrucît unificarea documentelor bancare vizează atît operațiile prin conturi, cit și operațiile cu numerar, corespunzător acestora, dispoziția poate fi de virament sau de numerar; în aceste condiții ea va avea o sferă largă de extindere.

Necesitatea exercitării controlului asupra operațiilor bancare de către furnizor, cumpărător și unitățile bancare la care acestea își au conturile deschise solicită menținerea unor elemente specifice în documente, privind modalitățile concrete de plată (incasare), ca: **acreditiv, viramente planificate, viramente privind livrări în tranzit, viramente pe bază de cecuri, scrisoare de garanție și adeverință de disponibil, viramente prin mandate poștale și prin ramburs poștal, viramente pe bază de situație de lucrări și altele**.

În aceste condiții, documentul unificat denumit **dispoziție de virament (numerar)** poate avea o parte cu elemente comune, ce se specifică într-o anumită ordine de succesiune (cerută de prelucrarea automată a datelor), precum și elemente specifice :

— Data (ziua, luna, anul)	.....
— Numărul documentului	.....
— Codul operației efectuate	.....
— Codul contului plătitorului (cumpărătorului)	.....
— Codul unității bancare a plătitorului	.....
— Codul contului beneficiarului (furnizorului)	.....
— Codul unității bancare a beneficiarului	.....
— Suma de plată (incasat) prin virament (de vărsat sau ridicat cu numerar)	.....
— Alte elemente particulare băncilor specializate	.....

Elemente specifice corespunzătoare formelor și modalităților de virament (vărsămintelor și ridicarea de numerar)

O asemenea simplificare prezintă importanță deosebită pentru unitățile socialiste titulare de conturi deschise la bănci; în ce privește băncile, avantajele rezultă din facilitarea prelucrării automate a datelor, contribuind la informarea operativă a conducerii băncilor, în vederea luării unor decizii oportune și cu eficiență ridicată.

conf. univ. dr. George ȘOVEI

1. Vezi în acest sens : „Perfecționarea virărilor de sume prin conturile bancare”, Revista economică, nr. 29, 6 iunie 1975.

Cursul:

Socialismul științific
și problemele dezvoltării
economico-sociale
a României

În sprijinul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

Ciclul: Curente și confruntări de idei în gîndirea social-politică contemporană

MANIFESTĂRI ALE CRIZEI DIN GÎNDIREA ECONOMICĂ BURGHEZĂ CONTEMPORANĂ

Caracteristici și evoluții ale economiei politice burgheze actuale cu semnificație de criză.

Keynesismul, neokeynesismul, „Sinteza neoclasică” — doctrine burgheze
ale crizei generale și ale capitalismului monopolist de stat

ECONOMIA politică burgheză nu s-a găsit niciodată în situații mai dificile ca în perioada actuală. Economistul radical francez, J. Attali, avea dreptate cînd scria că „niciodată știința economică (cea burgheză, precizăm noi) în scurta ei istorie n-a fost într-o derută așa de mare ca acum”¹⁾ în fața marilor probleme ale lumii. Criza economiei politice burgheze, de primă evidentă, nu poate fi disimulată nici de către cei mai destoinici adepți ai gîndirii economice occidentale. Reprezentanții ortodoxiei burgheze — P. A. Samuelson sau R. Solow, H. Guitton sau E. James, R. F. Harrod sau L. Robbins etc. — văd în această criză dereglări, rămîneri în urmă temporare cauzate mai ales de neajunsuri în pregătirea economiștilor sau carențe ale instituționalizării cercetării, de lipsa de interes pentru generalizarea teoretică, de împotmolirea în empirism, în excesele de matematizare a economiei politice sau în insuficiența dotării cu mijloace moderne a cercetării economice. Acești economiști au depășit astfel imobilismul tradițional, angajîndu-se în căutarea de noi teorii și doctrine cît mai adecvate susținerii capitalismului în plan ideologic și practic operațional.

Pe de altă parte trebuie subliniat însă că reprezentanții radicalismului burghez în teoria economică — curent în care cu contribuții însemnate se înscriu Fr. Perroux și J. Tinbergen, P. Saffra și J. Robinson, J. K. Galbraith și K. Boulding, S. Tsuru și M. Bronfenbrenner etc. — sau ai radicalismului „noii stîngi” — economiștii francezi grupați în „Asociația pentru critica științelor economice și sociale”, Susanne de Brunhoff și S. Amin, Augus Black și Barry Bluestone, J. Attali și A. Gunder-Frank, Ernest Mandel și Charles Killinsworth etc. — au o viziune cu multe note realiste asupra crizei economiei politice burgheze, apropiindu-se prin aceasta de punctul de vedere marxist. Sub multiple aspecte ei leagă această criză de îngustimea orizontului economiștilor ortodoxiei burgheze care judecă totul prin prisma intereselor de cîștig ale capitalului, scăpîndu-le din preocupări mari probleme ale omului, claselor și păturilor neavute, ale subdezvoltării, ale marilor discrepanțe de avere și putere etc. Pe această bază reprezentanții radicalismului burghez nu se opresc la momentul „demolării” economiei politice convenționale, ci oferă politicii economice a statelor capitaliste soluții constructive, care au în vedere problemele menționate, și care tocmai din acest motiv contribuie la rezolvarea unor probleme din economiile capitaliste.

Cauze și forme de manifestare ale crizei economiei politice burgheze contemporane

ÎN OPTICA MARXISTĂ două sînt cauzele fundamentale ale crizei economiei politice burgheze. Prima cauză rezidă în **intrarea capitalismului în criză generală**, fapt care a subminat întregul șafoadă teoretic burghez despre economia „lumii celei

mai bune dintre lumi” așa cum era socotită a fi economia capitalistă. Criza generală a capitalismului s-a accentuat tot mai mult ca urmare a agravării contradicțiilor lumii capitaliste, a crizelor economice periodice. Între starea de criză a capitalismului și criza economiei politice burgheze există o strînsă corelare. Aceasta din urmă poate fi socotită o reflectare sui generis în teoria economică burgheză a înseși crizei generale a capitalismului. Iată de ce principalele doctrine economice burgheze, cum sînt cele ale keynesismului și neoliberalismului, apar ca doctrine ale crizei generale a capitalismului, ale capitalismului monopolist de stat.

A doua cauză este legată de **locul și rolul burghezii în general ca clasă în epoca noastră**. Purtătoare a unor relații de producție depășite burghezia, ca clasă nu mai oferă economiștilor ei orizontul necesar înțelegerii și interpretării științifice, în profunzime, corecte a marilor procese și probleme cu care este confruntată lumea actuală cum sînt: revoluțiile sociale, revoluțiile de eliberare națională și dezvoltare independentă a noilor popoare, revoluția tehnico-științifică, revoluționarea relațiilor economice internaționale și altele. Potrivit intereselor ei generale de menținere a capitalismului și de punere în funcțiune a mecanismului lui în scopul maximizării profitului capitalist, burghezia determină o anumită optică la proprii economiști, o optică ce, într-o importantă măsură, deformează în teorie realitățile ale lumii actuale. Astfel, în teoriile lor, capitalismul monopolist de stat apare doar ca un „capitalism transformat”, socialismul — ca variante ale „economiei dirijate” sau ale „economiei centralizate”, perspectiva dezvoltării omenirii — ca o evoluție viitoare social convergentă a orînduirilor diferite etc.

Definim astfel criza economiei politice burgheze ca o contradicție între realități și fundamentele tradiționale ale economiei politice burgheze, tendința acestora de adaptare la noi realități, de judecare și apreciere a marilor probleme și procese actuale într-un chip impropriu înțelegerii lor științifice, prin prisma intereselor de menținere a capitalismului și de maximizare a profiturilor, inadecvate progresului omenirii²⁾.

Este drept, economia politică burgheză s-a apropiat de realitățile unei lumi cu mult schimbate față de trecut și, într-un anumit sens, s-a adaptat ei. S-au înregistrat astfel însemnate progrese metodologice, pe linia cercetărilor de specialitate, au fost însușite instrumentarul statistic și matematic modern, sisteme informaționale eficiente și o tehnică de calcul ridicată. Pe de altă parte economia politică burgheză s-a restructurat și conceptual, trecînd de la viziuni statice la viziuni dinamice, de la micro la macroanaliză, utilizînd procedee de modelare economică etc. Toate acestea, ca și altele, sînt progrese incontestabile.

¹⁾ Jacques Attali. La crise de conscience des économistes în „Les Informations”, 19 Juin, 1972, p. 16.

²⁾ Mai pe larg despre aceasta vezi I. Nicolae-Văleanu: „Gîndirea economică burgheză și lumea contemporană”, Edit. politică București, 1975, p. 15—117.

bile. Și totuși economia politică burgheză este, după recunoașteri quasiunanime, în criză. Oare nu apar aici contradicții în aprecieri? **NU!** Mai întâi pentru că criza nu exclude și existența unor elemente pozitive, a unor cuceriri în anumite domenii; mai apoi pentru că criza vizează fundamentele teoretice ale economiei politice burgheze și nu progresele ei metodologice.

O formă de manifestare a crizei economiei politice burgheze o constituie pierderea, de către unii economiști burghezi, a încrederii în perfecțiunea mecanismului economiei capitaliste, în capacitatea acestuia de a funcționa în chip automat, de a rezolva de la sine problemele crizelor, șomajului, utilizării capacităților de producție ș.a. Locul încrederii a fost luat de teama blocării mecanismelor economiei capitaliste, iar investigația în scopul de a găsi soluții este orientată din capul locului în direcția evidențierii de mijloace pentru menținerea funcționării cu orice chip, la orice nivel și în orice condiții a mecanismului economiei capitaliste, a relațiilor capitaliste de producție. **Cercetarea obiectivă a vieții economice este înlocuită deci cu cea interesată în repararea unui mecanism istoricește depășit.** Pe baza ei s-a ajuns la teorii și doctrine care au servit drept ghid în politica economică a capitalismului monopolist de stat cu rezultate concrete, un timp chiar pozitive, dar incapabile să înlăture cauzele de fond generatoare ale racilelor economiei capitaliste.

Doctrina englezului J. M. Keynes, net dominantă în economia politică burgheză contemporană, este cit se poate de caracteristică în acest sens. Ocolind problemele de esență ale mecanismului economiei capitaliste — relațiile de producție, categoriile și legile economice — amintita doctrină surprinde unele pirghii și mijloace tehnico-economice — investiții, consumul, rata dobânzii, prețurilor, moneda, rata profitului maximalizat etc. — care puse în acțiune pot modera temporar racile periculoase ca cele ale șomajului de masă sau crizele catastrofale. Dar cu riscul agravării cauzelor ce le generează și al amplificării instabilității economiei capitaliste. Doctrina keynesistă este astfel o expresie a crizei economiei politice burgheze nu pentru că n-ar conține adevăruri și n-ar avea utilizare, ci pentru că este **axată pe o concepție greșită**, punerea ei în practică remediind limitat unele probleme ale capitalismului în condițiile accentuării generale, mai mult sau mai puțin imediate, a instabilității sale.

Tot mai des este astăzi făcut răspunzător keynesismul de gravitatea inflației și acuitatea crizei declanșate în 1974. Într-un studiu semnificativ intitulat — „Sfârșitul erei keynesismului“ — economistul francez J. Rueff apreciază caracterul limitat al doctrinei keynesiste și a remediilor sale de politică economică scriind că „Un remediu nu este util decât în măsura în care nu antrenează consecințe indirecte mai grave decât răul pe care tinde să-l combată“. Or, keynesismul a acționat tocmai într-o asemenea manieră, fiind judecat, în laturile sale practice, ca o rețetă care aplicată ameliorează astăzi boala dar omoară mâine pacientul. Este drept, sînt și economiști care iau apărarea keynesismului pretinzînd că el n-a fost bine înțeles și a fost rău aplicat în practică. Acesta este sensul pledoariilor din „Le Monde“ ale economistului A. Barrère³.

Conținutul monopolist-statal al doctrinei keynesiste

DOCTRINA keynesistă apărută imediat după marea criză din 1929—1933 și răspîndită cu iuțeală în lumea economiștilor burghezi este, prin conținutul ei, **monopolist-statală**. Keynes, adepții săi au sesizat un fapt real — pe care V. I. Lenin și alți marxști îl sesizaseră și în parte îl explicaseră științific — pe care l-au tratat însă dintr-un punct de vedere specific burghez, formulînd idei despre modul în care se poate acționa pe linia unirii forței monopolurilor cu forța statului în vederea punerii în mișcare a mecanismelor producției capitaliste zguduite atît de puternic în timpul crizei încît apăruse teama blocării complete a acestei orînduirii. Doctrina keynesistă dă de o parte faimoasa „lege Say“ — după care bunurile se schimbă pe bunuri, totalul vânzărilor este egal cu totalul cumpărărilor iar realizarea mărfurilor și utilizarea forțelor de producție s-ar produce automat fără pericole de criză și șomaj — și-și întemeiază postulatele pe punerea în funcțiune a mecanismelor economiei prin intervenția statului. Aceste postulate au fost fondate de întemeietorii și susținătorii doctrinei pe o „originală“ tratare psihologică în stare să permită obținerea aceluia grad de cunoaștere a realităților care să servească drept suport unor politici economice preferate. Fin observator, L. D. Pătrășcanu sesizase în 1945 la economiștii burghezi contemporani „o încercare de a deplasa elementele fundamentale ale economiei politice din economie în psihologie și de a căuta aici noi puncte de sprijin“⁵ pentru scopuri apologetice și operaționale.

Modelul de bază al doctrinei keynesiste este construit în ju-

rul ideii că echilibrul economic este posibil și la un grad anume de folosire incompletă a capacităților de producție și a forței de muncă cu condiția ca oferta globală de mărfuri (echivalată ca mărime cu venitul național și notată cu Y) să fie acoperită de cererea efectivă globală sub formă de consum (C) și investiții (I). De asemenea, o condiție a echilibrului este ca economiile, respectiv acumulările (S) să se transforme integral în investiții. Matematic exprimate condițiile echilibrului economic keynesist sînt: $Y=C+I$; $S=I$.

Din capul locului deci doctrina keynesistă subordonează ideea utilizării forțelor de producție ideii menținerii capitalismului, cu riscul subutilizării acestora. Din acest punct de vedere ea apare ca o **doctrină a recunoașterii — și chiar a socotirii ca normale — a incapacității capitalismului monopolist de stat de a totosi integral forțele de producție create.** Pentru keynesiști $3\frac{1}{2}\%$ din forța de muncă și $10-15\%$ din capacitățile de producție nefolosite sînt socotite fenomene normale, și, din punctul de vedere al capitalului, chiar pozitive.

Dar dezechilibrele și instabilitatea capitalismului ating proporții mai mari, creează situații mai periculoase, fapt care i-a determinat pe keynesiști să studieze și formuleze cauzele dezechilibrelor — evidențiate ca $Y > C+I$ și $S > I$ ce duc la crize și șomaj de mari proporții. Aceste cauze rezidă în anumite **legi psihologice ale oamenilor** printre care legea înclinației spre consum, cea a înclinației spre eficiența marginală, care influențează investițiile, legea înclinației spre valori lichide care determină rata dobînzii, prin ea influențîndu-se investițiile. Potrivit părerii keynesiștilor, prima lege — care ar consta în faptul că pe măsură ce cresc veniturile oamenilor sporesc și cheltuielile pentru consum dar într-o măsură mai mică — ar condiționa rămînerea în urmă a consumului față de producție, ceea ce afectează echilibrul între ofertă și cerere. Cea de-a doua lege — care ar consta în faptul că oamenii își investesc economiile numai dacă întrevăd o eficiență marginală mare, cu alte cuvinte un profit mare în viitor — împreună cu cea de-a treia — după care oamenii, prin firea lor ar fi tentați să păstreze averea în formă lichidă, de bani peșin, obligațiuni etc. — ar reglementa investițiile. Cu cît eficiența marginală (respectiv rata profitului) a capitalului este mai mare și rata dobînzii mai mică cu atît oamenii sînt mai mult tentați să renunțe la păstrarea economiilor în valori lichide și să le investească.

Keynesiști au constatat o contradicție reală — cea între producție și consum — ca și anumite procese și tendințe reale — ale acumulării și supraacumulării de capitaluri, orientării investițiilor în funcție de profit etc. — pe care însă le explică nu economic, ci prin prisma psihologiei oamenilor. Mai întâi pentru că astfel capitalismul poate fi disculpat de contradicții, de crize, șomaj și instabilitate în general. **Asemenea explicații psihologice ocolesc cauzele fundamentale ale instabilității capitalismului, care arată limitele și caracterul perimat al acestei orînduirii**, conducînd la formularea cerinței de înlocuire a sa cu o altă orînduire socială. De exemplu cauzele contradicției între producție și consum rezidă nu în motivații psihologice, ci în relațiile de producție ale orînduirii capitaliste care, la actualul grad de maturizare, generează gama vastă a formelor sale de instabilitate. Explicațiile psihologice mai permit justificarea utilizării pirghiilor de care dispune statul în general — de austeritate și abținere pentru toți cetățenii — în folosul marii burghezii, sub pretextul „binelui comun“, „bunăstării generale“.

În vederea sprijinirii consumului, diversele variante ale doctrinei keynesiste preconizează măsuri dintre cele mai contradictorii care au atenuat anumite asperități cu riscul stimulării altora. Iată de ce unii economiști occidentali se întreabă în prezent: „Unde este anomalia: în depresiunea actuală sau în expansiunea care a precedat-o“⁶ stimulată de politicile keynesiste? Pentru masele de oameni ai muncii, sub pretextul combaterii înclinației spre consum, s-au luat măsuri de limitare a creșterii veniturilor acestora sau de redistribuire a lor în detrimentul acestora și în folosul statului, al marelui capital. Ca o pirghie importantă a fost folosită inflația, pretinzîndu-se că o inflație controlată este un remediu anticriză și antișomaj, puțin să le reducă pe acestea din urmă la dimensiuni suportabile. În realitate **inflația alimentată noi contradicții și distorsiuni în economiile occidentale**, devenind, după aprecieri oficiale burgheze, inamicul numărul unu.

Un loc deosebit în doctrina keynesistă îl ocupă **consumul parazitărilor, particular sau de stat**, menit să activeze relansarea economică, în vederea asigurării menținerii capitalismului și a

³ Jacques Rueff. La fin de l'ère keynesienne. În „Le Monde“ din 19 feb. 1976, p. 22.

⁴ Vezi Alain Barrère — Revenir à Keynes. În „Le Monde“ din 24 martie 1976, p. 29.

⁵ L. D. Pătrășcanu. A încetat economia politică să fie o știință? Lecție inaugurală a cursului universitar, publicată în „Forum“ nr. 3/1969 de prof. Pop Simion.

⁶ Karst Knapp, Depression ou inflexion de la courbe de croissance. În „Problèmes économiques“, nr. 1444 din 29 oct. 1975, p. 2.

autovalorificării capitalului. Ideea „funcției pozitive” a consumului parazit ar fi fost folosită de urmașii lui Keynes pentru a susține militarizarea economiei și cursa înarmărilor ca mijloc de lecuire a capitalismului de racilele sale. De ce însă consum parazit ar fi fost necesar? Este o întrebare care nu are răspuns rațional oferit astăzi, în numeroase cazuri, și economiști burghezi, atunci când combat înarmarea, risipa de bunuri materiale, disproporțiile între venituri și a.

Locul cel mai important în doctrina keynesistă îl ocupă **investițiile**. Potrivit acestei teorii investirea tuturor economiilor (S), socotite ca diferența dintre venit (Y) și consum (C), ar aduce după sine stabilirea echilibrului economic la orice nivel al consumului. Dar cum în aceeași concepție transformarea economiilor în investiții depinde de rata eficienței marginale (adică a profitului) a capitalului și de cea a dobânzii, o politică economică rațională și eficientă este socotită cea care, cu concursul nemijlocit al statului, asigură rata ridicată a profitului și rate scăzute ale dobânzii. Statul, deci, trebuie să promoveze — cu mijloace mai mult sau mai puțin oneste, imperialiste, colonialiste, neocolonialiste — o astfel de politică în domeniul asigurării materiilor prime, salariilor, creditelor ș.a. încât să-i atragă pe întreprinzătorii capitaliști să investească. Iar atunci când capitalul particular nu este interesat în investiții, acestea fiind totuși necesare reproducției, realizării profitului în general, statul trebuie să fie cel ce investește, indiferent de perspectiva rentabilității. În nici o parte a doctrinei keynesiste nu iese cu atâta claritate în relief natura sa monopolistă ca în cea vizând rata profitului și investițiile.

Neokeynesismul și „sinteza neoclasică”. Adincirea crizei generale a capitalismului în etapa actuală

APLICATĂ, doctrina keynesistă a contribuit la dezvoltarea capitalismului monopolist de stat, fapt ce a însemnat și adincirea crizei capitalismului, accentuarea decalajelor dintre teorie și realitate. Pentru economiștii burghezi s-a pus atunci problema reajustării keynesismului, proces din care a rezultat **neokeynesismul**, înțelegându-se prin aceasta un keynesism adaptat la condițiile postbelice ale creșterii economice și ale revoluției tehnico-științifice.

Variantele neokeynesismului sînt multiple. Unele dintre acestea, ca cele de stînga, dacă nu întorc keynesismul împotriva capitalismului cel puțin îl folosesc pentru a fundamenta măsuri antimonopoliste și în folosul maselor de salariați; ele conțin elemente ale unei alternative democratice la capitalismul monopolist de stat și sînt demne de apreciat. Altele, ca cele ortodoxe, reprezintă duceri pe mai departe a keynesismului pe o linie consecvent monopolistă. „**Sinteza neoclasică**” ai cărei autori principali sînt economiștii americani P. A. Samuelson și R. Solow se înscrie tocmai ca o asemenea variantă.

„Sinteza neoclasică” aduce unele corecturi keynesismului, citeva idei și elemente în plus. Această teorie se sprijină pe ideea, reală de altfel, într-o anumită măsură, că actuala economie a lumii occidentale ar fi o „**economie mixtă**” formată din sectorul particular și sectorul public. Ca urmare doctrina pe care o analizăm respinge atît liberalismul excesiv, care generează stări grave în economia capitalistă, cît și intervenționismul statal abuziv, frînă în calea inițiativei. În ecuația echilibrului economic cheltuielile publice (Pu) sînt surprinse ca o mărime aparte ($Y=C+I+Pu$) menită să asigure echilibrul între cererea și oferta de mărfuri, cu ajutorul pîrghiilor fiscale și a celor monetare. „Principiile clasice ale formării prețurilor... rezultînd din microeconomie, sînt validate în aceeași măsură în care sînt utilizate cu succes mijloacele de intervenție statală... rezultînd din macroeconomie” — scria Paul Samuelson⁷. Potrivit adeptilor „sintezei neoclasică” revoluția tehnico-științifică este un factor căruia „**economie mixtă**” îi oferă un cadru adecvat de manifestare.

Aceasta este deci, teoria. Se desprinde cu claritate faptul că promotorii ei merg pe ideea utilizării pîrghiilor monetare și fiscale aproape în exclusivitate în folosul marilor monopoluri. Ei susțin astfel finanțarea cheltuielilor publice ca și sprijinirea inițiativei private pe bază de deficite bugetare, de împrumuturi și inflație. Prin asemenea mijloace cheltuielile publice, investițiile și consumul pot spori într-o așa măsură încît producția mărită — datorită creșterii productivității muncii ca urmare a revoluției tehnico-științifice — își poate găsi piața, iar echilibrul economic se poate stabili la un nivel ridicat de folosire a forței de muncă și a capacităților de producție. Unele realizări din

ultimii 10—15 ani din țările occidentale, inclusiv cele pe linia creșterii veniturilor oamenilor muncii, obținute în lumina acestor teze au fost însă și sînt puternic eludate de criza din 1974—1975. În aceste condiții pînă și autorii sintezei neoclasică s-au simțit obligați să privească lucrurile mai circumspect și chiar să schițeze formulări critice. Dintre acestea criticile adresate de stînga radicală au multe temeiuri solide, reflectînd pronunțat divorțul dintre teorie și cerințele reale ale dezvoltării.

Analiza marxistă a instabilității capitalismului a reușit să pună în lumină relațiile de producție capitaliste ca fiind cauza profundă care o generează, mecanismele care o alimentează, determinîndu-i forme atît de variate. Superioritatea teoriei marxiste privind capitalismul actual față de teoriile burgheze-keynesiste, neokeynesiste sau de altă natură — rezultă din capacitatea de pătrundere a gândirii marxiste în esența fenomenelor, din poziția revoluționară pe care aceasta se situează, din cercetarea obiectivă, fără idei preconcepute, a realităților capitalismului. Pe baza unei asemenea analize tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta la Congresul educației politice și al culturii socialiste că „...asistăm la limitarea sferei de acțiune a imperialismului, la accentuarea crizei generale a capitalismului în toate sectoarele de activitate și care este agravată de criza economico-financiară”. În condițiile de astăzi societatea omenească este astfel tot mai mult confruntată cu contradicțiile create de orînduirea capitalistă, de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă. Legitățile obiective, dialectice, sociale, necesitățile progresului societății reclamă **sfărîmarea vechilor cătușe, cer făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat cit și pe plan mondial. Iar această misiune istorică revine socialismului, orînduire care deschide noi perspective pentru realizarea unei lumi mai drepte, pentru progresul rapid al tuturor popoarelor.**

prof. univ. dr. I. NICOLAE-VĂLEANU

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă criza economiei politice burgheze și care sînt cauzele ei ?
2. Care sînt premisele teoretice și practice ale doctrinei lui Keynes ?
3. De ce această doctrină este considerată formă de manifestare a crizei economiei politice burgheze ?
4. Ce este neokeynesismul și sinteza neoclasică ?
5. Explicați procesul adincirii crizei generale a capitalismului în etapa actuală, cerința obiectivă a instaurării socialismului în întreaga lume.

BIBLIOGRAFIE

1. Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică — București, 1975, p. 185—197.
  2. **Nicolae Ceaușescu** : Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Ed. Politică, București, 1974 p. 17—41.
  3. **Nicolae Ceaușescu** : Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România, Editura politică București, 1976 p. 62—91.
  4. **Nicolae Ceaușescu** : Cuvîntare la Consfătuirea cadrelor didactice din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic. Editura politică — București 1976, p.
- Mai pot fi consultate: John Eaton : Marx împotriva lui Keynes. Editura politică — București, 1959, p. 40—74 I. Nicolae-Văleanu. Gîndirea economică burgheză și lumea contemporană. Editura politică — București, 1975, p. 20—37 ; 120—137 J.M. Keynes : Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobânzii și a banilor. Editura științifică, București, 1970, p. 41—73.

Începînd cu numărul 40, **REVISTA ECONOMICĂ** publică consultații în sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Semnate de specialiști prestigioși ai domeniilor respective, materialele — însoțite de scheme, tabele, grafice — tratează temele de la cursul „**SOCIALISMUL ȘTIINȚIFIC ȘI PROBLEMELE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI**”, ciclurile de „**Probleme ale dezvoltării economico-sociale a României**” și „**Curenți și confruntări de idei în gîndirea social-politică contemporană**”.

Consultațiile sînt de asemenea utile cadrelor didactice de la catedrele de științe sociale din învățămîntul liceal și superior, studenților din învățămîntul superior.

⁷ Paul Samuelson, L'Économique, Paris 1970, p. 119.

CORELAȚIA PREȚ-VALOARE LA BAZA UNEI RENTABILITĂȚI OPTIME

Secretarul general al P.C.R., tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU — în Expunerea prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste — sublinia importanța deosebită, atât pe tărîmul teoriei, cît și pe cel al practicii economice, a studierii modalităților de formare a prețurilor în economia noastră socialistă, ca fiind una din problemele majore ale conducerii științifice a societății.

ÎN CONDIȚIILE SOCIALISMULUI, așa cum dovedește experiența țării noastre de-a lungul anilor de construire cu mult succes a noii orînduirii, formarea prețurilor nu mai este o consecință a luptei de concurență, a scurgerii capitalului și a forței de muncă dintr-o ramură în cealaltă, a cererii și ofertei de pe piețele bazate pe proprietatea privată etc., ci se stabilește în mod conștient în conformitate cu interesele construcției socialiste din fiecare etapă de dezvoltare. Desigur, pentru stabilirea conștientă a prețurilor, este necesar de a cunoaște, cît mai precis, atât factorii de formare a valorii mărfii, cît și pe cei care duc la abaterea prețurilor de la valoare.

Experiența dezvoltării relațiilor marfă-bani arată că asupra relației valoare-preț își lasă amprenta factori foarte diverși cum sînt: tipul și forma de proprietate, gradul de înzestrare tehnică a muncii, forma producției de mărfuri, gradul de dezvoltare a relațiilor marfă-bani, diviziunea și cooperarea națională și internațională a muncii, gradul de socializare a producției etc. — sub a căror acțiune au apărut și tipuri diferite de prețuri. Deci, nu este întîmplător faptul că cercetarea economică la ora actuală dispune de un număr mare de tipuri și modele de prețuri ca, de exemplu: prețul tip valoare, prețul de tipul prețului de producție, prețul tip valoare adăugată (prețul de cost), prețul „planului optim” etc. În asemenea condiții, în mod firesc, se ridică următoarea întrebare: care din modelele de prețuri, elaborate de teoria economică, este cel mai corespunzător actualei etape de dezvoltare a țării noastre? Este necesar de a pune asemenea întrebare deoarece și părerea economiștilor în această problemă este foarte eterogenă.

Oare de la valoare la preț sau de la preț la valoare?

UN ECONOMIST care intenționează să se ocupe de elaborarea unui model de preț, de la bun început, trebuie să-și precizeze poziția față de posibilitatea sau imposibilitatea cuantificării valorii mărfii, adică concepția sa asupra corelației valoare-preț.

Corelația valoare-preț, chiar de la prima vedere, evidențiază două posibilități teoretice de pornire în cercetarea fenomenului: de la valoare la preț sau „drumul invers” de la preț la valoare. Căi parcurse în fond și de istoria gândirii economice. Și nu este un lucru întîmplător nici faptul că, în condițiile socialismului, părerile economiștilor se grupează tocmai în jurul acestor două posibilități teoretice de analiză a corelației urmărîte.

De exemplu, în cazul „drumului” de la valoare la preț, se face abstracție de formele concrete de manifestare a valorii și se încearcă exprimarea directă a valorii în unități de muncă. Așadar, pe baza cunoașterii exacte a cantității de muncă cuprinsă în fiecare produs, susțin partizanii acestui demers, se pot stabili prețuri științifice fundamentate, care să asigure schimbul echivalent în economie.

În legătură cu acest procedeu se ridică următoarea întrebare: oare se pot evidenția și exprima în mod direct și nemijlocit diferitele feluri de munci, cuprinse într-o marfă — vie și tre-

cută, simplă și complexă, fizică și intelectuală? Cu toate că la această întrebare o serie de economiști răspund afirmativ existînd și preocupări în vederea elucidării multor probleme complexe ale cuantificării valorii mărfii în unități fizice, totuși acest „drum” de cercetare nu poate oferi încă soluții concrete pentru practica economică. Și aceasta deoarece, în primul rînd, cercetările se află la faza de început, în al doilea rînd, și acest argument este principal, nu se pot identifica și cuantifica sut formă fizică toți factorii care influențează formarea valorii, atât din sfera producției sociale, cît și din cea a nevoii sociale, ceea ce face ca practica de planificare a prețurilor să apeleze la serviciile altor soluții teoretice și practice.

Este necesar să subliniem faptul că măsurarea cantității de muncă cheltuită, cu ajutorul timpului, nu este o problemă de tehnică sau de evidență, de asemenea, rezolvarea ei nu este legată nici de vreo formulă miraculoasă, sau de folosirea celei mai noi mașini de calcul electronic. Ea este legată de asemenea procese ca: ștergerea deosebiriilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, simplă și complexă, calificată și necalificată etc. Cînd se va ajunge acolo ca orice muncă, în linii mari, va crea într-o unitate de timp valori egale, atunci această situație va permite și măsurarea cantității de muncă cheltuită cu ajutorul timpului. Nici o speculație teoretică, nici o formulă algebrică nu poate substitui rezolvarea economică a problemei.

Marea majoritate a economiștilor, care abordează în cercetarea lor problema prețurilor, consideră că valoarea nu poate fi măsurată în mod direct, ci numai indirect cu ajutorul altor mărfi. În legătură cu această părere se ridică în mod firesc următoarea întrebare: cum se poate fixa un preț științific fundamentat dacă nu se poate măsura în mod direct valoarea mărfii? Cu alte cuvinte spus în ce constă și care este logica „drumului” de la preț la valoare?

Pentru a răspunde la întrebarea de mai sus este necesar să avem în vedere rolul general, menirea social-istorică a relațiilor marfă-bani, adică faptul că prin ele se realizează, pe o anumită treaptă de dezvoltare a societății, legătura dintre nevoie-surse-producție, dintre producție-repartitie-circulație-consum etc. Iar în cadrul acestui rol de legătură a relațiilor marfă-bani, prețurilor le revine misiunea de a asigura recuperarea cheltuielilor de producție la nivelul micro- și macroeconomic, echilibrul dintre cerere și ofertă, rentabilitatea produselor, folosirea eficientă a fondurilor, protejarea și folosirea rațională a bogățiilor solului și subsolului, înlocuirea produselor învechite și promovarea introducerii tipurilor noi de produse etc, adică ele trebuie să corespundă cerințelor economiei naționale, intereselor unităților producătoare, ale consumatorilor individuali.

Dacă prețurile au satisfăcut toate aceste cerințe și, totodată, produsele create au fost și realizate, atunci se poate afirma că suma prețurilor este egală cu suma valorii create pe ansamblul economiei socialiste. Am reușit să stabilim astfel prețuri științifice fundamentate, care reflectă volumul muncii sociale depuse. Acest lucru nu înseamnă că, în cazul fiecărui produs în parte, se realizează și o egalitate cantitativă între preț și valoare. Prețul unui produs poate să se situeze sub sau peste valoarea pe care o exprimă.

Deci, în cazul acestui demers punctul de pornire în stabilirea prețurilor nu este măsurarea directă a cantității de muncă —

vie și trecută — socialmente necesară, încorporată în marfă, ci formele concrete de manifestare a valorii cum sint, de exemplu, prețul de cost, beneficiul, adaosul comercial, „impozitul pe circulația mărfurilor“ pe de o parte, și, pe de altă parte, se ține cont de o serie de interese atât la nivelul economiei naționale, cât și cel al producătorilor și consumatorilor.

Așadar, acele modele de prețuri care au în vedere, ca punct de pornire, categoriile și formele concrete de manifestare a valorii mărfii sint viabile, adică sint aplicabile în practică și, ca urmare, au o valoare teoretică deosebită.

Despre justețea acestui „drum“ în abordarea corelației preț-valorie vorbesc și ultimele măsuri care au fost luate în domeniul prețurilor la ședința Comitetului politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 14 septembrie 1976, cu privire la lucrările de îmbunătățire a prețurilor de producție și de livrare în industrie care să intre definitiv în vigoare la 1 ianuarie 1977. La ședința sus menționată s-a subliniat că măsurile aprobate au în vedere reasezarea mai judicioasă a prețurilor de producție, care să țină seama de necesitățile reducerii continue a costurilor prin mobilizarea resurselor interne de care dispun unitățile economice, prin economisirea materiilor prime și a materialelor și eliminarea risipei, printr-o mai bună organizare a muncii. Totodată, măsurile țin seama de influențele pe care le au prețurile, de pe piețele mondiale asupra costurilor interne*).

Deci, punctul de pornire în perfecționarea sistemului de prețuri, îl constituie, totdeauna, acele probleme majore care stau în fața economiei naționale.

Abaterea prețurilor de la valoare și succesiunea tipurilor de preț

URMĂRIREA abaterilor prețurilor de la valoare, pe parcursul existenței producției de mărfuri, reprezintă un alt punct de vedere — cel istoric —, care ne va ajuta să scoatem în evidență unele tendințe în succesiunea istorică a diferitelor tipuri de prețuri și, ca urmare — să facem încă un pas înainte în alegere atipului de preț cel mai corespunzător actualei etape de dezvoltare a socialismului.

Dacă avem în vedere faptul că productivitatea muncii sociale, care crește continuu, determină scăderea valorii mărfii, iar această tendință a valorii o comparăm cu indicele general al prețurilor dintr-o perioadă îndelungată, se pot distinge unele etape, mai mult sau mai puțin conturate, privind corelația preț-valorie.

La început, prețul urmărește evoluția valorii. De exemplu, în cadrul micii producții de mărfuri, centrul de gravitație a prețurilor concrete a fost valoarea, de unde s-a dedus și modelul prețului tip valoare.

Încă de la începuturile modului de producție capitalist, abaterile prețurilor de la valoare se intensifică, prețurile concrete oscilează deja în jurul prețului de producție, care devine forma transformată a valorii. În general în condițiile capitalismului și mai ales în perioada imperialismului, se trece la o etapă nouă privind corelația preț-valorie, avîndu-se în vedere o creștere generală și constantă a prețurilor, fenomen, care se accentuează în măsură și mai mare în condițiile capitalismului contemporan cînd au loc abateri substanțiale ale prețurilor de la valoare. În condițiile perioadei de trecere de la capitalism la socialism, abaterile prețurilor de la valoare, de asemenea, pot fi însemnate.

Astăzi în țara noastră, de exemplu, se conturează o nouă etapă de desfășurare a corelației preț-valorie. Se pot observa preocupări serioase din partea societății pentru a limita abaterile prețurilor de la valoare, pentru a menține indicele general al prețurilor în limite planificate.

O altă perioadă a corelației preț-valorie vizează viitorul îndepărtat, cînd, în mod treptat și timp îndelungat, se va realiza exprimarea directă, în unități naturale, fizice a valorii, a cantității de muncă cuprinse în marfă. Dar pentru realizarea acestui lucru va fi necesară limitarea, în măsură tot mai mare, a abaterilor prețurilor de la valoare, în așa fel, încît treptat se va ajunge din nou la preț-valorie. Prețul-valorie, probabil, va fi ultimul model de preț, care va încheia ciclul corelației preț-valorie.

Punctul de pornire și cel terminus al acestui ciclu, este preț-valorie. Dar acest model de preț, care nu presupune existența unei forme transformate a valorii, la început, în condițiile liberei concurențe, se înfăptuiește cu ajutorul unui număr de prețuri concrete și individuale, atunci, la finele ciclului, fiecare preț individual va coincide cu valoarea pe care o exprimă. Astfel prețul individual va deveni valoarea socială, iar munca in-

dividuală va fi direct socială. În felul acesta odată cu dispariția contradicțiilor mărfii, vor dispăre și categoriile valorice, relațiile marfă-bani și ca urmare, societatea comunistă nu va mai trebui să țină seama de cantitatea de muncă încorporată în produs în realizarea legăturilor între compartimentele producției sociale.

Așadar, examinarea legității abaterii prețurilor de la valoare este foarte importantă pentru evidențierea tipurilor de preț existente pe diferite trepte de dezvoltare a producției de mărfuri, pentru elucidarea, respectiv determinarea, celui mai corespunzător tip de preț din etapa actuală de dezvoltare a socialismului.

Se poate afirma cu certitudine că diferitele modele elaborate oglindesc condiții diferite, că dintre ele numai acelea sint realiste, adică corespunzătoare etapei actuale a evoluției corelației preț-valorie, care concep tipul de preț ca formă transformată a valorii.

Baza tehnico-materială și diferitele modele de prețuri

UN ALT ASPECT important al corelației preț-valorie se referă la evidențierea acelor factori care determină abaterile prețurilor de la valoare. Dintre acestea vom aminti pe unul singur și anume: baza tehnico-materială a societății. Ea nu este un factor care să provoace abaterile prețurilor de la valoare în mod constant pe tot parcursul existenței producției de mărfuri, ci numai într-o anumită etapă istorică. De altfel, diferitele modele de prețuri, elaborate și existente în literatura de specialitate, oglindesc acest lucru.

În cazul prețurilor de tip valoare, de exemplu, valoarea produsului se exprimă în felul următor:

$$M = C + S + \frac{P}{S} S = C + S (1 + P), \text{ unde } P = \frac{P}{S} \cdot 100;$$

M=valoarea produsului.

C=cheltuielile materiale de producție,

S=munca necesară.

P=supramuncă.

Acest tip de preț are în vedere asemenea condiții, cînd consumul de muncă pe unitate de timp, în linii generale, este egal de la un producător la altul, cînd predomină munca manuală etc., adică presupune o bază tehnică-materială cu un nivel slab dezvoltat, așa cum era în prima parte a existenței producției de mărfuri. Dar acest model de preț oglindește și acea situație care se va crea la finele evoluției producției de mărfuri, cînd, de asemenea, consumul de forță de muncă, în mare, va fi egal de la om la om, în urma înfăptuirii procesului de ștergere a deosebirilor esențiale între munca fizică și munca intelectuală, simplă și complexă etc., datorită nivelului foarte dezvoltat al bazei tehnico-materiale, ceea ce va permite, din nou, dimensiunea plusprodusului față de produsul necesar.

În condițiile actuale, un model de preț științific conceput nu poate să facă abstracție de baza tehnică-materială existentă în lumea contemporană. Nivelul actual de dezvoltare a forțelor de producție se caracterizează prin prezența în economie a unor fenomene și procese cum sint: dominația mării producții mașiniste, în toate ramurile economiei naționale, trecerea succesivă a materiei prime prin mai multe stadii de prelucrare pînă la obținerea produsului finit, volumul mare de mijloace fixe și circulante cheltuite pe unitatea de produs, ponderea însemnată a cheltuielilor materiale în structura valorică a produsului etc., care ridică o serie de probleme specifice în legătură cu gospodărirea fondurilor. În acest fel, folosirea tot mai eficientă a fondurilor devine o necesitate obiectivă, care nu poate să nu se reflecte și în procesul de formare a prețurilor.

Așadar, din punct de vedere al bazei tehnico-materiale, al necesității folosirii tot mai eficiente a fondurilor, cel mai corespunzător tip de preț este prețul de producție, care poate fi prezentat în felul următor:

$$M_t = C + S + \frac{P}{F} \cdot f,$$

unde:

M_t=forma transformată a valorii,

C=cheltuielile materiale de producție,

S=munca necesară,

P=venitul net al societății.

F=total fonduri productive pe societate.

f=fondurile productive ale întreprinderii.

Practica economică și modelul de preț în socialism

ÎN ALEGEREA TIPULUI DE PREȚ o mare importanță prezintă experiența câștigată de practica economică, urmărirea măsurilor luate în domeniul prețurilor cu scopul de a generaliza, pe plan teoretic, datele furnizate de viața economică zi de zi.

De exemplu, Legea nr. 19/1971, cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, a introdus în practica economică „prețul de producție”, care este compus la nivel de ramură și subramură din prețul de cost mediu și beneficiul calculat în raport cu fondurile de producție — fixe și circulante. Așadar, nu numai teoria, dar și practica economică se orientează, în măsură tot mai mare, spre prețul de producție ca cel mai corespunzător model de preț pentru etapa actuală de dezvoltare a țării.

În legătură cu introducerea în practica de formare a prețurilor a „prețului de producție”, este necesar să menționăm faptul că în realitate în cadrul economiei naționale, a apărut un model mixt de prețuri, care este compus din prețul de tipul prețului de producție și prețul tip valoare adăugată (prețul de cost). Adică, actualul model de prețuri existent în practică prevede calcularea volumului venitului net, la nivelul ramurilor și subramurilor, pe baza fondurilor, iar la nivel de întreprindere dimensionarea lui se face pe baza prețului de cost.

După opinia noastră, în condițiile actuale, este posibilă repartizarea venitului net pe întreprinderi în funcție de volumul fondurilor existente în cadrul unităților economice. În așa fel, centralele industriale și întreprinderile ar putea dispune de două mărimi absolute — ca punct de plecare în elaborarea și stabilirea prețurilor științific fundamentate — și anume: prețul de cost mediu și volumul total de beneficiu ce trebuie realizat de fiecare unitate economică.

În momentul de față, deoarece determinarea volumului de beneficiu în unitățile economice producătoare nu are loc în funcție de cantitatea de fonduri fixe și circulante, nici benefi-

ciul, nici rata rentabilității și, ca urmare, nici prețul de producție nu joacă încă acel rol stimulator în activitatea întreprinderilor ce se așteaptă de la acești indicatori economici în etapa actuală de dezvoltare a țării.

Dar, cele mai grele probleme — teoretice și practice — apar, în procesul de perfecționare a sistemului de prețuri, nu la nivel de întreprindere, ci în cadrul întreprinderilor în legătură cu repartizarea beneficiului pe produse, adică cu ocazia trecerii de la nivel de întreprindere la cel de produs.

Importanța deosebită a dimensionării beneficiului pe produse presupune ca aceasta să nu se facă printr-o măsură administrativă, ci să aibă o fundamentare economică, bazată pe cunoașterea și evidențierea factorilor de influențare a ratei de rentabilitate — viteza de rotație a fondurilor, calitate, progres tehnic, cerere și ofertă etc. Pe de altă parte, trebuie create și condițiile necesare înlăturării acestei operații așa cum sînt:

- calcularea diferiților indici de prețuri și la nivel de întreprindere, centrale cu scopul de a stăpîni, de la bun început, evoluția prețurilor în timp;

- stabilirea unor linii — minime sau maxime — de prețuri pentru a da întreprinderii posibilitatea de „manevrare” în repartizarea beneficiului total pe produse;

- întărirea serviciilor și birourilor de prețuri din întreprinderi și centrale cu cadre competente;

- intensificarea din partea întreprinderilor, centralelor, organelor teritoriale de specialitate și ministerelor a activității de îndrumare și control în materie de preț, etc.

Asemenea probleme în măsură mai mare sau mai mică, se găsesc în centrul preocupării organelor de specialitate, iar rezolvarea lor va asigura perfecționarea în continuare a prețului de producție în special și a sistemului de prețuri în general. În așa fel se va putea realiza prevederea din Programul P.C.R., unde se arată: „Prețul de producție va trebui să asigure o rentabilitate optimă, reflectînd în mod corespunzător politica de reproducție lărgită, de dezvoltare multilaterală a societății și ridicare a bunăstării întregului popor”.

dr. Francisc KISS

Institutul Politehnic Cluj-Napoca

METODOLOGIA DE PLANIFICARE

(Urmare din pag. 13)

jului care ne mai desparte de nivelul țărilor industrial avansate.

În condițiile acestor organice interferențe, conducerea planificată a economiei naționale asigură mai bine cadrul necesar creșterii schimburilor economice externe, extinderii cooperării industriale și tehnico-științifice pe baza principiilor fundamentale care călăuzesc politica noastră externă. Înscriserea în plan a sarcinilor și obligațiilor de comerț exterior asigură o bază certă de realizare a angajamentelor asumate de către țara noastră.

Planificarea ancorată în realitățile dezvoltării economico-sociale

ÎN CADRUL reglementărilor cu caracter legislativ, adoptate în țara noastră odată cu deceniul al treilea de construcție socialistă, ce asigură mai buna organizare, pe baze științifice, în toate domeniile de activitate, se înscriu și îmbunătățirile cu caracter metodologic pe toate treptele organizatorice, promovate cu prilejul elaborării ultimelor planuri anuale ale cincinalului anterior și în special a planului național unic de dezvoltare economico-socială pe perioada 1976—1980 și pe anii 1976 și 1977. Acestea vizează o arie largă de probleme privind conținutul, sfera de cuprindere și gradul de concretizare a sarcinilor, îmbunătățirea nomenclaturilor de produse și a clasificării ramu-

rilor etc. urmărind mai buna adaptare a prevederilor la cerințele și condițiile concrete existente în actuala etapă, pregnant calitativă, de dezvoltare economico-socială.

S-a acordat — și se acordă — o atenție deosebită perfecționării sistemului de indicatori, norme și normative. În acest scop, Comitetul de Stat al Planificării și Direcția Centrală de Statistică au desfășurat o activitate amplă pentru stabilirea, în mod unitar, a conținutului, sferei de cuprindere și a metodelor de determinare a indicatorilor economico-sociali, cu care ocazie au fost consultați un mare număr de specialiști din economie, cadre universitare și cercetători. De asemenea, pe baza unui program aprobat de Biroul Executiv al Consiliului de Miniștri, Comitetul de Stat al Planificării, celelalte organe centrale de sinteză au acționat, în strînsă colaborare cu ministerele, cu alte organe interesate în direcția perfecționării și extinderii normelor și normativelor care să fie puse la baza elaborării propunerilor de plan și buget, alocării resurselor și utilizării judicioase a fondurilor materiale, valutare și financiare — operațiune care s-a referit la 17 domenii de activitate.

Tot în acest cadru se înscrie și îmbunătățirea structurii planului național unic, prin includerea unor activități — gospodărirea apelor, cooperarea economică internațională, tipizarea produselor, cercetarea, protecția mediului înconjurător — ca secțiuni sau capitole de plan distincte, ca urmare a dezvoltării și creșterii importanței lor în ultimii ani. Pentru aceste secțiuni s-au prevăzut indicatori speci-

fici, caracteristici acestor activități. Pe de altă parte, în scopul dirijării mai eficiente a dezvoltării domeniilor de vîrf, în cadrul fiecărei ramuri au fost extinși indicatorii care definesc laturile de bază ale activității economice, îndeosebi a celor calitative, acordîndu-se o atenție sporită indicatorilor de valorificare a materiilor prime și materialelor.

Pe baza acestor preocupări în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice au fost introduși indicatori de investiții, import și forță de muncă, precum și cu privire la efectele economice estimate a se obține prin aplicarea rezultatelor cercetării (economii la costurile de producție, beneficii, creșterea productivității muncii, spor de producție, aport valutar). În domeniul progresului tehnic a fost inclus indicatorul ponderea producției produselor noi și proiectate în valoarea totală a producției marfă, iar în cel al îmbunătățirii calității producției și a produselor a fost prevăzut indicatorul ponderea valorică a produselor de calitate superioară din producția care se realizează în mai multe calități. În listele de investiții s-au nominalizat, pentru fiecare obiectiv, tehnologiile ce urmează să fie folosite. În domeniul producției industriale, în întreprinderile republicane și locale a fost introdus ca indicator de plan producția netă, în scopul unei mai bune reflectări a aportului fiecărei unități economice la crearea venitului național. Aceste acțiuni sînt menite să ridice calitatea activităților, rezolvarea unor importante probleme din sectoare de bază ale economiei naționale, probleme care, prin conținutul lor, se extind asupra întregii economii, condiționînd, în bună măsură, accentuarea laturilor calitative în dezvoltare.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

MILTON FRIEDMAN, noul laureat al premiului Nobel pentru economie, este unul dintre puținii economiști al căror nume se bucură de aceeași amplă circulație în cercuri largi ale opiniei publice ca și în cercurile politice și academice. Șeful recunoscut al școlii economice liberale de la Chicago, oponentul cel mai redutabil al doctrinei keynesiste, susținător neobosit și inflexibil al sistemului „liberei întreprinderi” și exponent al încrederii absolute în vitalitatea și perfecțiunea mecanismului economiei de „piață liberă”, — în pofida statornicirii capitalismului monopolist de stat —, Milton Friedman este poate cel mai discutat și disputat economist occidental contemporan.

Cu 20 de ani în urmă, în 1956 — la 20 de ani de la apariția „bibliei” celei mai importante orientări din gândirea economică burgheză a secolului nostru — „Teoria generală a utilizării forței de muncă, a dobânzii și a banilor” a lui Keynes —, sub îngrijirea prof. Milton Friedman vedea lumina tiparului un volum nu prea mare, cuprinzând câteva studii de aridă tehnicitate, sub un titlu ce nu se dorea a fi de senzație — „Studii de teorie cantitativă a banilor”. Această lucrare avea însă să marcheze momentul afirmării unei noi concepții asupra mecanismului de funcționare a economiei capitaliste, aspirind la detronarea doctrinei keynesiste — **concepția monetaristă**. Ulterior, Milton Friedman a publicat o întreagă serie de cercetări teoretice dar mai ales statistico-empirice, concepute în larg plan istoric, în care noua doctrină a fost dezvoltată și argumentată. Cu toată puternica opoziție a unor economiști de mare reputație în frunte cu P. Samuelson, monetarismul s-a impus în arsenalul gândirii economice burgheze, fiind apreciat de mulți ca „ultimul cuvânt al științei economice” occidentale sau ca o adevărată „revoluție” — „revoluția lui Friedman” cum se exprimă Nicholas Kaldor.

Abstracție făcând de exagerările partizane, este indiscutabil că, așa cum arăta P. Samuelson cu cîțiva ani în urmă, „problema centrală care se discută în domeniul macroeconomiei este doctrina monetaristă.”

MONETARISMUL
FRIEDMANIAN —
O VIZIUNE
CONTROVERSATĂ
A ECONOMIEI
CAPITALISTE

Ce a făcut posibil succesul doctrinei friedmaniene și în ce constă ea ?

Dincolo de impresia de coerență a construcției sale teoretice și de soliditate a argumentelor sale statistico-empirice, trebuie menționat că M. Friedman a știut să folosească o serie de slăbiciuni ale doctrinei keynesiste dominante, precum și o serie de eșecuri ale politicilor economice de inspirație keynesiană.

După cum se știe, J.M. Keynes, pornind de la premisa că șomajul și folosirea incompletă a capacităților de producție sînt tipice pentru „capitalismul târziu” și punind în centrul cercetării problema dezechilibrelor ciclice ale conjuncturii economice — tratate pînă la el de neoclasiци ca deviații întâmplătoare de la trendul general —, a schimbat complet unghiul de vedere asupra rolului banilor, demolind schema logică a teoriei cantitative, dominantă pînă la el, și implicit concluziile pe care le genera.

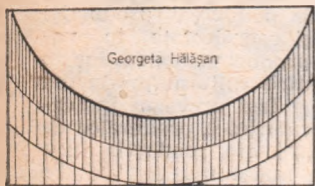
Pentru Keynes banii nu au un caracter neutru, nu sînt numai un „inveliș” al proceselor economice reale — producția și schimbul —, fără influență activă asupra acestora cum afirmă Irving Fisher. Ceea ce variază, pe termen scurt, în condițiile „ocupării incomplete” a forței de muncă, consideră Keynes, nu sînt prețurile și salariile, ci nivelul producției și ocupării pînă

la limita „ocupării depline”. De aceea, schimbarea masei bănești în circulație influențează în primul rînd nu prețurile, cum considerau „cantitativiștii”, ci producția. Numai cînd se atinge „ocuparea deplină”, producția atinge limita sa fizică, oferta își pierde elasticitatea față de cerere și în această situație prețurile cunosc o tendință de creștere. Se manifestă „adevărată inflație”. Dar întrucît o asemenea situație de „ocupare deplină” i se pare a fi extrem de rară, necaracteristică pentru capitalismul matur, studierea proceselor inflaționiste a rămas în afara cadrului analizei keynesiene. Sfera monetară putea fi pusă în slujba economiei „reale” prin intermediul ratei dobânzii devenită în concepția sa instrument de reglare a investițiilor și prin aceasta a volumului și dinamicii producției. În lucrările ulterioare ale keynesiștilor, tendința de minimalizare a factorilor monetari în analiza economică și a legăturii lor cu procesele inflaționiste s-a accentuat și mai mult.

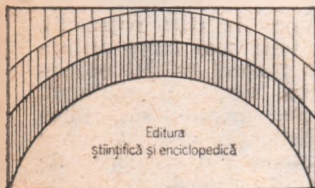
Acest punct slab al keynesismului avea să devină treptat tot mai evident. O serie de cercetări empirice au consemnat faptul că „schema” propusă de Keynes și keynesiști, sub multe aspecte „nu funcționează”. Astfel, cercetarea procesului de adoptare a deciziilor de investiții nu a putut confirma o dependență fermă între schimbarea ratei dobânzii și volumul cererii de investiții. În afară de aceasta, contrar schemei keynesiene, cu puține excepții, în majoritatea țărilor capitaliste și în special în S.U.A. șomajul nu a exclus, ci a fost însoțit de o presiune inflaționistă cronică ce s-a agravat tot mai mult.

Milton Friedman, pornind de la acest punct slab al keynesismului, a fost acela care a inițiat de pe pozițiile neoclasicismului „contrarevoluția împotriva lui Keynes” cum singur s-a exprimat odată. Pornind de la unele legități monetare, el încearcă să fundamenteze o concepție cu totul opusă celei a autorului „Teoriei generale...”, asupra naturii mecanismului economiei capitaliste. Spre deosebire de Keynes, el pornește de la premisa că economia capitalistă privată este fundamental stabilă — fapt evident contrazis de evoluția capitalismului în ultimele decenii — și că

FIȘE

personalitatea
umană

● Eseul filozofic scris de Georgeta Hălășan se situează în efortul de regîndire a personali-

tății umane și a condiției umane în cadrul interacțiunii dialectice om-societate.

Avînd drept temelii principiile materialist-dialectice, autoarea investighează procesul formării personalității umane în condițiile create de P.C.R. în țara noastră. În viziunea autoarei „personalitatea umană este expresia structurii acționale a individului (sau a grupului), la nivelul căruia obiectivul și subiectivul se întrepătrund, se modelează reciproc (...). Una din dimensiunile personalității, în socialism, este creativitatea „prelungită în muncă”, iar munca este situația existențială în care personalitatea se afirmă în cel mai înalt grad, munca fiind cadrul în care este posibilă schimbarea, „transformarea existenței, crearea unei noi trepte existenționale: existența socială”. „Socialismul și personalitatea” este o carte care se citește cu interes și cu satisfacția dată de o lucrare

științifică în care ideile sînt expuse frumos.

Economia progresului tehnic și științific

● I.M. Dogaev este autorul studiului *Ekonomika naucno-tehniceskogo progressa* (Economia progresului științific și tehnic), apărut în editura Nauka, Moscova, 1975, 288 p. Problema esențială, analizată de autor, o constituie imbinarea elementelor determinate de condițiile regionale diferite ale Uniunii Sovietice și eficiența introducerii realizărilor revoluției științifice și tehnice contemporane. Autorul argumentează necesitatea creării de sisteme de mașini pentru diferite zone de activitate economică și combate practica actuală de a produce mașini pentru industria minieră, pentru transporturi și alte ramuri economice nediferențiat, pe baza unor standarde generale. I.M.D. recu-

noaște că o astfel de producție a utilajelor este avantajoasă din punct de vedere al prețului de cost, avîndu-se în vedere producția în serii foarte mari sau în masă. Această justificare, după părerea autorului, nu rezistă, însă atunci cînd se iau în considerare pierderile care rezultă din aplicarea producției obișnuite a industriei construcțiilor de mașini în diferite zone geografice, și în special în regiunile nordice. Pierderile, după aprecierea autorului, depășesc de cele mai multe ori economiile ce se realizează de pe urma unei producții de masă, ceea ce îl face să argumenteze necesitatea realizării unei producții de mașini diferențiate.

„Amurgul capitalismului”

● Analizînd cartea lui Michael Harrington *The Twilight of Capitalism* (Amurgul capitalismului), Simon and Schuster, 1976, 446 pag., Stephen Rattner

recesiunile și inflația sint legate în primul rînd de marile oscilații în ritmurile de creștere a masei bănești în circulație. „Banii au importanță, scrie Friedman, atît pentru fluctuațiile economice de scurtă durată, cit și pentru inflație, pentru dinamica prețurilor, subliniind că „esențială este tocmai cantitatea de bani și nu rata dobinzii, situația pieței financiare, condițiile de acordare a creditelor ș.a.”.

Această concluzie este de fapt construită pe teza monetaristă neoclasică a legăturii strînse dintre dinamica masei bănești și nivelul prețurilor — chiar dacă în schema friedmaniană legătura bani-prețuri este înlocuită cu legătura bani-venit. Menținînd premisele și concluziile teoriei cantitative neoclase, Milton Friedman, ținînd cont de cauzele eșecului acesteia în anii '30, își restructurează argumentația. El menționează că teoria cantitativă „în primă aproximare... nu este o teorie a venitului bănesc sau nivelului prețurilor”. Pentru a putea stabili legătura dintre cantitatea de bani în circulație și prețuri era necesară lămurirea legilor consumului, venitul (= masa bănească în circulație) căpătînd funcție economică (acționînd asupra prețurilor) prin consum.

O serie de cercetări ale lui S. Kuznets, J. Tobin, F. Modigliani și alții puseseră deja în evidență slăbiciunile tezei lui Keynes conform căreia consumul crește pe măsura venitului, dar în ritm mai lent. Friedman, plecînd de la premisa că investițiile reale nu au un efect multiplicator asupra consumului real, și postulînd că acesta are propria sa tendință de lungă durată afirmă că în fapt consumul general depinde nu de veniturile curente sau alți factori, ci exclusiv de ceea ce el numește „venit permanent”, determinat ca medie ponderată a nivelului curent și a nivelurilor trecute ale veniturilor. Pentru construirea acestui indicator, Friedman își începe analiza la nivelul micro prin studierea regularităților acumulării de disponibilități bănești la indivizii participanți ai circuitului economic. Funcția individuală a cererii de bani, agregată la nivelul întregii economii, devine elementul principal al concepției sale macroeconomice a venitului și baza elaborării indica-

torului de „venit permanent”. Acest venit este pentru Friedman singurul factor care explică cea mai importantă parte a oscilațiilor cererii de bani.

Comparînd dinamica „venitului permanent” cu masa de bani în circulație, Friedman constată un important grad de corelație pe care o consideră ca exprimînd o dependență causală. În spiritul versiunii „școlii de la Cambridge” a teoriei cantitative, el apreciază că dacă cererea de bani este legată causal de suma veniturilor bănești, atunci orice oscilație a sumei de bani în circulație față de necesar (față de „venitul permanent”) se va reflecta în „venitul nominal”, respectiv — finalmente — în prețuri. Banii devin astfel un factor causal al conjuncturii economice. Transformarea legăturii bani-venit în legătura bani-prețuri este generată legic de premisa raționamentului friedmanian: stabilitatea fundamentală a economiei capitaliste și tendința constantă a producției către maximul fizic — fapt ce exclude elasticitatea ofertei față de cerere, și implicit influența creșterii masei bănești în circulație este redusă la creșterea prețurilor, adică la inflație.

Pentru Friedman „inflația a reprezentat peste tot și întotdeauna un fenomen pur monetar” — concepție larg contestată de nemonetaristi pentru nejustificata reducere la un singur factor: emisiunea excedențară, a unei multitudini de cauze ce țin de întregul mecanism de funcționare a economiei capitaliste. Stabilitatea economiei, consideră el, este esențialmente stabilitate monetară. Ea depinde de modul în care se asigură stabilitatea corelației dintre masa monetară în circulație și prețuri (venituri), și se realizează printr-o politică de creștere a masei monetare aproximativ în același ritm cu creșterea producției. Întrucît însă pe termen scurt nu se poate urmări această corelare datorită decalajului de timp foarte variat (în medie între 4 și 26 de luni) dintre momentul unor măsuri în sfera circulației monetare și efectul lor asupra conjuncturii, nu este necesară nici intervenția reguloare a statului precunizată de keynesiști. Mai mult, necunoscînd încă legea generală a distribuției și dinamicii acestor decalaje, intervențiile

statului în scopul reglării economiei sint pentru Milton Friedman nu numai lipsite de sens, dar și periculoase, ele avînd un efect destabilizator.

După Friedman tocmai politica intervenționistă keynesistă se face vinovată de fenomenele de criză și inflație cu care sint confruntate economiile capitaliste. Soluția lui pentru asigurarea stabilității economiei: adoptarea unei reguli de automată și lentă creștere, independentă de conjunctură, a masei bănești cu 3-5 la sută pe an, corespunzător, consideră el, tendinței seculare de schimbare a acestui indicator; un sistem de rezervă de sută la sută pentru a limita controlul asupra masei bănești; limitarea cheltuielilor guvernamentale; un sistem de impozite progresive stabil; lichidarea tuturor programelor sociale ale guvernului și înlocuirea lor cu „impozitul negativ pe venit” etc., dar mai ales lichidarea oricăror măsuri de intervenție statală în economie, asigurarea libertății totale a pieței concurențiale — singura capabilă după Friedman să asigure condiții normale pentru activitatea economică.

Dincolo de caracterul nerealist al tezei despre stabilitatea fundamentală a economiei capitaliste de liberă concurență — infirmată de realitate, inclusiv de efectele politicilor economice concepute în spirit friedmanian (S.U.A., 1969-1967); dincolo de încercarea simplist-reducționistă și subiectivă de a explica prin dinamica masei de bani în circulație toate complexe procese economice și în primul rînd ciclurile; dincolo de sensul ideologic și politic al noului model friedmanian de laissez-faire — dincolo de toate acestea Milton Friedman a adus o importantă contribuție în studierea unei probleme esențiale cu care capitalismul zilelor noastre este confruntat și pe care analiza keynesistă o ignorase — inflația. Și chiar dacă numeroși cercetători îi impută pe bună dreptate caracterul unilateral al abordării, rămîne un fapt că aspectul monetar este și el o componentă reală a acestui complex fenomen al economiei capitaliste, de care nu se poate să nu se țină seamă.

Vasile PILAT

relevă în *International Herald Tribune* (10 septembrie) că una din principalele concluzii ale cărții este că „hotărîrile organelor legislative, executive și ale administrației sint luate nu spre binele public, ci numai în folosul celor bogați care conduc afacerile”, al marilor corporații.

Ocupîndu-se de ceea ce se consideră „contradicții flagrante ale politicii guvernamentale”, autorul cărții arată că între 1968 și 1975 guvernul S.U.A. a plătit 15,5 miliarde dolari ca subsidii pentru menținerea necultivată a 233 milioane de acri de pămînt. Potrivit Asociației Naționale a fermierilor, suprafața respectivă ar fi produs 8.609 milioane bușeli de grâu (1 tonă=36,74 bușeli), în decursul celor cinci ani. După datele unui comitet al Congresului S.U.A., numai în 1970 s-au acordat de la buget subsidii federale directe de 5,2 miliarde dolari pentru a nu se produce diferite bunuri, la care trebuie adăugată suma de 4,5 miliarde dolari, suportată în plus

de consumatori ca urmare a prețurilor mai ridicate generate de o ofertă îngustată.

Dincolo de acest cost, relevă autorul cărții, subsidiile au avut un efect destructiv pe plan social. Constatînd că între 1960 și 1974 numărul fermelor din S.U.A. a scăzut cu 25%, în vreme ce acela al fermelor mari a sporit cu 80%, autorul conchide că subsidiile federale s-au adresat în primul rînd marilor ferme (unele aparținînd unor mari monopoli, precum I.T.T.), contribuînd la accelerarea ruinării fermierilor săraci, care au fost „împinși spre orașe, total nepregătiți pentru a face față pieței urbane a muncii și brutalității vieții” din mediul respectiv.

Al IV-lea simpozion național de istorie agrară

● Continuînd seria simpozionelor precedente ținute la Cluj-Napoca (1969), Iași (1971) și Timișoara (1974), în zilele de 14-16 octombrie 1976 a avut loc la

Slobozia cel de-al patrulea Simpozion național de istorie agrară de astădată conjugat și cu a treia ediție a sesiunii de comunicări privind „Memoria pămîntului ialomișean”. Manifestarea s-a desfășurat sub egida Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor și a Muzeului Județean Ialomița, reunind — în cele 5 secțiuni — circa 150 de comunicări pe teme de istorie, etnografie, muzeografie, relații și ideologii agrare, etc. Participanții — istorici, economiști, oameni ai muncii și specialiști din agricultură, cadre didactice, cercetători științifici în arhivistică, etnografie și muzeistică — au audiat atît teme tratate la scara întregii țări, cit și despre istoria locală ialomișeană. De altfel, o trăsătură distinctivă a acestui simpozion a fost că organizatorii locali au inclus în program și vizitarea unor unități agricole fruntașe și a unor centre de cercetare științifică agricolă din județ.

FISE

O idee îmbrățișată cu căldură de toți participanții a fost aceea de a se înființa, așa cum există în multe țări cu agricultură dezvoltată, muzee de agricultură în România și mai ales un Muzeu Național de Agricultură, cu multiple funcții: sociale, tehnice, culturale, educaționale, etc., orientat nu numai spre conservarea dovezilor de străveche activitate agricolă pe teritoriul patriei noastre, dar și spre demonstrarea vie, în dinamică, a celor mai noi realizări ale agriculturii noastre socialiste.

În încheiere, participanții au adresat o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului, în care s-au angajat să țină mereu vie flacăra interesului pentru istoria agrară a patriei, să obțină noi realizări în producție și în cercetare.

OBIECTIVE ȘI CĂI DE ÎNFĂPTUIRE A UNEI NOI ORDINI ECONOMICE ȘI POLITICE INTERNAȚIONALE [1]

PREOCUPAREA pentru înfăptuirea unei noi ordini în relațiile internaționale — care să corespundă structurii actuale a economiei mondiale, emancipării mării majorității a națiunilor și afirmării lor ca subiecte cu drepturi depline în relațiile internaționale, precum și actualului grad de interdependență dintre economiile naționale — capătă o amploare tot mai mare, alături în cadrul instituțiilor O.N.U. și al altor organisme internaționale, cât și în rândul oamenilor politici și al cercetătorilor științifici din lumea întreagă.

Ordinea veche este potrivnică intereselor și năzuințelor popoarelor

REALIZAREA unei noi ordini economice și politice internaționale pe baza unei viziuni globale asupra problematicei omenirii privită în totalitatea ei și tratată cu toată responsabilitatea, se prezintă ca soluție optimă de armonizare și dezvoltare eficientă a sistemului economic mondial în ansamblul său și a economiei fiecărui stat în parte. În făptuirea unei noi ordini economice, corespunzând intereselor fundamentale și de perspectivă ale tuturor popoarelor, se prezintă deci ca o soluție salutară de autoreglare a sistemului economic mondial. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Complexitatea problemelor cu care se confruntă azi omenirea reclamă în mod imperios participarea cu drepturi egale la viața internațională a tuturor statelor, fără deosebire de orinduire socială, de mărime, de putere economică sau militară și, în primul rând, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a statelor nealiniate — direct interesate în abolirea vechii politici imperialiste de forță și dictat, în soluționarea problemelor internaționale în interesul dezvoltării independente a tuturor statelor, în respectarea dreptului fiecărei națiuni la dezvoltare liberă, corespunzător năzuințelor și voinței sale“). Tocmai de aceea, președintele României socialiste militează pentru intensificarea eforturilor în vederea lichidării subdezvoltării, a decalajelor dintre statele bogate și cele sărace, pentru instaurarea unor relații cu adevărat echitabile între țări, care să asigure progresul și prosperitatea tuturor națiunilor, pentru o nouă ordine economică internațională.

Instituirea unei noi ordini economice mondiale este strict condiționată de realizarea unei schimbări radicale a relațiilor dintre state, de democratizarea acestora. Noua ordine economică și politică internațională impune schimbarea comportamentului în politică al tuturor statelor, renunțarea, în primul rând, la politica de forță, la subordonarea celor slabi de către cei puternici, abolirea conflictelor armate între state și a risipei; ea implică de fapt repunerea în cauză a întregului sistem de valori morale, politice și sociale. Este necesară în acest scop modificarea viziunii oamenilor asupra lumii și societății.

Formarea conștiinței oamenilor asupra finalității sistemului economic mondial, în ansamblul său, prezintă o importanță esențială pentru înfăptuirea unei noi ordini economice și politice internaționale. O viziune realistă asupra relațiilor omului — dispunând de tehnica modernă — cu natura și, în general asupra relațiilor sociale relevă complexitatea de organizare a lumii, precum și implicațiile pe care le au problemele esențiale cu care este confruntată contemporaneitatea asupra totalității omenirii, fapt din care decurge responsabilitatea fiecărui stat pentru dezvoltarea ansamblului societății omenești și necesitatea sporirii gradului de control asupra menținerii echilibrului naturii și a impulsivității progresului economico-social general.

Urișele implicații ale revoluției tehnico-științifice, apariția unor probleme cu totul noi a căror soluționare nu este posibilă decât prin eforturile unanime și corelate ale întregii omeniri cum sînt problemele dezarmării nucleare, ale dezvoltării, cele ale protecției mediului natural, ale explorării cosmosului și ale exploatării oceanului planetar în folosul întregii omeniri impun abordarea și rezolvarea lor într-un spirit democratic prin participarea cu drepturi egale și suverane a tuturor statelor.

Realitățile contemporane vădese însă faptul că practicile vechi înrădăcinate în domeniul relațiilor economice și politice sînt departe de a se încadra în exigențele principiilor echitabile, democratice specifice unei ordini noi. Poate că una din cauzele care întîrzie procesul înfăptuirii noii ordini mondiale rezidă în faptul că însăși rațiunea schimbării ordinii actuale nu este încă pe deplin înțeleasă, resimțită sau acceptată în toate părțile lumii. În-

tr-un fel lucrurile se explică prin aceea că istoria omenirii a oferit de fapt tabloul unui singur gen de ordine internațională: ordinea impusă prin forță de către cei puternici în scopul subordonării și exploatării economice și politice a celor mai slabi. De aici decurgea bătălia pentru supremația la nivel continental și apoi planetar. Modurile de producție sclavagist, feudal și capitalist au perpetuat — în forme diverse — aceeași politică de forță, dictat și spoliere a unor popoare și state de către cele mai puternice. Ordinea lumii impusă de un imperiu sau altul sau de câteva imperii ce-și împărțeau pămîntul nu mai corespunde nici raportului de forțe din zilele noastre, nici gradului de dezvoltare a conștiinței de sine a popoarelor, nici exigențelor de democratizare a relațiilor internaționale și de lichidare a prăpastiei decalajelor dintre bogați și săraci, și nici imperioasei nevoi de a ține seama de echilibrul naturii și de interesele de viitor ale speței umane.

A apărut, stringentă, necesitatea conștientizării și realizării unei ordini economice și politice radical schimbată față de cea actuală, o ordine care să fie bună pentru toate popoarele lumii și să corespundă intereselor reale și de viitor ale tuturor statelor. Ordinea veche ce se mai menține astăzi, chiar dacă mai este bună — pentru moment — pentru cei puternici și bogați, este potrivnică intereselor și năzuințelor celor mai mulți locuitori ai planetei, ale mării majorități a statelor.

O dilemă fundamentală

NUMAI prin instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale pot fi îndepărtate nedreptățile și inechitățile existente și pot fi create bazele unei lumi mai drepte și pașnice, a unei lumi care să asigure o viață demnă, liberă și prosperă fiecărui om. Numai prin înlocuirea ordinii forței, a conflictelor armate, a dominației și subordonării economice cu relații de un tip complet diferit, bazat pe principii democratice, echitabile, pe lichidarea definitivă a practicilor de rezolvare a

1) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22. VII. 1975, în „Știința” din 24. VII. 1975.

neînțelegerilor pe calea armelor și înlocuirea acestora cu tratative bazate pe spiritul de înțelegere, cooperare și colaborare a tuturor statelor, se poate înfăptui o ordine cu adevărat nouă.

Obiectivele noii ordini nu sînt pe deplin elucidate și aprofundate și datorită faptului că în interpretarea problemelor de viitor ale omenirii diferiți autori sînt încă tributari unor modele și scheme de gândire, unor prejudecăți specifice culturii în care s-au format. Tendințele de rezistență față de nou, specifice de altfel unei gândiri ancorate în realitățile imediate, imprimă și ele la mulți contemporani, în special din țările industrial dezvoltate, o atitudine de subestimare sau de rezervă față de preocupările pentru înnoirea ordinii internaționale. Și, desigur nu în ultimul rînd se situează diferențele de interese față de ideea schimbării, diferențe care decurg din însuși faptul apartenenței la părțile care sînt avantajate sau dezavantajate, în momentul de față, de relațiile economice și politice mondiale. Dar pozițiile refractare schimbării actualei ordini economice internaționale nu corespund nici realităților și nici exigențelor de viitor ale omenirii. Așa cum observa Comitetul O.N.U. pentru planificarea dezvoltării, în aprilie 1975 „a apărut într-adevăr o realiniere a puterii; Noua Ordine Economice Internațională este un fenomen, nu numai o lozincă; încercările de a da ceasul înapoi pot conduce probabil doar la dezbinare, fiind lipsite de succes“.

Este simptomatic faptul că în zilele noastre orice discuție despre viitor se concentrează pînă la urmă în jurul problemelor schimbării ordinii economice mondiale. La sfîrșitul lunii septembrie s-au intrunit la Killarney, în Irlanda, 300 de șefi de întreprinderi din statele capitaliste pentru a discuta despre viitorul sistemului economic mondial²⁾. Cu acel prilej Samuel Pîsar, autorul cărții „Armele păcii“ — care a condus dezbaterile — aprecia că: „Oricare ar fi divergențele care se exprimă, în mod firesc, asupra viitorului, noi am căzut de acord asupra unui punct esențial: ordinea economică mondială de mine nu va mai fi niciodată așa cum a fost înainte“, discuțiile urmînd să abordeze pe de o parte ce ar trebui să fie această ordine mondială și pe de altă parte cum va fi ea, cel mai probabil. Subliniind faptul că de o jumătate de secol lumea socialistă a introdus în raporturile economice un foarte mare număr de inovații, un model radical nou de organizare a economiei naționale a unor state ce cuprind o mare parte din omenire, S.P. invita la realism în studierea consecințelor pe termen mediu și lung ale noilor realități.

Cu același prilej Umberto Agnelli, directorul general al firmei „Fiat“ spunea că adevărata chestiune este dacă ordinea economică mondială, care de o manieră sau alta va sfîrși prin a se impune, va trebui să aștepte să fie fructul unei serii de conflicte și de crize sau dacă oamenii sînt capabili să le prevină organizînd o coordonare a părților adverse înainte de a ajunge la confruntare. Aceasta e dilema fundamentală. Iar referindu-se la calea de ieșire, el releva necesitatea angajării de negocieri în scopul găsirii de formule diversificate de cooperare.

Conținutul revoluționar al conceptului

CONȘTIINȚA de sine a popoarelor eliberate de colonialism, potențialul crescînd al statelor socialiste, dorința majorității popoarelor de a-și făuri un destin mai bun vor reuși — pînă la urmă — să impună alte reguli ale jocului relațiilor interstatale, vor face din regulile democratizării relațiilor, ale echității și respectului față de suveranitatea națională nu idealuri utopice, ci realități ce se dobîndesc, mai greu sau mai ușor, dar care pînă la urmă se impun. Ar fi însă o eroare să considerăm — se subliniază în cel de al III-lea Raport al Clubului de la Roma elaborat sub conducerea prof. Jan Tinbergen, laureat al premiului Nobel pentru economie, raport ce se discută începînd de la 25 octombrie la Alger — ca preocupările pentru problemele globale cu care este confruntată omenirea sau promptitudinea cu care se dezbate problemele internaționale în statele capitaliste ar putea fi considerată ca o recunoaștere a necesității înfăptuirii unei noi ordini economice internaționale. Într-adevăr, se observă în literatura economică și politică faptul că se încearcă uneori să se minimalizeze amploarea problematicii, să se estompeze conținutul revoluționar al conceptului și să se acrediteze ideea că în înfăptuirea noii ordini sînt interesate exclusiv statele în curs de dezvoltare, că aceasta are un caracter revendicativ cu șanse minime de realizare.

Compatibilitatea intereselor de perspectivă ale tuturor statelor (indiferent de orînduirea socială sau gradul lor de dezvoltare economică), față de înfăptuirea unei noi ordini economice și politice mondiale este demonstrată de faptul că:

Pentru statele în curs de dezvoltare, o nouă ordine economică și politică mondială poate oferi:

a) perspectiva abolirii practicii relațiilor economice, financiare, monetare etc. inechitabile și deci posibilitatea de a dispune și valorifica superior propriile resurse materiale și umane și de a avea acces liber la piața mondială;

b) posibilitatea optimizării modelelor proprii de dezvoltare economico-socială care să corespundă tot mai mult propriilor exigențe de viitor, potențialului de resurse, realităților și tradițiilor specifice și care să asigure diversificarea și eficientizarea producției agricole pentru a putea acoperi din propriile resurse nevoile stringente de alimentare a populației țării respective;

c) posibilități de acces la progresul tehnico-științific care trebuie să înceze de a mai fi instrument de concurență și constrîngerii, ci să devină cale de stimulare a industrializării și progresului economic al tuturor statelor.

Pentru statele socialiste o nouă ordine economică și politică mondială ar oferi:

a) avantajele ce decurg din realizarea unei atmosfere de pace și înțelegere între popoare care le-ar permite să desfășoare cu mai mult succes și eficacitate procesele de construire a societății socialiste și comuniste în țările respective;

b) posibilități sporite de amplă cooperare cu alte state în condiții de egalitate și echitate, de avantaj reciproc și neamestec în treburile interne ale altor state;

c) relațiile economice și politice dintre state așezate pe principii pașnice, democratice, echitabile, de cooperare și colaborare pentru progresul economic-social general al omenirii, sînt de natură să atenueze decalajele economice dintre state, să apropie nivelurile de dezvoltare economică și să favorizeze astfel progresul social al omenirii în ansamblul ei. În felul acesta, pe măsura coacerii condițiilor revoluționare din fiecare țară și a voinței fiecărui popor se apropie perspectiva trecerii tuturor statelor la socialism.

Pentru țările capitaliste dezvoltate, o nouă ordine economică și politică mondială ar oferi:

a) posibilitatea corelării intereselor generației actuale cu interesele de viitor ale țării respective: de a pregăti o lume de pace și progres economico-social general;

b) posibilitatea schimbării valorilor morale și sociale perimate ce vin în contradicție cu însuși spiritul epocii noastre;

c) posibilitatea eliminării crizelor monetare, financiare, de resurse energetice și materii prime prin instituirea unor relații economice internaționale echitabile și democratice, reciproc avantajoase.

Așa cum remarcă (în cadrul dezbaterii de la Killarney) Jacques Attali, „Nu poate fi o nouă ordine economică mondială care să nu treacă mai întîi prin rezolvarea problemelor interne ale fiecărei țări capitaliste dezvoltate“. Pentru exemplificare el arată că S.U.A. trebuie să înceteze de a mai gîndi că a exporta propriile lor probleme este cea mai bună soluție. Atîta timp cît S.U.A. își vor baza dezvoltarea pe o asemenea risipă de materii prime fără profit pentru americanul mijlociu, nu se va face nimic serios pentru a participa la construirea unei ordini juste și echilibrate, creată prin cooperare și nu prin competiție. „Fiecare țară are o manieră a ei de a se restructura, pentru a construi această ordine. În Europa, și în Franța în particular, se impune din ce în ce mai mult ideea că un socialism novator poate să fie o contribuție eficace, nu numai la bunăstarea francezilor, ci la pacea lumii“. Mai departe J. Attali avertizează că chiar dacă prefacerile economice nu vor fi impuse de imensele majorități ale populației din aceste țări, ele vor fi cert impuse de imensele majorități din țările în curs de dezvoltare care refuză să mai tolereze creșterea firmelor capitaliste și bunăstarea acestora pe baza exploatații lor.

Pentru toate statele, indiferent de orînduirea socială, înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale face necesară reproiectarea structurilor economice naționale în funcție de propriile exigențe și năzuințe de viitor, de potențialul productiv și uman de care dispun, în funcție de avantajele ce decurg din așezarea geografică și din talentele și abilitățile specifice culturii fiecărui popor.

dr. Maria D. POPESCU

2) „Le débat de Killarney“, L'Express nr. 1316/ 27 IX — 3.X.1976.

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna septembrie 1976

ÎN luna septembrie a.c., pe piața internațională a produselor de bază activitatea tranzacțională a fost relativ calmă, iar prețurile au înregistrat fluctuații curente, remarcându-se pe ansamblu o creștere nesemnificativă. Potrivit indicelui agregat INSCIN, prețurile internaționale — exprimate în dolari — ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au marcat o creștere de numai 0,3% față de luna august a.c.

Pe piața materiilor prime și semifabricatelor prețurile au crescut la piei (+1,9%), minereuri (+1,5%) și la lemn și produse din lemn (+0,9%). În schimb prețurile au scăzut la cauciuc (-2,1%), fibre animale și vegetale (-1,3%) și la metale (-0,5%), reflectând nivelul neobișnuit de redus al cererii pentru sezonul reluării activității industriale după concediile de vară, situație care se explică prin achizițiile pentru stocuri efectuate în lunile precedente de către industriile prelucrătoare.

În cadrul produselor agro-alimentare prețurile au crescut la semințele oleaginoase și grăsimi (+6,3%) și la animale, carne și produse animaliere (+2%). În schimb, prețurile au scăzut la cereale (-0,9%) sub influența balanței mondiale excedentare, precum și la

INDICELE SINTEȚIC ÎNȘCIN ÎN ANII 1974-1976
ȘI ÎN AUGUST-SEPTEMBRIE 1976

Categoria de produse	Anul	Indic. Avg.	Sept.
INDICE GENERAL	1974	240,4	242,1
	1975	218,7 ^{a)}	215,8
	1976	228,9 ^{a)}	229,6 ^{a)}
1. Produse alimentare	1974	230,8	227,1
	1975	203,7	205,7
	1976	179,3 ^{a)}	180,2 ^{a)}
- cereale	1974	261,5	259,8
	1975	216,7	238,9
	1976	197,1	195,3
- semințe oleag., prod. deriv., grăsimi animale și vegetale	1974	240,8	247,8
	1975	195,0	198,3
	1976	165,7	176,1
- animale, carne și produse animaliere	1974	128,3	119,7
	1975	159,3	161,4
	1976	150,8 ^{a)}	155,8 ^{a)}
- zahăr și produse tropicale	1974	437,5	430,5
	1975	314,0	279,0
	1976	243,6	230,7
2. Combustibili	1974	336,8	322,2
	1975	343,0	341,6
	1976	369,3	373,4 ^{a)}
- cărbuni și cocs	1974	193,6	197,7
	1975	260,0	247,4
	1976	264,5	268,2 ^{a)}
- țitel.	1974	567,1	567,1
	1975	461,2	450,9
	1976	500,8	500,8
- produse petroliere	1974	380,9	344,9
	1975	373,9	385,4
	1976	415,0	419,9
3. Materii prime industriale	1974	216,1	228,9
	1975	188,2 ^{a)}	182,2
	1976	206,0 ^{a)}	205,7 ^{a)}
- minereuri	1974	139,6	139,0
	1975	168,1 ^{a)}	163,1
	1976	162,8 ^{a)}	165,2 ^{a)}
- metale	1974	231,5	248,7
	1975	185,1	184,2
	1976	198,9 ^{a)}	197,9 ^{a)}
- cauciuc	1974	210,3	191,0
	1975	199,8	167,0
	1976	222,3	217,6
- lemn și produse din lemn	1974	232,1	229,7
	1975	229,0	214,9
	1976	223,5 ^{a)}	225,4 ^{a)}
- fibre animale și vegetale	1974	192,0	187,3
	1975	162,2 ^{a)}	169,1
	1976	240,2 ^{a)}	239,1 ^{a)}
- piei	1974	122,3	118,3
	1975	114,8	121,2
	1976	183,5	186,9

a) Date provizorii pentru cocs de furnal, hule, țitel, minereu de fier, cromita, mărșer de mangan, feromangan, ferocalciu, oțel comercial, tablă grosă, tablă subțire, țevi din oțel, sîrmă neagră, laminare de cupru, chireștia de rășinoasă, chireștia de foioasă, celuloză, hirtie kraftliner, fibre celulozice și porci vii.

zahăr și produse tropicale (-5,7%).

Prețurile la combustibili au crescut pe ansamblu cu 1,1%, reflectând tendința ascendentă la produse petroliere (+1,2%) și la cărbuni și cocs (+1,6%), în timp ce la țitei prețurile au rămas staționare.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior — INSCIN.

ne tone), scrie Revue de l'Aluminium. Se apreciază că înviorearea cererii va antrena o reducere sensibilă a stocurilor mondiale și o nouă majorare a prețurilor în 1977, după aceea de 20% înregistrată în acest an. Unul din factorii care favorizează această situație este considerată insuficiența investițiilor datorită crizei din ultimii ani din economia occidentală.

Cererea mondială de aluminiu în creștere

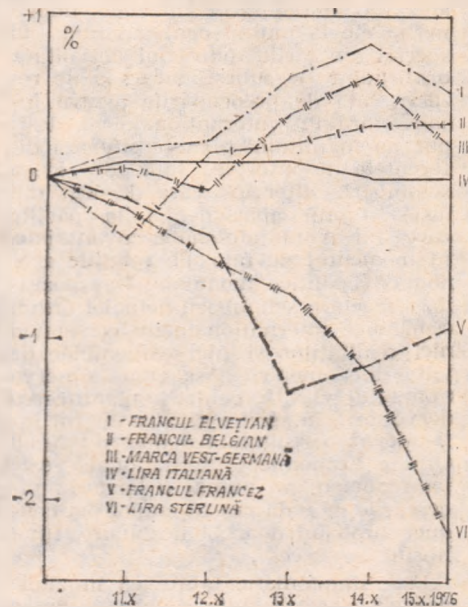
CEREREA mondială de aluminiu va fi probabil cu 30% mai ridicată în acest an decât în 1975, reatingind astfel nivelul din 1973 (de 11 milioa-

EVOLUȚII MONETARE

ÎN perioada 11-15 octombrie 1976 lira sterlină, a continuat să slăbească față de dolarul S.U.A. și față de celelalte devize vest-europene, atingind un nivel minim de 1.6300 dolari S.U.A. Banca Angliei a fost nevoită din nou să intervină pe piața monetară pentru susținerea monedei naționale.

Francul francez s-a depreciat în continuare față de dolarul S.U.A., atingind la 13 octombrie a.c. nivelul de 5,0210 franci francezi pentru un dolar.

În Italia, luni 18 octombrie a.c. a expirat termenul de valabilitate a taxei de 10% asupra cumpărărilor de valute străine. Datorită plăților amânate pentru a evita achitarea acestei taxe, se așteaptă o creștere a cererilor de valute străine de circa 600-700 milioane dolari. Guvernul a luat la 15 octombrie a.c. unele măsuri de susținere a lirei italiene și anume: limitarea creditului ce urmează a fi acordat de către

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 11-15.X. 1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din 8.X. 1976.

bănci italiene pe piața internă, interzicerea acordării de avansuri de către băncile italiene în lire italiene băncilor străine și limitarea cumpărărilor de valută la termen din partea băncilor italiene.

La reuniunea miniștrilor de finanțe ai țărilor Pieței Comune a fost luată hotărârea ca, începînd cu data de 18 octombrie 1976, moneda vest-germană să fie revalorizată față de celelalte devize vest-europene din „șarpele valutar” cu 2% față de florinul olandez, francul belgian și francul luxemburghez, cu 3% față de coroana norvegiană și coroana suedeză și cu 6% față de coroana daneză. Măsura de revalorizare a mărcii vest-germane a fost determinată de întărirea continuă a devizei vest-germane față de celelalte devize din „șarpele monetar”. Marca vest-germană și francul elvețian au continuat să fie principalele monede de refugiu, atingînd nivelul de 2,4205 mărci vest-germane și respectiv de 2,4400 franci elvețieni față de un dolar S.U.A. (la 14.X.1976).

Prețul aurului la Londra a oscilat în jurul nivelului de 114,50 dolari unci.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

Perspectivile pieței cafelei

CA URMARE a menținerii de mai multă vreme a unui nivel ridicat al prețurilor la cafea pe piața internațională, veniturile realizate din export de țările cultivatoare au înregistrat o creștere puternică. În același timp, țările producătoare de cafea depun eforturi susținute pentru sporirea ofertei de export în scopul de a beneficia de actuala conjunctură favorabilă. Brazilia, de pildă, a încheiat

cîteva tranzacții pentru achiziționarea de cafea pentru a o folosi pe piața internă, ceea ce îi va permite exportarea unor cantități sporite de cafea proprie, care în general este mult mai scumpă decât cea importată.

Potrivit estimărilor experților F.A.O., consecințele gerurilor care au afectat puternic anul trecut recolta de cafea a Braziliei, vor fi resimțite pînă în 1979 de plantațiile de cafea din această țară. Pînă atunci, după cum apreciază experții, se va înregistra o scădere însemnată a rezervelor intrucît producția nu va fi capabilă să acopere întregul necesar de consum.

Consecință a unei persistente și virulente inflații

EROZIUNEA PUTERII DE CUMPĂRARE A MONEDELOR ȚĂRILOR CAPITALISTE

MARCATĂ de cea mai profundă criză a perioadei postbelice, cu o fază recesivă accentuată cuprinsă între sfârșitul anului 1973 și prima jumătate a anului 1975, economia țărilor capitaliste se caracterizează în 1976 printr-o ușoară redresare, concomitent cu o inflație persistentă care pune în fața statelor occidentale probleme economice și sociale grave și complexe. Procesele inflaționiste, oglindite într-o creștere a prețurilor care s-a făcut simțită aproape continuu după cel de-al doilea război mondial, s-au accentuat puternic după anul 1972 în toate țările capitaliste. În ciuda măsurilor de „punere sub control” a inflației, întreprinse în ultimii ani, ea se menține la rate ridicate. Pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate rata record — de 13,5 la sută — a fost atinsă în cel de-al doilea semestru al anului 1974. În primul semestru al anului în curs, rata inflației în aceste țări se situează la un nivel de două ori mai ridicat decât media anuală înregistrată în țările respective în întreaga perioadă a anilor '60. În plus, în momentul de față în multe țări capitaliste dezvoltate se observă că reanimarea cererii contribuie încă de pe acum la contracararea primelor simptome de atenuare a inflației și îi dă acesteia din urmă noi impulsuri. De aceea majoritatea economiștilor occidentali consideră că tendințele puțin satisfăcătoare ale evoluției prețurilor rămân o dificultate majoră pentru ansamblul lumii capitaliste.

Diferențe de nivel și evoluții zonale

DISPARITĂȚI notabile în ratele de creștere a prețurilor au dominat prima jumătate a acestui an. Dintre principalele țări capitaliste industrializate, doar R.F.G., S.U.A. și Japonia — cu rate anuale (calculate prin indicii de deflaționare a P.N.B.) de

3 la sută, de 4,5 la sută și respectiv de 7,5 la sută — au înregistrat ritmuri mai scăzute ale inflației. Acestea au fost, de fapt, și țările în care ratele de creștere ale P.N.B. în termeni reali au fost ceva mai ridicate. La polul opus se află Italia și Marea Britanie, unde ritmurile inflației sînt cele mai rapide (17 la sută și, respectiv, 13 la sută), iar ritmul de creștere al producției este cel mai scăzut. Celelalte țări capitaliste dezvoltate ocupă poziții intermediare.

Disparitatea evidentă în ratele de creștere a prețurilor în țările capitaliste industrializate, observată în prima jumătate a anului în curs, și-a pus amprenta pe evoluția și politicile în domeniul taxei de scont, al cursurilor de schimb, al rezervelor valutare și al mișcărilor de capitaluri. Ea a avut, de asemenea, tendința de a face mai dificilă politica economică, în special în ceea ce privește gestiunea pozițiilor balanțelor de plăți.

Prețurile plătite de consumatori au crescut și continuă încă să crească în ritmuri foarte înalte în țările Pieței Comune vest-europene. Potrivit unui raport publicat la Bruxelles de Oficiul de statistică al C.E.E., în perioada august 1975 — august 1976 prețurile bunurilor de consum au sporit, în cele nouă țări membre, în medie cu 11 la sută. Țările cele mai afectate de spirala inflaționistă a prețurilor au fost: Irlanda — 18,9 la sută, Italia — 17 la sută și Marea Britanie — 13,9 la sută.

Mentținerea la cote înalte a creșterii prețurilor lovește puternic înaintea de toate în câștigurile reale ale maselor de salariați și, în general, ale persoanelor cu venituri fixe. Se produce o depreciere în lanț a banilor, exercitînd o presiune permanentă asupra nivelului de trai. Inflația devine un „mod de viață”, iar „societatea de consum” este numită tot mai frecvent „societatea inflației”. Iată de ce, în Occident, oficialități, oameni de afaceri, economiști, experți și specialiști în domeniul finanțelor și pînă la omul de pe stradă, toți sînt preocupați de inflație, care a devenit „obsesia cotidiană”, „răul secolului”. Deocamdată, însă, toate încercările din țările capitaliste dezvoltate de a combate acest fenomen cu consecințe nefaste în viața economică și socială s-au dovedit ineficiente, iar după prognozele multor specialiști maladia recidivează cu virulență crescîndă. Alerțate de amplificarea continuă a acestui proces, ce tinde în unele țări, potrivit opiniei unor economiști, să ia proporții catastrofale, guvernele țărilor occidentale au înscris măsurile de jugulare a inflației pe agenda preocupărilor prioritare. Rezultatele, oglindite în comportamentul prețurilor la bunurile de consum, întîrziesă să fie, deocamdată, cele scontate.

În ceea ce privește prețurile bunurilor de consum în țările în curs de dezvoltare, statisticile reliefează că rata inflației a crescut rapid în cursul anilor 1973—1974 și se menține la un nivel încă ridicat în anul 1975 (tabelul nr. 1).

Ușoara slăbire a presiunii inflaționiste pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol în 1975 este atribuită în principal evoluției prețurilor în regiunea asiatică. În această parte a globului, creșterea prețurilor la bunurile de consum s-a încetinit în 1975, ajungînd la 10 la sută, față de 30 la sută cît reprezentase cu un an mai înainte. În celelalte regiuni geografice ritmurile de creștere a prețurilor se mențin încă foarte ridicate.

Tabelul nr. 1

Creșterea prețurilor bunurilor de consum în țările în curs de dezvoltare^a

	Media anuală	Creșteri în raport cu anul precedent				
	1965-1970	1971	1972	1973	1974	1975
Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol	11	10	14	22	32	30
- Africa	5	4	5	9	19	19
- Asia	8	5	8	17	30	10
- Orientul Mijlociu	4	6	6	12	20	19
- Miezul Occidentului	17	16	22	31	38	53
Principalele țări exportatoare de petrol	10	6	5	11	17	18

a) Cifre calculate cu ajutorul mediei geometrice ponderate a indicilor naționali exprimați în monedă națională
Sursa: Fonds Monétaire International, Rapport annuel, 1976, p.8

Deprecierea: dimensiuni și continuitate

O OGLINDIRE elocventă a intensității fenomenelor inflaționiste în țările capitaliste o constituie accelerarea gradului de depreciere a banilor. Pe baza datelor oficiale referitoare la creșterea costului vieții sau a indicelui prețurilor cu amănuntul la bunurile de consum, publicate de statele capitaliste, Citibank din New York a calculat în buletinul său economic pe luna septembrie 1976, gradul de depreciere a banilor în perioada 1965—1976 pentru aproximativ 50 de țări din lumea capitalistă, situate în toate regiunile globului. Metodologia folosită a fost următoarea: Rata anuală a creșterii prețurilor a fost adăugată la baza de referință de 100, obținându-se nivelul general al indicelui prețurilor. Prin împărțirea bazei la nivelul general al indicelui prețurilor s-a obținut numărul care reprezintă indicele puterii de cumpărare a monedei respective în anul în cauză. Diferența dintre bază și puterea de cumpărare astfel calculată reprezintă tocmai pierderea puterii de cumpărare a monedei sau, cu alte cuvinte, deprecierea ei. Iată și un exemplu concret al modului de calcul folosit: Dacă rata anuală a creșterii prețurilor este de 11,1 la sută, atunci indicele general al prețurilor se situează la nivelul de 111,1 la sută. Prin împărțirea bazei de 100 la 111,1 se obține indicele ce reprezintă puterea de cumpărare a monedei, care în cazul de față este egală cu 90,1 la sută. Pierderea puterii de cumpărare sau deprecierea monedei în anul respectiv este deci, în acest caz, de 9,9 la sută. Datele din tabelul nr. 2 redau situația deprecierei banilor în țările capitaliste dezvoltate pe o perioadă de 11 ani.

Ca o trăsătură generală pusă în evidență de datele din tabelul nr. 2, se poate spune că în prima jumătate a deceniului actual, față de a doua jumătate a anilor '60, țările capitaliste industrializate au trecut din domeniul unei inflații considerată ca moderată, corespunzătoare unei scăderi a puterii de cumpărare a banilor la circa 60 la sută din cea inițială în decurs de 10 ani, la o inflație net accentuată, cu depreciere care aduc puterea de cumpărare la circa 40 la sută din cea inițială într-o perioadă similară. Rata mediană de 8,5 la sută înregistrată în anii 1970—1975 demonstrează accentuarea fenomenului: ea a fost aproape dublă față de cea de 4,4 la sută înregistrată în cei cinci ani pre-

Tabelul nr. 2

Deprecierea banilor în țările capitaliste dezvoltate în perioada 1965-1976

Monede	Indicele puterii de cumpărare a banilor		Ritmul de depreciere în procente		
	1965=100		1965	1970	1976
	1970	1975	1970 ^{a)}	1975 ^{a)}	1976 ^{b)}
Francul elvețian	85	58	3,3%	7,1%	2,2%
Marca vest-germană	88	65	2,8	5,8	4,9
Dolarul S.U.A.	81	59	4,1	6,3	5,8
Coroana daneză	73	47	6,2	8,5	6,5
Schillingul austriac	85	60	3,2	6,8	7,0
Dolarul canadian	83	58	3,7	6,8	7,9
Florinul olandez	79	52	4,6	7,9	8,4
Francul francez	81	53	4,2	8,1	8,7
Yenul japonez	77	45	5,2	10,2	8,7
Coroana norvegiană	79	53	4,7	7,7	9,0
Francul belgian	84	56	3,4	7,7	9,0
Francul luxemburghez	86	61	3,0	6,7	9,6
Coroana suedeză	80	55	4,4	7,3	9,9
Randul sud-african	85	55	3,2	8,5	10,2
Dolarul austriac	85	53	3,0	9,3	11,8
Drahma greacă	88	49	2,4	11,0	12,2
Lira italiană	86	50	2,9	10,2	12,7
Peseta spaniolă	78	44	4,8	10,8	13,0
Marca finlandeză	64	37	8,5	10,4	13,8
Lira irlandeză	77	41	5,0	11,7	13,9
Lira turcă	67	29	7,6	15,7	14,3
Dolarul neo-zeelandez	79	48	4,7	9,3	14,7
Lira sterlină	80	43	4,4	11,5	15,3
Escudoul portughez	74	36	6,0	13,1	17,4
Rata mediană			4,4	8,5	9,9

a) Ritmul mediu anual

b) Ritmul a fost calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1976 cu cea din perioada corespunzătoare a anului 1975.

Sursa: Citibank, Monthly Economic Letter, septembrie 1976, p.14

Tabel nr. 3

Deprecierea banilor în țări în curs de dezvoltare în perioada 1965-1976

Monede	Indicele puterii de cumpărare a banilor		Ritmul de depreciere în procente		
	1965=100		1965	1970	1976
	1970	1975	1970 ^{a)}	1975 ^{a)}	1976 ^{b)}
Rupia indiană	72	42	6,4	10,4	+ 11,7 ^{c)}
Dolarul singaporez	94	57	1,2	9,1	+ 1,3 ^{c)}
Balboa-ul panamez	92	65	1,6	6,7	1,2
Dolarul malaezian	94	66	1,3	6,8	1,7
Pesoul filipinez	75	37	5,6	13,2	3,8
Lempira hondurasiană	92	68	1,7	5,9	4,2
Liul iranian	93	59	1,4	8,6	4,9
Bahtul thailandez	88	58	2,5	8,0	5,2
Boliviano-ul bolivian	75	32	5,6	15,8	5,6
Bolivarul venezuelan	92	70	1,6	5,4	6,1
Guarani-ul paraguayean	94	54	1,3	10,3	6,9
Sucra-ul ecuadorean	79	42	4,5	10,2	7,7
Lira jamaicheză	77	39	5,0	12,9	8,6
Dolarul trinidad-tobaghez	83	45	3,7	11,6	9,2
Pesoul columbian	62	26	9,2	16,0	9,7
Pesoul mexican	84	47	3,5	10,8	13,1
Shillingul kenyan	91	54	1,8	9,9	14,3
Wonul sud-coreean	58	29	10,2	13,1	17,9
Solul peruan	63	35	8,9	11,2	21,1
Cruzeiro-ul brazilian	30	11	21,5	17,4	27,8
Zairul zairez	36	15	18,5	15,7	43,0
Escudoul chilian	31	sub 1	20,9	67,5	72,3
Pesoul argentinian	41	sub 1	16,2	39,2	84,0
Rata mediană			4,2	10,3	7,7

a) Ritmul mediu anual. b) Ritmul a fost calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1976 cu cea din perioada corespunzătoare a anului 1975. c) Repreciere.

Sursa: Citibank, Monthly Economic Letter, septembrie 1976, p.14.

cedenți. În nouă dintre țările capitaliste cuprinse în tabel, ritmul deprecierei banilor în perioada 1970—1975 a depășit chiar pragul de 10 la sută. În 1976 rata mediană de depreciere a banilor se situează la aproape 10 la sută (9,9 la sută). Totodată, are loc creșterea numărului țărilor care au o rată a inflației cu două cifre, unele depășind chiar pragul de 15 la sută. La asemenea ritmuri ale inflației puterea de cumpărare a banilor scade în zece ani la mai puțin de o cincime din cea inițială. Într-o perioadă scurtă, chiar monedele capitaliste considerate într-un trecut apropiat drept cele mai solide, sînt afectate serios de inflație. Dolarul S.U.A. reprezintă astăzi doar aproximativ 30 la sută din valoarea sa de dinaintea celui de-al doilea război mondial. Marca vest-germană și yenul japonez au pierdut în anul 1975, față de anul 1965, 35 la sută și respectiv 55 la sută din valoarea lor. În ceea ce privește alte două monede — lira sterlină și francul elvețian — ele au pierdut în perioada amintită 57 la sută și respectiv 42 la sută din valoarea lor.

Deprecierea banilor a cunoscut ritmuri ridicate și într-o serie de țări în curs de dezvoltare (tabelul nr. 3).

În țările din acest grup, pierderea anuală a puterii de cumpărare a atins pînă la 20,9 la sută în perioada 1965—1970 și pînă la 67,5 la sută în perioada 1970—1975; în 1976 pierderea se situează în limite cuprinse între 1,2 la sută și 84 la sută. Privită pe regiuni geografice, erodarea puterii de cumpărare a banilor este mult mai intensă în țările în curs de dezvoltare din America Latină.

ADUCEREA inflației la anumite limite „tolerabile” și apărarea economiei țărilor capitaliste de efectele nocive pe care riscă să le aibă în acest domeniu politicile monetare și bugetare expansioniste constituie o preocupare de prim plan a responsabililor politicii economice a țărilor din lumea nesocialistă. Problema inflației suscită, pe lângă controversele iscate între economiști, o serioasă preocupare și frământare în rândurile marelui public, iar autoritățile se tem că adoptarea unor măsuri stimulatorii excesive riscă să antreneze o nouă recrudescență a psihozei inflaționiste. Din acest considerent majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate recurg în prezent la politici financiare și monetare restrictive sau cel puțin moderate, cu toate că redresarea economică în curs este însoțită nu numai de rate înalte ale inflației, ci și de cel mai pronunțat șomaj pe care țările capitaliste dezvoltate l-au atins în întreaga perioadă postbelică. Experiența Fondului Monetar Internațional apreciază chiar, în raportul anual al acestuia pe 1976, că dacă autoritățile naționale vor urma în acțiunea lor asupra conjuncturii aceleași politici ca cele duse în trecut, ele riscă să provoace o accelerare a creșterii prețurilor și o stimulare a tendințelor inflaționiste. Or, perspectiva unei inflații din nou accelerate concomitent cu persistența nivelurilor ridicate ale șomajului readuce în prim plan spectrul stagflației.

prof. univ. dr. C. BICHI

**Specialiștii întreprinderilor cehoslovace de comerț exterior
prezenți între 16 și 25 octombrie
la**

TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI

vă urează

BUN VENIT

**in standurile expoziției R. S. Cehoslovace
din pavilionul L**

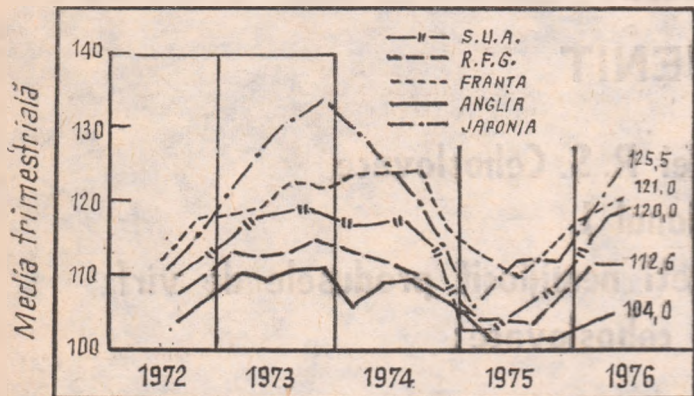
**unde vă oferă prilejul să cunoașteți nemijlocit produsele de vîrf
ale industriilor cehoslovace:**

FEROMET	— Produse metalurgice
CHIRANA	— Utilaj pentru cabinete dentare, instrumente medicale
INVESTA	— Mașini de tricatat, de cusut, mașini pentru industria de încălțăminte
KOVO	— Mașini ofset, aparate de telefon, stații de radio, centrale telefonice
MARTIMEX	— Tractor forestier, excavator hidraulic
MOTOKOV	— Autovehicule, motociclete, camioane, autoutilitare
SKLOEXPORT	— Sticla tehnică și pentru laboratoare
PRAGOINVEST	— Modele de uzine de var, semiconductori, compresoare
STROJIMPORT	— Mașini-unelte
SKODAEXPORT	— Modele de complexe metalurgice, locomotive electrice
TECHNOEXPORT	
Praha	— Instalații și accesorii pentru industria chimică și alimentară
TECHNOEXPORT	
Bratislava	— Mașină inelară grea de răsucit, mașină de ambalat
Z S E	— Electromotoare, instrumente, cabluri
STROJEXPORT	— Utilaje pentru construcții
INTERSIGMA	— Pompe, armături

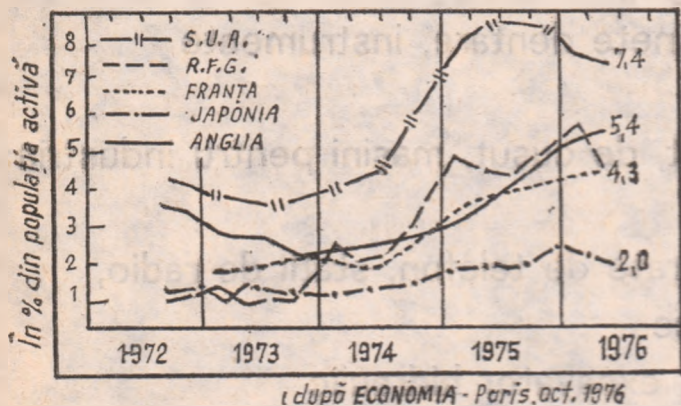
Redresare lentă, șomaj ridicat în țările capitaliste dezvoltate

ANALIZA comparativă a cifrelor publicate de O.C.D.E. privind evoluția

Indicele producției industriale (după eliminarea variațiilor sezoniere — 1970=100).

Rata șomajului (după eliminarea variațiilor sezoniere)

(după ECONOMIA - Paris, oct. 1976)

Calculatoarele dirijează viața Moscovei

LA INSTITUTUL principal de cercetări în domeniul calculului din Uniunea Sovietică se află și sediul Sistemului automatizat de conducere — Moscova, una din verigile sistemului unitar aflat în curs de elaborare pe plan mondial. În prezent, mașinile electronice de calcul din cadrul sistemului contribuie la rezolvarea unor probleme din domeniul atât de diverse ca funcționarea rețelei comerciale și de transport a capitalei U.R.S.S., alimentația publică sau descrierea medicală a populației, repartizarea spațiului locativ ș.a.

Printre realizările obținute se poate menționa elaborarea unui clasificator al întreprinderilor, institutelor și birourilor de proiectare din Moscova, cu specificarea profesiilor practicate în cadrul lor, a condițiilor de muncă și sociale pe care le oferă persoanelor doritoare să se angajeze. Între altele, calculatoarele rezolvă în mod optim și operativ problemele repartizării materialelor și utilajelor pentru cele circa 4000 de șantiere din oraș. Ele au ajutat la întocmirea prognozelor asupra evoluției

principalelor cinci țări capitaliste dezvoltate scoate în evidență că, în general, redresarea producției industriale a înregistrat un ritm destul de lent în acest an, nivelul ei cel mai ridicat anterior nefiind încă atins decât în S.U.A. În Franța, de pildă, producția industrială sporește actualmente într-un ritm de 5 la sută pe an, ceea ce este considerat puțin la ieșirea dintr-o recesiune. În Anglia, pe ansamblul acestui an creș-

terea ei nu va depăși 4.7 la sută.

Pentru majoritatea țărilor citate, problema cea mai preocupantă — când nu este inflația — rămâne cea a șomajului, a cărui rată a continuat, în general, să crească, în ciuda unei oarecari înviorări a activității economice. În Anglia, de pildă, șomajul în creștere afectă în luna august peste 1.5 milioane de persoane, o inversare de tendință nefiind așteptată înainte de începutul anului viitor. Chiar și în R.F.G., unde numărul șomerilor se situează din nou sub 1 milion de persoane, el reprezintă încă 4.1 la sută din populația activă.

veniturilor și cheltuielilor locuitorilor Moscovei în fiecare an al cincinalului actual, în scopul unei mai bune satisfaceri a cererii potențiale. Și lista serviciilor prestate de calculatoare nu va fi, practic, niciodată epuizată.

Directorul pentru producție: un om-orchestra

INCERCÎND să schițeze portretul-robot al directorului pentru producție din cadrul unei societăți industriale, revista *L'Usine Nouvelle* îl definește succint ca fiind omul-orchestra al direcției generale respective. El trebuie să fie capabil să se ocupe de toate și să posedă cunoștințe multiple — ca inginer, administrator, economist, psiholog și sociolog; el trebuie să știe în aceeași măsură să administreze, să conducă, să comande, ca și să prevadă, să planifice, să arbitreze, să calculeze și să-și asume riscul. Purtând răspunderea pentru producție și produse, el este în egală măsură răspunzător pentru infrastructură, pentru mijloacele și metodele folosite în cadrul societății. Directorul pentru producție rămâne autorita-

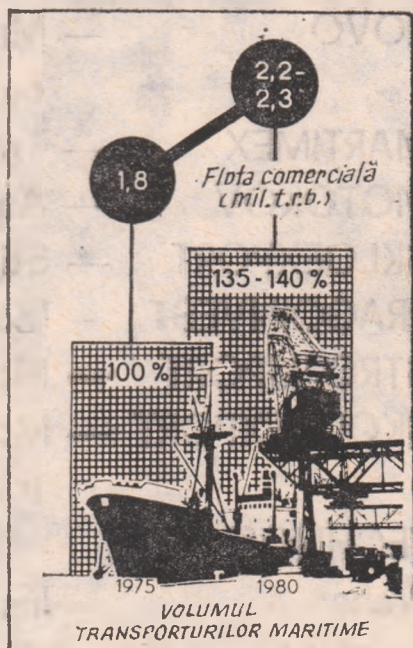
tea supremă în domeniul fabricației, fapt pentru care — apreciază revista — trebuie să posede o diplomă corespunzătoare de inginer.

Cărbune „la zi” reactualizat

CRIZA energetică a stimulat și în Anglia interesul pentru extinderea producției de cărbune, îndeosebi după metoda extracției la zi. Inaugurată încă în anii războiului, extracția la zi din zăcămintele situate mai aproape de suprafață s-a lărgit până în deceniul trecut, atingând nivelul maxim de 14 mil. tone pe an, apoi s-a redus treptat, până la 6 mil. tone în primii ani ai deceniului actual.

Încurajată de Oficiul național al cărbunelui, aplicarea acestei metode moderne a progresat în ultimii ani, urmărindu-se ca în 1980 cu ajutorul ei să se extragă 15 mil. tone de cărbune. Se apreciază că, în urma realizării unor sisteme economicoase de redare în folosință agricolă a carierelor de pe zăcămintele epuizate, exploatarea la zi a cărbunelui ar putea fi extinsă într-o serie de zone din Anglia propriu-zisă, din Wales și Scoția. Se estimează că resursele potențiale de cărbune din Anglia, care se pretează pentru exploatarea la zi, pot asigura un nivel al extracției de 15—20 mil. tone pe an, timp de un secol.

Sub pavilionul R.D.G.

În actualul cincinal, o atenție deosebită se acordă în R.D.G. dezvoltării flotei maritime comerciale. După cum se vede din grafic, în 1980 tonajul său global urmează să ajungă la 2,2—2,3 mil. tone, respectiv o creștere de 1,2—1,3 ori față de nivelul anului 1975. Totodată, se prevede că volumul transporturilor maritime efectuate de navele comerciale sub pavilionul R.D.G. va spori, în perioada menționată, cu 35—40 la sută.

GLOSAR

Eurodolari

IN ULTIMII ANI, importanța eurodolarilor ca instrumente de rezervă și de credit a crescut în proporții considerate de unii ca fiind salvatoare pentru economia mondială, iar de alții ca fiind de-a dreptul îngrijorătoare. Adevărul este că de unde piața eurodolarilor era cu totul neînsemnată acum 15-16 ani, ea a devenit în prezent una din principalele căi de vehiculare a capitalurilor internaționale și, dintr-un punct de vedere mai general, una din cele mai mari piețe monetare din lume.

Prin eurodolari se înțeleg depunerile în cont exprimate în dolari, efectuate la bănci comerciale care își au sediul în afara Statelor Unite. Eurodolarii nu sînt deci o monedă în sensul care se atribuie acestui termen. Tot ce apare ca avînd caracter monetar în eurodolarii derivă de fapt din dolarul S.U.A. Din această cauză, eurodolarii urmează ca o umbră vicisitudinile dolarilor S.U.A.: puterea lor de cumpărare scade sau crește odată cu aceea a dolarilor propriu-ziși.

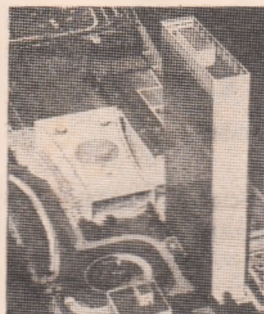
Expresia „eurodolari” poate induce în eroare. De fapt, nu este necesar ca sediul băncilor deținătoare de conturi în acest instrument să se afle în Europa. El poate fi în Asia sau în altă parte a lumii, cu excepția Statelor Unite. Cu alte cuvinte, termenul de eurodolarii nu reprezintă o localizare geografică a conturilor respective, ci o categorie financiară.

Deschiderea unui cont banear în eurodolari poate fi motivată fie din rațiuni de profit, fie de comoditate sau securitate. Dobînda la eurodolarii putînd fi superioară celei încasate la dolari, o societate sau un particular manifestă preferință pentru un cont în eurodolarii. De asemenea, pentru unii deținători de dolari poate apărea mai comodă plasarea acestora în forma și locul care transformă dolarii în eurodolarii. În sfîrșit, deținătorii de dolari se vor putea simți mai în siguranță dacă știu că banca la care depun acești dolari nu este plasată direct sub jurisdicția autorităților americane, așa cum s-ar întîmpla dacă banii ar fi depuși la o bancă din S.U.A. Operațiile cu eurodolarii nu sînt supuse nici chiar dispozițiilor legale care reglementează circuitele monetare naționale în țara în care aștepta circula. De aceea, operatorii cu eurodolarii au o libertate mai mare în tranzacții decît cei cu moneda națională a țării respective.

Majoritatea eurodolarilor nu provin din depunerile inițiale ale clienților unei bănci, ci din creditele în eurodolarii pe care această bancă le acordă pe baza depunerilor inițiale și datorită cărora volumul eurodolarilor este multiplicat. S-a spus în această privință că piața eurodolarilor „este cel mai recent exemplu despre aspectul derizant pe care îl capătă fenomenele de creare a banilor” și că disponibilitățile bancare în eurodolarii sînt în cea mai mare parte „produsul penitei contabililor”. De aci, caracterul inflaționist care este atribuit adeseori operațiilor cu eurodolarii, considerîndu-se că aceste instrumente contribuie la permanentizarea inflației actuale din Occident.

C. K.

O.N.U. editată în cinstea Zilei de 24 octombrie — proclamată de Adunarea Generală ca Ziua Națiunilor Unite și Ziua privind informarea despre dezvoltare —, în ultimele decenii s-a ajuns treptat la înțelegerea faptului că modificarea structurilor și

O imagine devenită familiară: clădirea cu 39 etaje a Secretariatului O.N.U.

a „regulilor jocului” economiei mondiale în înțelesul echității și justiției generale ar facilita extrem de mult dezvoltarea economică și socială. În acest spirit, țara noastră a propus organizarea în viitor a unei reuniuni speciale sau a unei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., care să examineze progresele înregistrate în edificarea noului ordinii economice internaționale. După părerea țării noastre, în această fază a edificării noului ordinii economice internaționale trebuie să se acționeze pentru un mecanism eficient și democratic, capabil să vegheze la îndeplinirea de către toate statele și organizațiile internaționale a prevederilor programelor de acțiune referitoare la instaurarea noului ordinii internaționale.

Cercetare științifică

Stoian Popescu, com. Minăstirea, Ilfov — Dintre țările în curs de dezvoltare, dispunem de date mai amănunțite privind activitatea de cercetare științifică în cazul Indiei care, după cum se știe, este a doua țară ca mări-

lucrau direct în unități de cercetare și dezvoltare (vezi tabelul).

Alături de preocupările pentru sporirea efectivului lucrătorilor științifici inițial extrem de redus față de necesitățile unei țări mari cum este India, au fost luate o serie de măsuri pentru dezvoltarea cooperării dintre industrie și unitățile de cercetare și de învățămînt, între care

Anii	Cheltuieli pentru cercetare-dezvoltare milioane % din P.N.B. rupii	Numărul personalului științific și tehnic din unitățile de cercetare	
1958-59	290	0.23	21 000
1968-69	1 310	0.44	74 000
1973-74	2 460	0.55	109 000

Sursa: Journal of industry and trade, New Delhi, nr. 3/1976.

me a populației, cu peste 600 milioane de locuitori.

Efectivul total al personalului științific și tehnic de care dispune India a crescut de la 384 000 în 1958 la circa 1.5 milioane în 1974, din care circa 7%

— după cum menționa publicația indiană citată — există o insuficiență comunicare, care împiedică cercetarea să-și aducă o contribuție mai mare la dezvoltarea economică a țării.

Politica agricolă

Doru Ionescu, Sibiu — Obiectivul declarat al po-

liticii agricole comune a țărilor Comunității Economice Europene este de a reglementa fluxurile de produse pe piața comunitară, provenind atît din interiorul cit și din exte-

Agricultura țărilor candidate la CEE

	Grecia	Portu-	Spania	Turcia
	galia			
Suprafața agricolă (mil.ha)	9,1	4,9	37,4	46,7
Forța de muncă agricolă (mil.)	1,4	0,8	3,5	8,7
(% din total)	41	30	27	65
Ponderele agriculturii în P.N.B. (%)	19	13	13	29
Soldul comerțului cu produse agricole (mil.dol.)	+95	-170	-125	+648

Sursa: The Economist, 11 septembrie 1976, după OCDE

riorul C.E.E., pentru a regulariza prețurile acestora. Regula generală în C.E.E. rămîne menținerea prețurilor produselor agricole comunitare la un nivel ceva mai ridicat decît al celor provenind din exterior. Aceasta înseamnă că țările membre ale C.E.E. care sînt importatoare nete de produse agro-alimentare riscă să suporte pierderi de pe urma politicii agricole comune, plătînd mai mult altor parteneri comunitari sau sub formă de taxe către fondul comun decît dacă ar importa asemenea produse din cea mai ieftină sursă de pe piața mondială. La rîndul lor, țările exportatoare nete din C.E.E. urmează să cîștige de pe urma unui preț mondial mai ridicat.

Țările candidate potențiale la aderarea la C.E.E. (Grecia, Turcia, Spania și Portugalia) depind și mai mult de agricultură și de comerțul cu produse agro-alimentare decît actualii membri ai C.E.E. În ciuda ponderii mari a agriculturii în economia lor (vezi tabelul), Spania și Portugalia sînt importatoare nete de produse agro-alimentare, în vreme ce Grecia înregistrează un ușor excedent al exportului asupra importului, iar Turcia un excedent însemnat. Pe această bază se consideră că, devenind membre ale C.E.E., Spania și Portugalia ar pierde de pe urma politicii agricole comune, în vreme ce Grecia, dar mai ales Turcia ar urma să obțină în principiu un avantaj financiar.

Valoarea adăugată

D. Santa, București — 1) După cum ne comunică autorul glosarului „Valoarea adăugată”, apărut în nr. 37/1976 al revistei noastre, „folosind a doua metodă de determinare a taxei pe valoarea adăugată se obține același rezultat ca în cazul primei metode. Se însumează elementele care au concurat la formarea acestei valori în întreprindere (deci inclusiv salariile, cum bine remarcăți), iar suma rezultată se scade din totalul încasat, pentru a se determina ponderea valorii adăugate și a se evita perceperea de impozit la impozit, inerentă metodologiei impozitului pe cifra de afaceri. Taxa se percepe pe baza facturilor, deci a vânzărilor efective”.

2) Vă mulțumim pentru aprecierile la adresa rubricilor „glosar” și „curier”.

Națiunile Unite și restructurarea economiei mondiale

Sandu Georgescu, București — Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o „Cartă a Drepturilor și obligațiilor economice ale statelor” la cîteva luni după adoptarea Declarației și Programului de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice

internaționale. Cartă vizează stabilirea unor „norme general acceptate care să reglementeze în mod sistematic relațiile economice între state” și „să promoveze instaurarea noului ordinii economice internaționale” și enunță în acest sens o serie de principii fundamentale.

Potrivit Cartei, fiecare stat este responsabil în cel mai înalt grad de a promova progresul economic, social și cultural al poporului său. În același timp, așa cum subliniază o publicație a Serviciului de informații al

(adresa completă a abonatului)

CĂTRE

„REVISTA ECONOMICA”

BUCUREȘTI 22, CALEA DOROBANȚILOR 25, cod 71131

Vă facem cunoscut că prin mandatul poștal din ziua de:

v-am expediat suma de...

lei în contul ISIAP 645130152, BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentind...
abonamente a 260 lei, la „Revista economică” pe anul 1977.

(semnătura abonatului)

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

ION TOADER, Nănești, Vrancea — Conform prevederilor Ordinului nr. 163/1975 al M.A.I.A., productivitatea muncii constituie un indicator de plan departamental de a cărui planificare și urmărire a realizării se ocupă, la nivelul S.M.A., un cadru tehnic și unul economic, stabilite de conducerea unității. Pentru personalul în cauză productivitatea muncii constituie cel de-al patrulea indicator, în funcție de a cărui realizare trimestrială se acordă retribuiția angajaților stabiliți de conducerea unității.

I. M. Tirgoviște — Prevederile art. 74 (2) din Legea nr. 57/1974, prin care se precizează că diferența de retribuiție nu se plătește celor care înlocuiesc pe cei aflați în concediu de odihnă, au în vedere toate situațiile în care, potrivit Legii nr. 26/1967, o persoană își efectuează concediul de odihnă. Concediul poate să fie atit pe anul în curs cit și pe cel precedent, care potrivit art. 15 (1) din legea amintită, poate fi efectuat și în cursul anului următor, împreună sau separat de concediul convenit pe acel an.

ION DAVID, Carei — Funcția de șef de birou economic la o întreprindere cu gradul III de organizare, cuprinsă în grupa a V-a de ramuri, conform prevederilor pct. 16 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, poate fi ocupată și de absolvenți ai învățământului mediu care au îndeplinit funcții economice minimum 10 ani.

În conformitate cu art. 36 (3) din Legea nr. 57/1974, retribuiția tarifară a funcțiilor de conducere ocupate, potrivit reglementărilor în vigoare, va fi mai mică decit cea prevăzută pentru cadrele cu studii superioare cu două clase pentru cei care au studii medii sau postliceale. Avind în vedere cele arătate de dv. rezultă că unitatea a procedat corect la încadrare.

VERONICA MUSTĂȚEA, Bărăganul, Brăila — Potrivit circularei comune a fostului Comitet de Stat pentru Îndrumarea și Controlul Organelor Locale ale Administrației de Stat și a Ministerului Finanțelor nr. 22 854/1 588/23.XI.1967, s-a stabilit ca organele locale să elibereze certificate solicitantilor numai în cazurile în care situațiile a căror atestare se cere, rezultă din evidențele acestora și numai cind actele normative respective prevăd eliberarea de certificate.

Printre cazurile indicate în anexa la circulară, în care nu se vor mai solicita

certificate, adeverințe, dovezi etc sînt prevăzute la pct. a certificatele de stare materială pentru înscrierea copiilor în școli, sau la institutele de învățămînt superior, la grădinițe, cămine de copii.

La acordarea de burse pentru studenți și clevi, asemenea certificate se vor elibera numai în cazul în care aceștia au declarat că au venituri impozabile și, în consecință, trebuie să dovedească cu acte oficiale situația veniturilor.

C.P.L. Drobeta Turnu-Severin — Potrivit art. 2 alin. 5 lit. g. din Decretul nr. 285/1960, pentru personalul la care vă referiți, la acordarea alocației de stat pentru copii se ia în considerare venitul total brut realizat din retribuiția tarifară de la funcția de bază și din indemnizația primită de la asociațiile de locatari. Întrucit comisia de judecată a dat hotărîre neintemeiată, unitatea trebuie să se adreseze comitetului sindicatului pentru a cere revizuirea hotărîrii.

S.M.A., Tirgu Lăpuș — În conformitate cu prevederile art. 39 pct. 2 din Tariful unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto stabilit în baza Decretului 523/1973, calculul sumelor de plată privind transporturile de mărfuri se face pe baza datelor rezultate din scrisoarea de transport. În acest domeniu se înscriu condițiile în care expeditorul solicită executarea transportului, se operează confirmarea transportului pe faze, în timpul executării sale și se efectuează calculul sumei de plată, în funcție de tariful aplicat și de elementele de tarifară înscrise obligatoriu. Din datele înscrise în scrisoarea de transport, rezultă și încadrarea în timpul liber (netarifabil) acordat pentru operațiunile de încărcare-descărcare a mijloacelor auto și pentru cele comerciale, sau depășirea acestor timpi, depășire care, în această situație intră în calcul la tarifară transportului.

În cazul prezentat la pct. 1, s-ar putea aplica atit tariful de expediții parțiale cu eliberarea documentațiilor de transport pentru fiecare expediție, cit și tariful pe autovehicul/km. În ceea ce privește cazul prezentat la pct. 2, se pare că taxele sînt corect percepute, însă acest lucru nu-l putem afirma cu certitudine, intrucit nu se pot identifica în totalitate elementele de tarifară, (localitatea de expediție și destinație, felul mărfii și modul de prezentare la transport durată reținerii mijlocului auto pentru încărcarea-descărcarea mărfii și pentru operațiunile comerciale corespunzătoare etc).

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării
Economice și Sociale. Institutul Central
de Cercetări Economice

S U M A R U L

nr. 42 din 22 octombrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- A IV-a ediție a Tirgului Internațional București, sub deviza: „Colaborare economică cu toate țările lumii, pentru progres social și pace pe planeta noastră” (Ioan Georgescu) 1

- Plan ● angajamente ● Exigențe ale sporiilor productivității muncii (Aron Ivan, Iosif Boitos) 2

- Cercetarea științifică și proiectarea tehnologică — pirghii ale accelerării dezvoltării (III) (prof. dr. doc. Vasile Nitu, dr. ing. Ion Crișan) 4

- Preocupări actuale majore în agricultură privind organizarea producției de legume și cartofi, precum și valorificarea legumelor, cartofilor și fructelor (ing. Gheorghe Dușa, Cornel Suciu) 7

- Eficiența controlului în economie (Iulian Ploștinaru) 9

- Analiza dinamică a eficienței acțiunilor de cooperare economică internațională (I) (Alex. Iordăchescu) 11

- Metodologia de planificare în confruntare cu exigențele dezvoltării (!) (Toma Melinte) 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Ecouri la dezbaterile „R.E.”: „Organizarea organizatorilor”. Producția și munca — organizate la nivelul înzestrării tehnice (dr. Traian Pinteș, ing. N. Rusu, ing. A. Boer). Pentru simplificarea și raționalizarea documentației bancare (conf. univ. dr. George Șoavei) 14

CONSULTAȚII

- În sprijinul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Manifestări ale crizei din gîndirea economică burgheză contemporană (prof. univ. dr. I. Nicolae Văleanu) 16

TEORII ● IDEI

- Corelația preț-valoare la baza unei rentabilități optime (dr. Francisc Kiss) 19

- Școli-curente-economiști. Monetarișmul friedmanian — o viziune controversată a economiei capitaliste (Vasile Pîlat) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Obiective și căi de îndeplinire a unei noi ordini economice și politice internaționale (I) (dr. Maria D. Popescu) 24

- Tendințe-conjuncturi 26

- Documentar. Eroziunea puterii de cumpărare a monedelor țărilor capitaliste (prof. univ. dr. C. Bichi) 27

- Mondorama 30

- Curier 31

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1,

telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa
Scintei”

UN ANOTIMP S-A TERMINAT! UN NOU SEZON... A DEBUTAT!

Prin vii — în podgorii — în mustării
vă invită Întreprinderea de Turism, Hoteluri și Restaurante
București,

- dejunuri cu preparate specifice,
- degustări de vinuri,
- trasee inedite,
- vizitarea unor remarcabile locuri istorice,

Vă sînt oferite în programele excursiilor pregătite pentru
dvs !

Inscrieri — relații suplimentare — rezervări de locuri la fi-
lialele I.T.H.R. București, din B-dul N. Bălcescu nr. 35 și
B-dul Republicii nr. 68, cu program NOU STOP ; zilnic între
orele 8.00—20.00, sîmbăta 9.00—13.00.

5-31
octombrie

SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI

ă stau
a dispoziție
după preferințe:

- libretul de economii cu dobândă ;
- libretul de economii cu dobândă și ciștiguri ;
- libretul de economii pentru cumpărarea de locuințe proprietate personală ;
- libretul de economii pentru construirea de locuințe ;
- libretul de economii cu ciștiguri în materiale de construcție ;
- libretul de economii cu dobândă și ciștiguri în autoturisme ;
- libretul de economii pentru turism ;
- libretul de economii cu ciștiguri ;
- cecurile de economii școlare ;
- foaia cu timbre de economii.

REALIZAȚI MARI ECONOMII DE TIMP

folosind pentru efectuarea depunerilor, **CONSIMȚAMINTUL SCRIS**,
iar pentru plata diferitelor servicii **CONTUL PERSONAL**.

ECONOMISIND LA C.E.C. BENEFICIAȚI DE :

- garanția statului ;
- păstrarea secretului privind numele depunătorilor și operațiunile efectuate ;
- dobânzi și ciștiguri ;
- scutiri de impozite și taxe ;
- dreptul de a imputernici și alte persoane să dispună de sumele păstrate la C.E.C. ;
- dreptul de condiționare a depunerilor ;
- imprescriptibilitatea sumelor depuse, a dobânzilor și ciștigurilor.